Állambiztonsági játszmák

1988–1989

Állambiztonsági játszmák

1988–1989

hamvas intézet

ENP Képviselőcsoport
Európai Parlament

Az Európai Néppárt Európai Parlamenti Képviselőcsoportja
és a Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet közös kiadványa

Budapest, 2012

ISBN 978-963-87708-6-8

Hankiss Ágnes

A létrontás múzeuma

(bevezető gondolatok)

Amikor az Ördög látta, hogy Jézus visszatért a Jordántól és negyven napos böjtbe fogott, megörült és kivárta türelmesen a negyven napot.

Amikor látta, hogy Jézus megéhezik, nagy hódolattal és mézes reverenciával azt súgta neki:

– *Isten fia vagy*.

Ott voltak ketten, magukban, az ébredő sivatagban. Felvett egy követ és azt mondta Jézusnak:

– Mondd a kőnek, hogy változzék kenyérré!

Nem csak kenyérrel él az ember, hanem Istennek minden igéjével.

Akkor azt mondta az Ördög:

– *Hatalmat és dicsőséget adok Neked, ha csatlakozol hozzám…-* és mint aki mázsás terhet engedett le a válláról éppen, büszkén mutatta birtokát, a déli forróságban izzó, végtelen tájat.

Távozz tőlem Sátán, mert meg van az írva, az Urat, a te Istenedet imádd.

Akkor hívta az Ördög, menjen vele Jeruzsálembe, ahol bárányokkal énekelnek a bolondok, és akik összetartoznak, a homlokukról is felismerik egymást.

Jézus ment vele, noha nem a kedve, hanem a sorsa volt, ami vitte az Ördöggel, Jeruzsálembe.

Megálltak a Mória hegyének kiugró ormán.

– *Valóban Isten fia vagy? Akkor leugorhatsz innen, nem eshet bajod!* - kiáltotta az Ördög, talán csak azért, hogy túlharsogja a mindkettőjükben dübörgő kétségeket.

A Másik eltűnődött, de semmit sem válaszolt.

Akkor az Ördög, a saját fegyverét fordítva ellene, így beszélt Jézushoz:

– *Mert meg van írva: Az ő angyalainak parancsol te felőled, hogy megőrizzenek téged; És: kezökben hordoznak téged, hogy valamikép meg ne üssed lábadat a kőbe.*

A fűszeres, alkonyi csöndben csak a tücskök láthatatlan kórushada zsongott.

Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet.

Mint elszakadt fonálról a gyöngyök, gurultak szerteszét a szavak.

Nem volt többé mit mondaniuk eg ymásnak.

Mint a Sakknovella hőse, aki azért győzhette le tehetséges amatőrként a kiégett virtuózt, mert nem a saját eszközét használta ellene.

Másban gondolkozott.

Valami gyökeresen másban.

A társadalmi igazságérzet és erkölcsi rend egyik mély repedése, immár két évtizede, a kommunista állambiztonsági hálózatok titkainak nyitva hagyott kérdése. A kommunista állambiztonsági múlt feltárására talán nem csupán azért foglalkoztat sokunkat, hogy akár a kíváncsiságunkat, akár a megkésett igazságtétel vágyát elégítsük ki a lelepleződés szomorújátékának, a nyilvánosság purgatóriumának a látványával. Hanem mert érezzük, és a lelkük mélyén talán tudjuk is, hogy a kommunizmus évtizedeinek, benne a kommunista állambiztonság tevékenységének az öröksége túlmutat bármiféle ügynöklistán. Túlmutat önmagán. Mivel elidegeníthetetlen része, darabja nem csupán a közös emlékezetnek, hanem annak a kollektív tudattalannak is, amelyről Carl Gustav Jung beszélt először úgy, mint olyan lelki tartalmakról, amelyek nem csupán az egyes emberben találhatók meg, hanem egy társadalom, máskor egy nép vagy az egész emberiség közös lelki sajátosságai és örökségei. Mi, emberek ugyan a tulajdon személyes életünket éljük, írja Jung, másfelől mégis nagymértékben vagyunk képviselői, áldozatai és előmozdítói egy olyan kollektív szellemnek, amelynek korát évszázadokban számoljuk. Évszázadokban vagy csupán évtizedekben – a jelen szűkebb látószögéből nehéz pontosan felbecsülni. A kultúrakutatás mindenesetre ilyesféle tartalmakkal szembesül.

Az értelmezéssel itt a *lélektan* és a *történelem* közös birodalmában mozgunk. Kulcsfontosságú *Spengler* gondolatmenete, aki szerint a látható történelem nem más, mint „formát öltött lelkiség… "Amit a napló és az önéletrajz jelent az egyes embernek, állapítja meg Spengler, ugyanazt jelenti egész kultúrák lelkisége számára a legtágabb értelemben vett történelemkutatás. Valójában – mondja –, minden egyes kultúrának megvan a maga szisztematikus pszichológiája, éppúgy, ahogy saját stílussal rendelkezik az életismeretről és az élettapasztalatról is…". A kultúrakutatásban ott érintkezik a lélektan a történettudománnyal, ahol a történelem, a formát öltött lelkiség átitatja a kor szellemét. Hisz számos olyan történeti eseményt ismerünk, amely a történettudomány számára fontos, de igazán mélyen nem szüremlett át a kor szellemén, azaz nem vált kultúrává. Közelmúltunkról temérdek az ismeretünk. Megértése és feldolgozása terén mégis jelentős a kulturális deficit. Ez az erkölcsi és kulturális deficit az, amit olyan elkeserítő korlátoltsággal nem értenek meg a titkok őrzői.

Frankenburg Adolf újságíró, aki Széchenyi mellett élt és dolgozott Nagycenken, így emlékezett 1948-ra: *„Kezdett e nép magával is foglalkozni, miután megtapogatta előbb magát, hogy ugyancsak él-e…"* Ha a ma emberének, magyarjának, aki hisz az életben és az újjáépítésben, meg kellene fogalmaznia a maga 12 pontját, a felsorolásban biztosan előkelő helyen szerepelne az igazságtétel. Nem a bosszú, ami a halálra halállal felel, hanem az erkölcsi rend helyreállítása, amely az igazság feltárásán, vagyis az élet nyomvonalán halad. A létrontás emberei a zavarosban és a homályban érzik otthonosan magukat. Az árnyékbirodalomból azonban csak a szembenézés szabadságával találhatunk - mit is? Ha nem is mesébe illő kiutat, keskeny ösvényt, amely a sötétből kifelé tart.

Ha a kommunista állambiztonság tevékenységét kutatjuk, ha az eszköztárat és a mechanizmusokat kívánjuk feltárni, a lélek régészeként hol itt lapátolunk, hol ott, a teljes feltárás reménytelen. Az ásatási terület nagyjából adott. Keressük a dokumentumokat, a kultúra tárgyi emlékeit, feltúrnánk szívesen az egész lelőhelyet, nem tudhatjuk, mi kerülhet még elő a föld alól, és mi az, ami örökre elveszett. A kommunista titkosszolgálat utolsó évét, a felbomlás hónapjait fejvesztett kapkodás és kényszeredett buzgólkodás töltötte ki, és persze közben, képmutató szabályzatok mentsvára mögé bújva, lázas sietséggel folyt a nyomok eltüntetése is. Nem látni pontosan még ma sem, milyen szempontok szerint folyt a válogatás. Ahogyan az is csupán elbeszélésekből sejthető, mi mindent vittek magukkal és rejtettek el a szervezet távozó tagjai. A lélek régésze azonban örül a kevésnek is, a talált tárgyat megtisztítja, szemügyre veszi. Kellő türelemmel a felső réteg alól előbukkan a rejtett, az igazán értékes is.

Élők és holtak fájdalmas titkai, lélekölő görcsei, sérelmek és gyengeségek, amelyek úgy marják ma is a szívet és a lelket, hogy folyton nyalogatni kell, mint a kutya a nehezen gyógyuló sebet. Nagyra törő tervek és dédelgetett csalódások, palástolt gyűlöletek és hitvány árulások, tündöklő szerelmek és szemérmes, sokszor a barátság fátyolába burkolózó vonzalmak. Apróbb-nagyobb események, amelyek kihullottak az emlékezet rostáján, noha egykor fontosak voltak, zavarba hoztak, boldoggá tettek vagy könnyekre fakasztottak. Nyomuk e fakuló

iratokon kívül alig maradt, hisz sokszor csupán életünk kishalaiként rajzottak sorsunk főárama körül. Rút bűnök és szomorú vétkek, gyilkos kényszerek, a kiszolgáltatottság nyomorúsága, egy-egy szégyenterhes cselekedet teljes összefüggésrendszere ritkán rekonstruálható. Magántitkok, banális beszélgetések, amelyekben talán nem is lett volna semmi különösebben titkos, csupán a durva és illetéktelen behatolás, ügynökjelentés, lakás-és telefonlehallgatás avatta őket megsértett titokká, megrontott létünk sivár mementóivá, a közös emlékezet talált darabjává és egyben elidegeníthetetlen tulajdonává.

Sűrűn használták a lakás-lehallgatás módszerét. Magánlakások mélyén zajló, komoly eszmecserék vagy meghitt beszélgetések, szürke hétköznapok, nyűgös vagy sietős reggelek verklijét pörgető mondatfoszlányok, univerzumukból kizuhant, kósza szövegtörmelékek… Méltóságunk meggyalázásának eme kirívó formájától sokat reméltek, ez az iratokból látható. De mivel csak a maguk elé tűzött cél, a bomlasztás, lejáratás, ellenséges szándék kifürkészése vezette őket, amint a lap aljára biggyesztett kommentárjaik és utasításaik is jelzik, keveset értettek meg belőle, nem tudtak elmozdulni a tanult sémáktól, fogva tartotta őket a banalitás, a leegyszerűsítés foglyai. Sok mindenről tudomást szereztek, mégsem lettek tőle bölcsebbek.

A gyanútlanok megalázottságát, a magántitok megsértésének napi drámáját a kutató többnyire a kisebb részletekből élheti át élményszerűen, és persze, ha akarom, illetéktelenül. A távozó vendégek után még gyorsan rendet raknak a fáradt vendéglátók, férj és feleség, mosogatás közben kiértékelik az estét, félszóból is megértik egymást. Értelmiségiek, a politikai számítgatás, esélylatolgatás lázában égnek, ezért az új értesülések, hírek értékelése, várható hatások szabatos mérlegelése, ami szinte sohasem maradhat el… *X. gyanúsan viselkedett, mintha megbízatása volna, hogy kipuhatolja a véleményünket…Y és V mintha elhidegült volna egymástól, mert amikor Y többször is barátjának nevezte V-t, akkor V csavargatni, fonogatni kezdte idegesen a terítő rojtjait…copfot csinált belőle, most majd bontogathatom…Észrevetted, P. hogy nézett I.-re? Szinte felfalta a tekintetével, I. pedig élvezte, mert folyton cserélgette a lábait…S. lefogyott, lehet, hogy megint beteg, láttad milyen szürke az arcszíne? Z. milyen gyáva és T. milyen okos, megint rájöttem…*Elfogynak a tányérok, az utolsó pezsgőspohár is a helyére kerül, már csak az asztalt kell letörölni, morzsát a szőnyegről lapátra szedni. "Aludni mentek" - rögzíti a gépelő - „A technika kikapcsol".

Intim történések jegyzőkönyveit nem igen kaphatja kézhez a kutató, amit megért és elfogad, és megelégszik azzal, hogy eltűnődjön semleges tárgyban folyó, ártalmatlan manőverezéseken, túlfűtött célzásokon, takargatott szenvedélyek pótcselekvő-évődő fecsegésein, szerelmes felnőttek birtokló vagy féltékenykedő gyerekségein, ha máshonnan tudja, hogy a beszélgetőket egykor titkos érzelmi szálak kapcsolták egymáshoz.

Külön világ a telefon-lehallgatásoké. Mondjuk, amikor ketten beszélnek egy ott-nem-lévő harmadikról, akihez mindkettőjüket baráti viszony fűzi. Meglepő az apró árulások szakadatlan lánca, már-már általános törvénye, amely szerint a csevegés sodrában könnyen megfelejtkeznek a kívánatos szolidaritásról, amelyet pedig máskülönben mindketten éreznek a jelen-nem-lévő iránt. A kibeszélésben sokszor semmi becsmérlő vagy ártó szándék nincsen, csupán a fegyelmezetlen belefelejtkezés - de mibe is? A kölcsönös bizalom összekovácsoló rítusába, erőpróbájába, hisz ezek az apró árulások talán nem is szolgálnak más célt, minthogy a beszélők, ketten, így tegyék próbára saját kapcsolatuk tartalékait és szilárdságát. Talán csak az összetartozás kódja ez a semmire sem kötelező, mégis a bensőségesség érzésével kecsegtető, röpke cinkosság; amely többnyire csupán hangsúlyok és nyelvi megoldások finom erezetétből táplálkozik. A hármas viszonyról akkor alkothat pontosabb képet a kutató, ha olyan szerencsés, hogy megismerheti a hármast más felállásban is. Olyan beszélgetést, amelyben most egy másikuk lett a kívülrekedt harmadik. Többnyire ő sem jár jobban, őt sem kímélik. De ettől ők még hárman barátok, megvannak egymással; az erőtér persze hullámzik, az érzések és szerepek libikókája szerint. De ha nem történik semmi rendkívüli, ha nem harapnak rá és nem használják fel majd azok, akik olvassák és céljaik szerint elemzik a beszélgetés szövegét, a botlások homályban maradnak, és nem rengetik meg a lélek nyugalmát vagy a közösség védőmechanizmusait.

Van, aki csak azért merül alá lelkesen az iratok bugyraiba, hogy a boszorkánykonyha üstje fölé hajolva gyönyörködjék kényesen megőrzött ártatlanságában. És van, aki még ennél is kevesebbért, csak hogy elmerengjen hamvukba holt eseményeken, ma már idegenül csengő szavakon, és az emberi dolgok szomorú mulandóságára gondolva, felsóhajtson: *„Elképesztő, hogy az ember hogy elfelejti a dolgokat…"* Másnak meg az fáj, hogy kíváncsisága csupán az anyag maradékából és töredékéből táplálkozhat… noha olykor ez is túl soknak bizonyul, a lélek tűrőképessége szerint. A megértés villámcsapása, amikor egyetlen, még hiányzó láncszem is elegendő, hogy összeálljon a kép, ami egykor felismerhetetlenül elmaszatolódott vagy menthetetlenül darabjaira hullott. Aki most egykori naivitásával szembesül, sokszor nem is kívánna már több tudást, további utazgatást az árnyékbirodalomban…Hisz az ember életében oly sok minden épült szorosan egymásra, hogy ha most kihúz a múlt szövetéből egy zavaró szálat, félő, hogy az egész felfeslik…Míg másvalaki, éppen fordítva, alkata és élethelyzete diktátuma szerint, megszállottan felfejtene mindent, hogy ne maradjon semmi, hogy átsöpörjön rajta a szembesülés tisztító vihara, és kitakarítsa az összes hazugságot. Ő az, aki a fájdalmat, a keserűséget is jobbnak tartja, mint az olyan békességet, amelytől nem sarjad ki a fű és nem pihenheti ki magát az alvó éjszaka. Ez két iskola.

Az iratokkal együtt azonban sok esetben megsemmisültek vagy eltűntek perdöntő bizonyítékok is, amelyek végre hidat emelhetnének az igaz és a való két partja közé. Ha megvolnának, most elszégyellnéd magad, az összes balítéletért, amit másokkal karöltve mondtál ki valaki felett, igaztalanul… ahogyan mások meg hasonlóképpen feletted. Igaztalan vádak, amelyeket elszenvedtél, érthetetlen dolgok, amelyek megestek veled, és amelyekről sokszor képzelegtél, de sohasem tudtad megfejteni őket; életed megmagyarázhatatlan fiaskói, nyugtalanító fantomjelenségei. Ha megvolnának a dokumentumok, utólag legalább megismernéd a kezet, amely egykor a paraván mögött meghúzta a madzagot, és a cselekmény rossz irányt vett, mást, mint amit sorsod vagy tehetséged rád szabott. Miközben, akkor és ott, Te még magát a paravánt sem láttad, legfeljebb a lélek baljós sejtelmei jelezték, hogy egy messzire tekintő játszmában éppen Te töltöd be a gyanútlan paraszt szerepét. Vagy, ha minden iratot végre a kezedbe kapnál, megértenéd a bomlást, amelynek egykor részese és átélője voltál, a tieid között. A látványt, ahogy egyszerre egymásnak ugrottak, új lapot kérve, akik nemrég még szertartásos csókkal kívántak egymásnak boldog születésnapot. Az igaztalanul bemocskoltak most megtalálnák az idegenkezűség nyomát…Ott van mondjuk a Professzor, aki nem érhette meg, hogy megtudja és tudassa másokkal, milyen körmönfont forgatókönyv volt hivatva őt a baráti körében gyanúba keverni…Nem érhette meg, hogy a kezébe fogja a dokumentumot, a bizonyítékot, arról a konstruált, telefonkagylóba mintegy véletlenül beszűrődő telefonbeszélgetésről, amelyből a legjobb barátja arról értesülhetett, hogy őt, a Professzort úgymond hogyan szervezte be az állambiztonság…A rágalom szorításában vergődve, a helyzet attól vált reménytelenné, hogy a lejáratáshoz rendszerint azt használták fel, aki a hálózat embere volt, noha az adott körben látszólag éppen ő töltötte be a feddhetetlen és megkérdőjelezhetetlen személyiség szerepét. A bomlasztási forgatókönyvek megrendítő eleme ez a megrendezett és soha fel-nem-fedett szerepcsere, amelyre sokszor közszerepek várát építették.

Az iratanyag teljes felszabadítása sokkal mélyebb rétegeket bolygathat meg, mint gondolnánk, ha eddig csupán az „ügynökvadászat" sajtóbéli csapásait követtük. Azt a fölfogást, hogy önmagában véve a III/III-as ügynökök nyilvános névlistája hozhat katartikus megtisztulást, kezdetektől fogva a létrontás emberei sugalmazták naiv és kíváncsi számunkra, körülaggatva az egész hálózati kérdést elterelő legendákkal. Például, hogy: párttagot nem lehetett beszervezni. Ügynöknek valóban ritkábban és kicsit körülményesebben. Szigorúan titkos tisztnek azonban magától értetődően. Avagy: KISZ-vezetőket sem lehetett beszervezni. Csak éppen azt nem tették hozzá, hogy hány SZT-tiszt dolgozott feddésben éppen ott, az „élcsapat" káder-képzőjében…Néha az embernek már-már az a benyomása, mintha a III-as csoportfőnökség „három-per-hármas kvótáját" tartották volna fenn a kisembereknek és az „osztályidegeneknek", a hithű elvtársakat, és az ő gyermekeiket pedig szívesebben toborozták a magasabb presztízzsel bíró hírszerzés és kémelhárítás kötelékébe, az elvtársi elitklubként is üzemelő SZT-tiszti körbe. A szocialista vezetők egyébként még a saját egykori operatív tisztjeikkel is rendkívül cinikus

módon jártak el, hiszen a közös gyalázatból megpróbáltak rájuk kenni mindent, amit csak lehet. A kommunista állambiztonság egyik volt vezetője, Pallagi Ferenc érdekesen fogalmaz meg valami ilyesmit abban az interjúban, amely a Hamvas Intézetben készült vele: *„… például a FIDESZ-ügyben a mi javaslatunk volt, hogy politikai lépéseket kell tenni, de visszautalták és velünk végeztették el azt a munkát, amit a politikának kellett volna… minket utasítottak, ránk „tukmálva", hogy figyelmeztessük ezeket az embereket…"*

Kell-e még komolyan számolnunk azzal a lelki örökséggel, amelyet a viselkedésünkben, szellemiségünkben, egész spiritualitásunkban a szocializmus manipulatív gépezete hagyott, és amely a mélyben, mármint a lélek és a magatartás rejtett szövetében, sokkal szervesebben kapcsolta össze az elkövetőt és az áldozatot, mint hinnénk, ha csupán erkölcsi vagy politikai dimenzióban mérlegelnék a dolgot? A lelki örökség kérdése azonban nem fedheti el az utóélet kérdését. Hogyan élték túl a rendszerváltást a kommunista titkosszolgálatok és hálózataik? Mi volt a szerepük a rendszerváltás manipulálásában, kisiklatásában, a nemzeti vagyon széthordásában, a gazdasági élet kriminalizálásában, és az elmúlt évtizedek „piszkos háborúinak" a kidolgozásában és megvalósításában, médiában, politikában, mindenütt? Ha rendet teremteni nem úgy próbálunk, hogy ezekből a kérdésekből indulunk ki, tisztázó buzgalmunkból aligha jöhet ki több, mint önkényes és aggályos személyválogatás.

A rendszerváltás forgatókönyvének a kimunkálásában vélhetőleg szerepet játszottak nagyhatalmi megegyezések is. Kádár János a 80-as évek végén, a Belügyminisztérium tisztjei számára tartott eligazításon, úgy fogalmazott, hogy Magyarország „postaláda" szerepet tölt be a nagyhatalmak között.

A moszkvai és washingtoni archívumok ismerete híján is megállapítható, hogy - például a Jakovlev emlékiratok tanúsága szerint - az orosz politika az MDF-ben látta a lehetséges és készséges tárgyalópartnert. Az USA, többek között Palmer nagyköveten keresztül, inkább a szabad-demokratákkal tartott fenn szorosabb kapcsolatot és a reformkommunistának nevezett értelmiség bizonyos képviselőivel.

A rendszerváltás gerincét alkotó kerekasztal-tárgyalások úgy zajlottak, hogy a Fejti György által vezetett küldöttség a reggeli kávéja mellé, naponta megkapta az állambiztonságtól a lehallgatási és hálózati jelentést arról, hogy a kerekasztal-tárgyalás ellenzéki résztvevői előző nap miben állapodtak meg a maguk zártkörű megbeszélésein, milyen taktikával készülnek a tárgyalóasztalhoz ülni. A vonatkozó dossziéból a kedvencem, ha szabad ezt a szót ebben az összefüggésben használni, az a jelentés, amely arról számol be, hogy előző délután, az ELTE jogi karán tartott összejövetelen Tölgyessy Péter többször is nekiveselkedik, hogy elmondja a többieknek, neki valami nagyon nem stimmel: „Nekem az az érzésem, hogy minket lehallgatnak". „Miből gondolod, Péter?" „Nem tudom megmondani, apróságok..." „Á, Péter te paranoiás lettél! Csak nem képzeled? Ezt nem mernék megtenni!" Hát merték és tették, a születő jogállam nagy dicsőségére.

Márai Sándor a naplójában azt írja, hogy a kommunisták ugyanolyan veszélyesek akkor is, amikor már nem az eszmét, hanem a zsákmányt védik. Ha a kommunista titkosrendőrség utóéletét vizsgáljuk, ez az a terület, ahol a magukkal hozott tudás és kapcsolatrendszer a leggyümölcsözőbben burjánzik. Az üzleti világ, a gazdasági élet nagy, szürke zónái. Klánok, korrupció, nyers cinizmus és még valami: határok fölöttiség. A világ, amint az Internacionálé tartja, valóban nemzetközivé válik: az off-shore cégek világ-hálózatává, amelyhez képest a hagyományos ügynökháló már csupán a múlt halk cincogásává halványul. Beszédes példája a 2002. után kirobbant brókerbotrány: a K&H Bank-hoz kötődő hatalmas volumenű sikkasztás-sorozat, amely a benne érintett neveken keresztül a politikai elit csúcsáig is elér. Az ügy teljes feltárása azonban elakad: helyhiányra hivatkozva perdöntő lehallgatási jegyzőkönyveket semmisítenek meg, mielőtt még a vizsgálatok lezárultak volna. A megsemmisítést elrendelő nemzetbiztonsági államtitkár fényes múltra tekint vissza: a rendszerváltás előtt ő volt az egyik vezetője a Pártközpontban annak az osztálynak, amelyhez a kommunista állambiztonság felügyelete is tartozott. A zene bár halkul, azért a kígyó rendre a saját farkába harap.

A bróker-botrány kapcsán megpróbáltam rekonstruálni, amennyire egy kíváncsi állampolgár számára ez az újságcikkeken és a cégnyilvántartáson keresztül lehetséges, az érintett off-shore cégekből kiindulva, a

pénzmozgások útját. Az ügy igazi háttere persze nem ismerhető meg ezen a módon, világossá vált azonban számomra egy modell, amely minden bizonnyal már az eredeti pénzátmentések idején is hasonlóan működött. A nagy állami cégek vagyonát, a rendszerváltás utolsó egy-két évében, szétszórták nagyon kicsi cégekbe. Az ember nem is értette, amikor azt látta, hogy apró falvakban, parányi településeken bejegyzett cégek, kis alaptőkével, teljesen ismeretlen személyekkel, mint ügyvezetőkkel, hogyan társulhatnak a szocialista gazdaság legjelentősebb szereplőivel és egyben külföldi off-shore cégekkel. A modell tehát valahogy úgy festett, hogy a nagy állami vállalatokból előbb szétterítették az állami vagyont ismeretlen kis cégekbe, majd onnan begyűjtötték az off-shore-okba… E műveletekben föltehetőleg kulcsszerepet játszottak, a volt kommunista funkcionáriusok mellett, dörzsölt hálózati emberek.

Ismert tény, hogy a Szovjetunió felbomlását követően a szervezett bűnözésben jelentős szerepet játszottak a KGB elküldött vagy nyugdíjazott tisztjei is, akiket továbbra is gyümölcsöző kapcsolat fűzött a még aktívan tovább dolgozó, volt kollégáikhoz. A posztkommunista országokban máig nyomon követhető ez az összefonódás, amely a korábbi politikai preferenciákra épül. A politikusok, illetve a titkosszolgálati emberek (kirívó esetekben a még mindig aktívak is) jelentősen megkönnyíthetik a bűnözői körök számára az információhoz és pozícióhoz jutást, akik viszont cserében üzleti lehetőségekhez juttatják az őket segítőket. Magyarországon, ahogyan másutt is, a kommunista állambiztonság szorosan együttműködött a KGB-vel, az itt tartózkodó szovjet tanácsadókkal. A kommunizmus bukása után azok a szovjet tisztek, akik Magyarországon dolgoztak, akár katonai, akár titkosszolgálati területen, saját boldogulásuk érdekében elkezdtek olyan fegyvereket és haditechnikai eszközöket árusítani, amelyekhez könnyen hozzájuthattak az utolsó zavaros hónapokban. Magáncégeket alapítottak és könnyen megtalálták a kapcsolatot magyar bűnözői körökhöz, amelynek eredményeképpen a rendszerváltás idején radiológiai anyagok tűntek fel a piacon. Ekkoriban sikerült először illegálisan urániumhoz jutni és úgynevezett piszkos bombát előállítani, amely azonban plutónium híján nem válhatott igazán veszélyessé. Ezeknek az eszközöknek és anyagoknak a kereskedelme létrehozta az eladók és vevők szerteágazó hálózatait. Az orosz és oroszajkú szervezett bűnözés első hulláma a hatalmas összegekben kifejezhető nyereség legitimálásával ért véget. Kevéssé örvendetes, de tény, hogy Magyarország a posztkommunista országok közül élen járt a szervezett bűnözés kiépülésében, amelyben a kommunista titkosszolgálatok volt tisztjei is betöltötték a maguk szerepét. A második hullám az állami vagyon „spontán" privatizációjával kezdődött, amelynek pártvezetők és titkosszolgálati tisztek voltak a fő haszonélvezői. Először a fegyvergyárakat vették meg olyan oroszok és ukránok, akik Magyarországra költöztek, cégeket alapítottak és igen gyakran magyar nőt vettek feleségül. Céljuk egyfelől az volt, hogy minél mélyebben beépüljenek a magyar politikai elitbe, amely elsősorban korrupcióval és zsarolással sikerülhetett. Fordulópontnak tekinthető, amikor 1995-96-ban Prágában egy bárban lezajló lövöldözést követően számos orosz és oroszajkú bűnözőt kiszorítanak a Cseh Köztársaságból. Megérkeznek Magyarországra és itt kezdik el felépíteni prostitúcióval, kábítószerrel és olajszőkítéssel kereskedő hálózataikat, amelynek a nyereségét később svájci bankokban helyezik el. 2000 elején azonban a magyar titkosszolgálatoknak jó részüket sikerült kiszorítani Magyarországról. A második hullám tetőzéseképpen, komoly változás következik be az üzleti érdekeltségekben: előtérbe kerül az energiaszektor, és a hagyományos bűnözés helyébe az úgynevezett intellektuális bűnözés lép, amely a modern szervezett bűnözés fő sajátossága. Az orosz és oroszajkú szervezett bűnözés harmadik hullámában fő célponttá válik az Európai Unió és intézményei, illetve a NATO. Fő cél, hogy minél mélyebben beépüljenek a csatlakozni szándékozó országok intézményeibe és társadalmi életébe, ugródeszkaként használva ezeket a pozíciókat Nyugat-Európa felé. A megvalósításban általuk alapított szervezetekre, egyesületekre támaszkodnak, gyakran a Kelet és a Nyugat közötti párbeszéd elősegítésének fedőtörténete alatt. A magyar állambiztonság például az 1989. év utolsó hónapjaiban létrehoz egy alapítványt, amelynek küldetéséül a Kelet és a Nyugat közötti híd építését jelöli meg, valójában azonban az alapítvány célja a beszivárgás az európai hivatalokba és társadalmi szervezetekbe. Az orosz és oroszajkú szervezett bűnözés nem csupán a posztkommunista régiót érintette, hanem befolyásra tett szert amerikai és svájci bankokban is, vállalkozásokat hozott létre Németországban és Ausztriában, ingatlanszerző és értékesítő vállalkozásokat szinte mindenütt. Az orosz és oroszajkú szervezett bűnözés 1989-ben Magyarországon is kiépíti a maga hálózatait, amelyben a kommunista állambiztonság egyes tagjainak vélhetően komoly szerep jutott.

1989. tavaszán megkezdődik az állambiztonsági szolgálatok átalakítása, átszervezése, abból a célból, amint írják, hogy megfelelhessenek a jogállam és a demokrácia kívánalmainak. Ez a folyamat 1990. február végéig tart. Így az új, demokratikus koncepció kidolgozását és gyakorlati végrehajtását teljes egészében a III-as Főcsoportfőnökségnek azok a vezetői végzik, akik évtizedekig a kommunista állambiztonsági szolgálatokat irányították. Az állambiztonsági tisztek – a III/III-as csoportfőnökség munkaterveinek, évzáró beszámolóinak és parancsnoki értekezleteinek tanúsága szerint - , láthatólag utolsó pillanatig sem számolnak azzal komolyan, hogy a világ valóban gyökeresen megváltozhat körülöttük. Tudják, amit tudnak, de vonakodnak elhinni. Az önáltatás szokványos sémáját mutatják egyébként az utolsó évek Központi Bizottság-i üléseinek jegyzőkönyvei is. Hiába rendelkeznek a Párt vezetői kiváltságos információkkal, a demokratikus jogállam mantrázása közben valódi többpártrendszer helyett csupán az„MSZMP-n belüli pluralizmus"-t képesek tényleges lehetőségként elgondolni. Személyes beszámolók szerint a katonai hírszerzés emberei előbbre jártak egy orrhosszal, jobban tájékozódtak a külvilág dolgaiban… Így volt vagy sem, eldönthetnénk, ha kutathatók volnának végre az egykori III/IV-es csoportfőnökség iratai is. A kommunista állambiztonság tisztjei is kényszerűen hajtogatják, hogy mostantól minden megváltozik, amikor azonban a jogállami mantra síkjáról áteveznek a konkrét feladatok meghatározására, küldetésük számukra egyet jelent az MSZMP, majd az MSZP támogatásával, hegemóniájának megóvásával és a rendszerváltó ellenzék pozícióinak aláásásával, mi mással, mint a régi eszköztárral, bomlasztással, lejáratással, lehallgatással. 1988. elején, ahogyan munkatervük első mondata is világosan megadja a „kályha" helyét, még nem számítanak gyökeres változásokra: *„Az 1988. év a Magyar Népköztársaság kormányprogramja szerint a stabilizáció első, megalapozó esztendeje… Figyelembe kell venni, hogy új szakasz kezdődik a politikában... Csoportfőnökségünk egészének nagy felelőssége, hogy az ellenséges, a szocialista kibontakozást akadályozni szándékozó tevékenységet megkülönböztesse az azt szolgálni kívánó - de a központi elképzelésektől többé-kevésbé eltérő - állásfoglalásoktól."* Hihetné az ember, hogy ők, akik információk garmadájával rendelkeztek, többet tudtak a jövőről, akkor és ott, a küszöbön, de hiába, úgy tűnik, a kettős tudat odaláncolja őket saját árnyékukhoz. Még az 1989-es munkaterv is így fogalmaz: *„Kialakulóban van egy új struktúra, amelyben a megújulásra képes hagyományos intézményrendszerrel párhuzamosan jönnek létre új szervezetek, mozgalmak, szövetségek, amelyek egy része....kifejezetten ellenséges, szocializmusellenes."*

Az 1988-as évről készült beszámoló arról tanúskodik, hogy a célkitűzés teljesült: *„A különböző ellenséges-ellenzéki és „alternatív" csoportok szinte minden akciójáról időben értesültünk, így esetenként az egyes akciók hatását tompító intézkedések kidolgozásra nyílt lehetőségünk, illetve tehettünk javaslatot azok meghozatalára az illetékes szerveknek..."* Mi az, ami sikerült, és mi az, ami nem úgy, vagy nem annyira, nehéz volna utólag érdemben eldönteni. Mindenesetre „az illetékes szervek", ott bent, a Pártközpontban, az előttük álló megmérettetést, ahogy mondani szokták, nem bízták a véletlenre, hanem a maguk javára hasznosították azoknak az ügynököknek a kétségkívül dicstelen tevékenységét, akiknek a nyilvános leleplezését később készségesen feltálalták volna politikai marketingjük mellé csemegeként.

Az 1988-89-es évek állambiztonsági célkitűzései között központi helyen szerepel az új szervezetek, és általában az ellenzéki csoportosulások belső ellentéteinek az elmélyítése. *„Előtérbe helyezzük a különböző politikai platformon tevékenykedő ellenséges-ellenzéki csoportok egységtörekvési kísérleteinek megelőzését és akadályozását; a különböző irányzatok közötti nézeteltérések, érdekkülönbözőségek fokozását, a kialakult ellentétek elmélyítését. Közeledésük akadályozása érdekében az „ÉK87" fedőnevű hálózati kombinációt végrehajtjuk."* Az „ÉK" (nomen est omen…) mellett számos más, fantázianevekkel tündöklő kombináció volt hivatott meghiúsítani az ellenzéki összefogás és együttműködés törekvéseit. A kötetben közreadott dokumentumok egyik legfigyelemreméltóbb vonása az, ahogyan még 1989. végén is, néhány hónappal az első szabad választás előtt, a III/III-as csoportfőnökségen belül új típusú hálózat felállítását tervezgetik: *„...az ellenzékkel évtizedekig 'együttélő' hálózati kontingens a cél.... Olyan ütőképes, hosszútávra épített hálózati kontingenst kell kifejleszteni, amely képes a legnehezebb operatív feladatok (kombinációk, játszmák, akciók részfeladatai) ellátására."* Az utolsó évben egyébként 61 új beszervezést hajtanak végre és a munkabeszámolóban elégedetten állapítják meg: *„Hálózatainknak - zömmel operatív kombinációkban - többségében újszerű feladatokat kellett végrehajtaniuk...A szervezetekben elfoglalt pozíciókból*

fakadóan önállóan kellett adott helyzetekben dönteniük... sikerült a legérzékenyebb területeken pozícióba kerülniük". Vagy: *„Az állami, társadalmi, politikai életben végbemenő jelentős változások miatt megnőtt az SZT tiszti állomány jelentősége és felelőssége az operatív munkában, ezért kiképzésüket, felkészítésüket egyénileg meghatározott tervek szerint folytatjuk."* Szintén 1989. december végéről: *„a jelenlegi és prognosztizálható körülmények között az SZT-állomány felértékelődött…A jövőben nem a foglalkozáshoz, munkahelyhez, beosztáshoz kötött személyek bevonása lesz célszerű, hanem szellemi szabadfoglalkozású, 'szabadúszóké', akiknek a kötöttségek nélküli mozgás lehetővé teszi az éppen szükséges politikai image kialakítását."* Sorjáznak az emberben a kérdőjelek… De hogy csak a legkirívóbbat említsem:

az ellenzékkel évtizedekig együttélő hálózati kontingens? A jogállam évtizedeiben? Vagy még mindig nem hitték el…? Vagy tudtak valamit, amit mi még ma is csak sejtünk?

Az „új típusú" hálózatok felállításának a terve és mikéntje körül forognak a parancsnoki értekezletek jegyzőkönyvei is. Az 1989. június 22-én zajló tanácskozáson például - hat nappal az 1956-os forradalom mártírjainak újratemetése után - így fogalmaznak:*„...e kérdéskörhöz szorosan kapcsolódik a szigorúan titkos tiszti állomány, amelynek nagy valószínűséggel az eddiginél sokkal nagyobb szerepe lesz, ha jól kiépített, nagyon széles területet tud átfogni. A hivatásos állományból történő kihelyezéseket végleg meg kell szüntetni. A jövő útja, hogy a civil életből, megfelelő felkészültségű, funkcióban lévő, hozzánk pozitívan viszonyuló embereket nyerjünk meg és próbáljuk valamilyen módon, főként a tehetsége által „megfuttatni", s így a nekünk megfelelő helyzetbe hozni. Természetesen nem valószínű, hogy a következő években „bíboros" szt-tisztünk lesz, de ezen a területen sem kell elvetni ezt a lehetőséget. Mindenesetre rendkívül körültekintőnek kell lennünk, mert egyetlen dekonspiráció olyan zűrzavart okozhat, amelyet nehezen tudnánk kompenzálni."* Vagy: *„...nagyon fontos, hogy ne azokból az operatív tisztekből növeljük a létszámot, akiktől meg akarunk szabadulni és betesszük őket valamilyen állásba, ahol mindenki tudja, hogy az állambiztonságtól jöttek. Az ilyen állomány nem szt -állomány, hanem egy groteszk, nevetséges szituáció. Ezzel szemben abból kell kiindulni, hogy a kinevezésre tervezett, tehetséges, hozzánk pozitívan kötődő ember olyan legyen, aki ízig-vérig állambiztonsági emberré válhat, akit ebben a minőségében a kapcsolattartóján kívül mást nem ismer."*

Az 1989. évi munkabeszámoló már az új idők új dalainak megfelelően a Belső Biztonsági Szolgálat elnevezést használja. Az elnevezés változott, a célkitűzés azonban visszaköszön:*„Országos viszonylatban megállapítható, hogy a hálózatok többsége továbbra is hajlandó az együttműködésre, magáévá tette a biztonsági szolgálat új koncepcióját... segítségükkel elérhető volt, hogy valamennyi jelentős szerveződésben mélységi információszerzésre képes a szolgálat... Fontos feladata a különböző aktív társadalmi csoportokban bevezetett hálózatoknak a befolyásolás, a szélsőséges elképzelések tompítása, leszerelése, eltérítése…Előbbre kell lépni a kiválasztó, tanulmányozó, beszervező munkában annak érdekében, hogy a hálózati kontingens olyan kvalifikált, mélységi információszerzésre alkalmas személyekkel bővüljön, akik az alkotmányellenes, törvénysértő cselekmények felderítésén túl alkalmasak és képesek a szélsőséges elképzelések leszerelésére, a kívánatos hatás gyakorlására."*

Mi valósult meg ezekből az elképzelésekből? Létrejött-e egyáltalán ez az „új típusú" hálózat? Kikből? Vajon kik azok a kiválasztott „szabadúszók"? És kik a „kapcsolattartók"? Milyen társadalmi konszenzus alapján dönthették el a szolgálat vezetői a rendszerváltást követő időkben, mi tekinthető szélsőségesnek és alkotmányellenesnek, politikai pártokban, civil szervezetekben és általában a közéletben? A Hamvas Intézetben készítettünk egy több, mint öt órás interjút az állambiztonság egyik volt, számos tisztséget betöltött vezetőjével, Pallagi Ferenccel. Okosabbak nem lettünk tőle.Terveztünk egy hasonló beszélgetést az iratokban szereplő Horváth József vezérőrnaggyal, a III/III csoportfőnökség volt vezetőjével is. Már túljutottunk az időpont egyeztetésen, de végül a találkozóra nem kerülhetett sor, mivel közben, még 2001-ben Horváth József vezérőrnagy elhunyt.

A kérdések velünk maradtak. Hagytak maguk után gondolkoznivalót. Ehhez kíván fogódzókat nyújtani az a válogatás, amelyet itt közreadunk.

Dokumentumok

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

Jóváhagyom:

Minősítés törölve!
BM-40-16-100/6-237/2001 .sz rend. alapján
2001 -09- 27
aláírás

Harangozó Szilveszter r.altábornagy
miniszterhelyettes

MUNKATERV

a BM III/III. Csoportfőnökség 1988. évi feladataira

Az 1988. év a Magyar Népköztársaság kormányprogramja szerint a stabilizáció első, megalapozó esztendeje. Ez valamennyi intézmény, így a Belügyminisztérium számára is különleges odafigyelést, alaposan átgondolt munkát igényel.

A belső reakció elhárítási csoportfőnökségnek - az eddigieknél is gondosabban - érvényesítenie kell munkafelfogásában és a végrehajtásban politikaszolgálati szerepét.

Figyelembe kell venni, hogy új szakasz kezdődik a politikában. A demokrácia kiszélesítése során néhány társadalmi jelenség átértékelésre kerül, ezeket az ellenséges személyek, az ellenséges-ellenzéki körök szélsőséges elemei a saját koncepciójuk megvalósítására kívánják felhasználni.

Csoportfőnökségünk egészének nagy felelőssége, hogy az ellenséges, a szocialista kibontakozást akadályozni szándékozó tevékenységet megkülönböztesse, az azt szolgálni kívánó - de a központi elképzelésektől többé kevésbé eltérő - állásfoglalásoktól.

Rendkívüli felelősséget ró ránk az a tény, hogy bizonyos új társadalmi jelenségek - az önszerveződés különböző formái, módszerei - kezelését a felső politikai- állami vezetés azok létrejöttével egyidejűleg alakítja, integrálásuk mértéke és módja még nem eldöntött.

Ebben a helyzetben a legfőbb feladatunk, hogy alapos felderítő munkával megbízható információink gyors célbajuttatásával segítsük a felső párt- és állami vezetés tisztánlátását, előzzük meg, akadályozzuk, a tűréshatárokon belülre szorítsuk az ellenséges tevékenységet.

25

A csoportfőnökség főbb feladatai az 1988. évben

Főbb feladatainkat a vonatkozó párthatározatok, parancsok és utasítások kötelező erejének figyelembevétele mellett, alapvetően meghatározza az 1988. év elejére kialakult operatív helyzet, amelynek főbb jellemzői:

- a társadalmi- politikai közérzet - a korábbiakhoz képest - jelentősen romlott, a népgazdaság súlyos problémákkal küszködik,

- a szélsőséges csoportok a társadalmi feszültséget felhasználva, erre építve, ennek okait sajátosan kommentálva törekednek bázisuk szélesítésére, a hazai- és nemzetközi közvélemény sajátos orientálására,

- az 1987. - és az azt megelőző néhány - évben az ellenséges tevékenység bázisszervei, hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere megszilárdult, publikációs csatornáik rendszeres korlátozó intézkedéseink ellenére folyamatosan szélesednek. Ennek révén - nem számottevő létszámuk ellenére - befolyásuk a korábbiaknál tágabb körben érzékelhető,

- mozgásterüket bővítik a nyílt fellépések, megjelenések segítségével, amelyek az utcai demonstrációkon kívül 1987-ben legális tanácskozásokon is megvalósultak (pl. Kelet-Nyugat Konferencia, Lakitelek, stb.),

- rendkívül kedvezőtlen jelenség, hogy kiszélesedett befolyási körük a főiskolai- egyetemi ifjúság körében. Ezek egyes rétegei (pl. a szakkollégiumi szervezetekhez tartozók) megkérdőjelezik a szocializmus életképességét, "bizalmatlansági nyilatkozat" és egyéb megnyilvánulások útján érzékeltetik szembenállásukat,

- a belső ellenséges erők tevékenységének orientálásában, irányításában továbbra is jelentős szerepet játszanak a különféle imperialista központok és intézmények, emigráns szervezetek és ezek munkatársai. Eszköztáruk lényegében nem változott, az elmúlt évek során kiépített együttműködési rendszer ma már olajozottan működik.

76

A külső ellenséges erők legfontosabb feladatuknak továbbra is a hazai ellenséges csoportok mindenoldalú támogatását, tényleges politikai tényezővé válásuk meggyorsítását tartják. Ilyen irányú törekvéseiket változatlanul a legalitás és az ellenséges tevékenységet folytató személyekkel kialakított kapcsolataik nyílt elfogadtatásának igénye jellemzi.

- a kedvezőtlen körülmények halmozódása nyomán, a társadalmi közegben nem kívánatos mértékben felgyülemlettek a bizonytalanság elemei. Ezért a cselekvési készség és -egység még messze van a stabilizációs- illetve a kibontakozási program igényeitől, az állambiztonsági munkában elsődleges megelőzés biztosíthatóságának feltételeitől, szükségleteitől.

Végrehajtandó főbb feladataink:

1.) Az ellenséges, ellenzéki-ellenséges személyek és csoportok tevékenységének megelőzése, akadályozása, korlátozása, bázisnövelő és népfrontosítási törekvései visszaszorítása, hazai és nemzetközi akcióképességük gyengítése.
Különösen nagy figyelmet fordítunk az ellenséges, ellenzéki-ellenséges személyek azon törekvésére, hogy kapcsolatokat építsenek ki a munkásosztály soraiban.

Nagyobb hangsúlyt fektetünk annak megállapítására, hogy az ellenzéki-ellenséges csoportok milyen elméleti témákkal foglalkoznak az illegálisan készülő kiadványaikban milyen problémák felvetését tervezik. Ezek időbeni előrejelzésével elősegítjük a megfelelő intézkedések vagy ellenintézkedések kidolgozását.

2.) Az ifjúságvédelmi munkában továbbra is akadályozzuk és korlátozzuk az ellenséges, ellenzéki-ellenséges személyek és csoportok térnyerését. Folytatjuk azoknak a területeknek kijelölését, súlyponti feladatok meghatározását, amelyekre eszközeinket összpontosítani szükséges. Ennek érdekében feldolgozó munkát kezdeményezünk mindazon személyek és csoportok ellenőrzésére, akik valamely mozgalmat - szakkollégiumi, természetvédelmi, béke, stb. - ellenséges tevékenység kialakítására, különféle nyílt demonstrációk szervezésére és kibontakoztatására ösztönzik.

77

Folytatjuk azoknak a közvetett módszereknek a keresését, amelyekkel a célszemélyek elszigetelhetők az ifjusági közegtől, lejáratják tevékenységüket. Ennek érdekében szorosabbra kell fűzni együttműködésünket a felsőoktatási intézmények, a Művelődési Minisztérium intézményei párt és állami vezetésével, a KISZ szervezetekkel, az Országos Béketanáccsal, az Állami Ifjusági és Sporthivatallal és a Hazafias Népfront ifjusági ügyekért felelős vezetőivel.

3.) A rendelkezésünkre álló erőkkel és eszközökkel elősegítjük, hogy az egyházi reakció, az egyházon belüli ellenzéki-ellenséges erők ne tudják megzavarni a párt és a kormány társadalmi, gazdasági kibontakozási programjának megvalósítását, illetve ne tudják akadályozni a cselekvési programhoz szükséges nemzeti egység megteremtését. El kell érnünk, hogy az egyházakban lévő feszültségoldó erő a kibontakozási program szolgálatába állítható legyen.

Kiemelt feladatként kezeljük, hogy az operatív eszközeink útján végrehajtott kombinációk folyamatosan segítsék az állami egyházpolitikai érdekek érvényesülését a hazai és nemzetközi egyházi területeken.

Törekszünk arra, ahogy az egyházi reakció elleni harc továbbra is egyházi kereteken belül maradjon. Támogatjuk a lojális egyházi erőket, bázisukat és akcióegységüket operatív eszközökkel erősítjük.

4.) A kiemelt kultúrális objektumok védelme érdekében fokozzuk a külső ellenséges hatások és törekvések időbeni felderítését, akadályozzuk, korlátozzuk azok térnyerését.
Fontos feladatunk felderíteni a belső ellenség, az ellenséges, ellenzék objektumaink irányába megnyilvánuló terveit, tevékenységét, meghiúsítani ellenséges akcióikat, gátolni nemzetközi szereplésüket, megakadályozni intézményekben történő beépülésüket, jelentősebb felmérésekben, vizsgálatokban való részvételüket, szűkíteni bázisukat, segíteni a szimpatizánsok leválasztását, a csoportok bomlasztását, elszigetelését.

5.) A rendkívüli események elhárítási területén növelni kell az eredményességet. A fokozott társadalmi veszélyességgel bíró jelentősebb ügyekben, különösen a csoportosan elkövetett, vagy szervezettségre utaló cselekmények esetében rendszeresebbé, folyamatosabbá teszszük a helyszinen való szaksegítségnyújtást.

78

Fokozott figyelmet fordítunk a közeljövőben várható gazdasági és egyéb intézkedések hatására esetlegesen megnyilvánuló nyílt ellenséges cselekmények megelőzésére, megakadályozására. Az ismétlődő rendkívüli eseményes ügyekben erők, eszközök koncentrálásával, a társrendőri szervek aktív bevonásával törekszünk a cselekmény megszakítására, az elkövetők gyors felderítésére.

6.) Folytatjuk a kiemelten védett vezetők, az általuk látogatott és más nagy jelentőségű rendezvények operatív biztosítását. Intézkedéseket teszünk a biztonságot veszélyeztető, nyugalmat zavaró események, jelenségek felderítésére, azok megelőzésére.
A biztosítások hatékonyságának növelése érdekében fejlesztjük együttműködésünket a megyei, valamint az érintett állami és társadalmi szervekkel.

7.) A hálózati munkában alapvető szempontként kell kezelni a jelenkor - és a belátható jövő - kívánalmait az ezeknek való konstruktív megfelelést.
A hálózati személyek beszervezése és nevelése során alkalmazkodunk ahhoz a követelményhez, hogy az ellenséges, ellenzéki-ellenséges csoportok elleni munkát hosszú távon kell folytatni. Ilyen körülmények között az ellenzékkel évtizedekig "együttélő" hálózati kontingens jelentheti a pozíciók lényegi erősödését. A jelöltkiválasztás, beszervezés, nevelés, kiképzés, feladatmeghatározás és magatartási vonal ennek megfelelő kialakítása és konzekvens, színvonalas megvalósítása az eddigieknél is fontosabbá válik.

Olyan ütőképes, hosszú távra épített hálózati kontingenst kell kifejleszteni, amely képes a legnehezebb operatív feladatok (kombinációk, játszmák, akciók részfeladatai) ellátására. Cél, hogy megfelelő információkat szerezzünk a hálózat útján az egyes célszemélyekről, azok tevékenységéről, terveiről, akcióikról, s ezzel egyidejűleg kapcsolataink képesek legyenek az ellenzéki tevékenységet befolyásoló, megelőző, akadályozó szerep ellátására is.

8.) Külön terv alapján biztosítjuk az egyes területek, munkafolyamatok rendszeres és mélyreható ellenőrzését, beleértve a nyilvántartási- pénzügyi fegyelem- takarékosság betartásának szinvonalát.

29

II.

A kiemelt bizalmas nyomozásokban tervezett főbb intézkedéseink

1.) Az ellenséges-ellenzéki tevékenységet irányító, arra jelentős befolyással rendelkező célszemélyek ellen folyó bizalmas nyomozásokban:

- Javítjuk taktikai és stratégiai elképzeléseik időbeni felderítését, az információk elemzését, értékelését, folyamatosan kutatjuk azokat a lehetőségeket, amelyeket kihasználva célirányos megelőző, lejárató, akadályozó, leválasztó, stb. jellegű intézkedéseket, kombinatív lépéseket hajtunk végre.

- Előtérbe helyezzük a különböző politikai platformon tevékenykedő ellenséges-ellenzéki csoportok egységtörekvési kísérleteinek megelőzését és akadályozását; a különböző irányzatok közötti nézeteltérések, érdekkülönbözőségek fokozását, a kialakult ellentétek elmélyítését. Közeledésük akadályozása érdekében az "ÉK 87." fedőnevű hálózati kombinációt végrehajtjuk.

Határidő: folyamatos
Felelős: Forgács Lajos r. alezredes
Jávor Miklós r. alezredes

2.) A nemzeti radikális ellenséges-ellenzéki vonulathoz tartozó célszemélyek ellen folytatott bizalmas nyomozásokban:

- Folytatjuk az e területen feldolgozás alatt tartott célszemélyek tevékenységének, terveinek és célkitűzéseinek mélyreható felderítését. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a legális fórumok nem kívánatos politikai célzattal történő befolyásolására irányuló törekvéseiket. Fokozott gondot fordítunk a politikai ellenintézkedések kidolgozásához, tevékenységük ellensúlyozásához szükséges információk időben történő megszerzésére és gyors áramoltatására.

30

A rendelkezésünkre álló információkat a feltehetően feszültebbé váló politikai helyzethez igazodva, folyamatosan felhasználjuk tevékenységük korlátozására, visszaszorítására, a vonulathoz tartozó csoportok bomlasztására és bázisépítő törekvéseik akadályozására.

Operatív kombinációt dolgozunk ki az ellenséges ellenzék két szárnya között - a lakiteleki tanácskozást követően - kialakult ellentét elmélyítésére, közeledésük akadályozására. Az ilyen jellegű tanácskozásokat továbbra is figyelemmel kísérjük, felderítésére, ellenőrzésének megszervezésére, számunkra kedvező irányú befolyásolására a párt és állami vezetés gyors tájékoztatására törekszünk.

Folytatjuk a célszemélyek lejáratására "Kopjások" fedőnéven kezdeményezett kombináció végrehajtását. A nemzeti radikális vonulaton belül jelentkező ellentétek elmélyítése, - továbbá külön kiemelten "Bojtár" fedőnevű célszemély lejáratása - érdekében tervet dolgozunk ki.

Határidő: folyamatos
Felelős: Forgács Lajos r. alezredes

3.) Az ú.n. "Duna-Kör"-ben résztvevő ellenséges-ellenzéki személyek ellenőrzésére bevezetett bizalmas nyomozásban:

- Kiemelt feladatunk a "Duna Kör" - valamint a többi ellenőrzés alatt tartott környezetvédő ("kékek","zöldek" stb.) csoportok - aktív vezetői, irányítói, illetve a környezetvédelmi mozgalmak ellenséges-ellenzéki célra történő felhasználását elérni óhajtó személyek ellenőrzése, bázisépítő törekvéseik, akcióik, rendezvényeik folyamatos figyelemmel kísérése, akadályozása, korlátozása.
A célszemélyek közötti nézeteltérések elmélyítése, bázisépítési törekvéseik akadályozására, korlátozására operatív kombinációs tervet dolgozunk ki.

Határidő: 1988. április 30.
Felelős: Forgács Lajos r. alezredes

31

4.) A szamizdat készítésben, sokszorosításban és terjesztésben folytatott bizalmas nyomozásokban:

- Kiemelt feladatnak tekintjük a "Hírmondó", a "Demokrata", a "Magyar Zsidó" az "Égtájak Között" és a "Beszélő" című illegális kiadványok előállítási és terjesztési mechanizmusának további felderítését, a megjelentetés késleltetését, akadályozását.

Ennek érdekében:

Végrehajtjuk a "Patricius" fedőnéven engedélyezett operatív kombinációt a "Salamon" fedőnevű ügyben, amelynek célja a "Magyar Zsidó" című kiadvány készítésének és terjesztésének akadályozása.

A "Tréfás" fedőnéven engedélyezett operatív kombinációt a "Székes" fedőnevű ügyben, a célszemély kiadói tevékenységének pozitív irányú befolyásolására, a "Párduc" fedőnéven engedélyezett operatív kombinációt a "Csaló" fedőnevű ügyben, a "Papirtigris" címmel megjelentetni tervezett kiadvány készítésének és terjesztésének késleltetése, akadályozása érdekében.

A rendelkezésünkre álló adatok alapján kombinációs tervet dolgozunk ki a "Beszélő", a "Hírmondó", az "Égtájak Között" és a "Demokrata" című kiadványok készítésének és terjesztésének akadályozására.

A szamizdatkészítés és tárolás helyszinének felderítése, a kéziratok megismerése, valamint operatív bizonyítékok megszerzése érdekében hét helyszinen titkos kutatást hajtunk végre.

Határidő: az operatív helyzet függvényében folyamatosan
Felelős: Jávor Miklós r. alezredes
Forgács Lajos r. alezredes

5.) Folyamatosan figyelemmel kísérjük a "Katalizátor Iroda", "Áramlat", "Szabadidő", "Vakond" - valamint más, újonnan alakuló illegális kiadók, szerkesztőségek tevékenységét. A köréjük csoportosuló személyek közötti zavarkeltésre, egyesek lejáratására, illetve leválasztására az operatív helyzet függvényében kombinációs tervet dolgozunk ki.

Határidő: folyamatos
Felelős: Jávor Miklós r. alezredes

32

6.) Az "Amatőrök" fedőnevű bizalmas nyomozás keretében folyamatosan figyelemmel kísérjük és megfelelő ellenintézkedésekkel akadályozunk minden olyan rendezvényt - kiállítás, megemlékezés, video és filmvetítés, stb. - amelyen ellenséges fellépés várható. Amennyiben a megelőzésre nem nyílik lehetőség, a rendezvényen elhangzottakat operatív úton dokumentáljuk, a nyílt eljárásban is felhasználható bizonyítékokat beszerezzük és a jogszabályok nyújtotta lehetőségeken belül javaslatot készítünk a realizálásra. Ezzel párhuzamosan ellenőrizzük az "Inconnu" csoporttól különvált, ú.n. "Alternatív Kultúrális Központ" keretében megtartott összejöveteleket. Az "intézmény" vezetőjének ("Szállásadó") pozitív irányú befolyásolására készített kombinációs tervünket végrehajtjuk.

Határidő: az operatív helyzettől függően
Felelős: Jávor Miklós r. alezredes

7.) "Bogár" tevékenységének visszaszorítása érdekében fő feladatunk az ellenséges-ellenzékhez fűződő kapcsolatépítési törekvéseinek akadályozása, konspiratív tevékenységének, terveinek, elképzeléseinek időbeni felderítése.

Határidő: folyamatos
Felelős: Dr.Kovács János r. őrnagy

8.) "Történész" fedőnevű célszemélynek a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaságban - elnökként - kifejtett tevékenysége mélységi felderítése, javítása céljából, tippkutató munkánk keretében fokozott figyelmet fordítunk ebből a körből alkalmas személy kiválasztására. Végrehajtjuk tanulmányozását, beszervezését.
Operatív eszközeink és módszereink célirányosabb alkalmazásával törekszünk ellenséges tevékenységének felderítésére, operatív dokumentálására. A naprakész információk birtokában ellenintézkedéseket dolgozunk ki társadalomellenes magatartásának megakadályozására. Törekszünk személyének lejáratására alkalmas, nem politikai jellegű kompromittáló adatok felderítésére.

Határidő: operatív helyzettől függően
Felelős: Dr.Kovács János r. őrnagy

33

9.) "Somlói" ugyancsak a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaság vezetőségi tagsága nyújtotta lehetőségét törekszik felhasználni más ellenzéki-ellenséges személyeknek, csoportoknak a Társaság kereteibe történő bevonására, így biztosítva számukra fórumot ellenséges elveik, elképzeléseik hírdetésére.
A bizalmas nyomozásban eddig alkalmazott operatív eszközeink, módszereink hatékonyabb felhasználásával törekszünk nevezett ellenséges tevékenységének sokirányú felderítésére, naprakész megismerésére. Saját és társszerveink hálózati lehetőségeinek felhasználásával, nevezett pozitív irányú befolyásolásával törekszünk megakadályozni, csökkenteni a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaságban kifejtett ellenséges tevékenységét.
Törekszünk személyét kompromittáló, politikai "kétarcúságát" bizonyító adalok beszerzésére. Ezeket operatív kombinációk útján célba juttatva felhasználjuk kapcsolatai előtt történő lejáratására.

Határidő: folyamatos
Felelős: Dr.Kovács János r. őrnagy

10.) "Nyüzsgő" fedőnevű bizalmas nyomozásban a feldolgozó munka során törekszünk a célszemély ellenséges tevékenységének akadályozására, korlátozására, külföldi kapcsolatépítési törekvéseinek felderítésére, szűkítésére.

Kiemelt feladatunk: elszigetelése az ifjusági közegtől, elsősorban a szakkollégiumi mozgalomtól.

Határidő: folyamatos
Felelős: Tímár Zoltán r. alezredes

11.) "Pacifista" fedőnevű csoportdossziéban jelenleg szereplő 3 személy tevékenységét figyelemmel kísérjük, tervezett akcióik felderítésével, akadályozásával támogatjuk az OBT politikai elképzeléseinek megvalósítását.

Határidő: folyamatos
Felelős: Tímár Zoltán r. alezredes

39

12.) "Varjak" fedőnevű bizalmas nyomozásban a feldolgozó munka fő iránya továbbra is a mozgalom egyházi elszigeteltségének biztosítása, a polgári ellenséges ellenzék irányába ható kezdeményezések akadályozása, lehetőség szerinti visszaszorítása.
Az eddigi gyakorlatnak megfelelően - követve az illegáció taktikai manővereit - a velük szembeni fellépést továbbra is az egyházi kereteken belül, a hazai lojális erők és a Vatikán lehetőség szerinti aktivizálásával kívánjuk megoldani.
Lejárató, bomlasztó jellegű intézkedéseink tervezésénél potenciálisan számolunk annak veszélyével, hogy a csoportosulás tovább radikalizálódik, szélsőségekre hajlamos tagjai igyekeznek minden eszközt megragadni megcsorbult tekintélyük, befolyásuk visszaszerzése, pótlása érdekében.
A felderítő munkában arra törekszünk, hogy időben tudjuk érzékelni a csoportosulás belső helyzetét, az esetleges ellenpólusokat, struktúrális felépítésük főbb szintjeiről biztosítható információszerzés bővítését.

Határidő: folyamatos
Felelős: Tóth Ferenc r. alezredes

13.) Az "Egyesülők" fedőnevű bizalmas nyomozásban elsősorban technikai eszközeink átcsoportosításával, az ügyben foglalkoztatott hálózati személyek célirányosabb vezetésével, lehetőségeik bővítésével biztosítjuk a felderítés korábbi szintjét.

A mélységi felderítést a regnumi illegáció vezető testületeinek tevékenységére vonatkozó információk megszerzésével oldjuk meg.
Hosszabb távon elsősorban ügybe történő beszervezésekkel olyan operatív pozíciók kiépítésére törekszünk, melyekkel a pozitív irányú befolyásolás, az ifjúságvédelem preventív feladatai eredményesen megvalósíthatók.
Az ügyben érintett területi szervekkel történő együttműködésben a fő hangsúlyt a gyors információcserére, a feladatok egységes értelmezésére, az összehangolt végrehajtásra helyezzük.

Határidő: folyamatos
Felelős: Tóth Ferenc r. alezredes

35

14.) "Hinduk" fedőnevű bizalmas nyomozást tovább folytatva, ellenőrzés alatt tartjuk az engedély nélkül működő Hare Krisna szektát és vezetőit.
Tovább erősítjük a szektán belül meglévő hálózati lehetőségeinket, folytatjuk további jelöltek felkutatását, kiválasztását, tanulmányozását.

Operatív kombinációk kidolgozásával igyekszünk elmélyíteni a szektán belül és a nemzetközi irányító szervezetekkel meglévő ellentéteiket.

Az anyagi bázisukat jelentő - a szekta által üzemeltetett - Omikron Gazdasági Kisszövetkezet állami és tanácsi szakigazgatási ellenőrzésének fokozása érdekében lépéseket teszünk. Az esetleges szabálytalanságokat, visszaéléseket felhasználjuk a szektavezetés tekintélyének lejáratására, a megtévesztettek leválasztására.

A társszervekkel fokozottabban összehangoljuk tevékenységünket a technikai rendszabályok és "K"' ellenőrzés útján kapott információk cseréje és eredményesebb felhasználása céljából.

Információszerző lehetőségünk bővítése érdekében megvizsgáljuk a célszemélyeknél 3/e operatív technikai rendszabály bevezetésének lehetőségét, kedvező körülmények esetén javaslatot teszünk a telepítésre.

Határidő: operatív terv szerint
Felelős: Tóth Ferenc r. alezredes

15.) "Terjesztők" fedőnevű bizalmas nyomozás hálózat útján történő biztosítását - a szovjet állambiztonsági szervekkel szorosan együttműködve - fokozzuk. Uj hálózati személyek bevezetésével, beszervezésével mélyrehatóbb felderítettséget és erre alapuló hatékonyabb korlátozó, bomlasztó intézkedéseket hajtunk végre.

Felmértük egy "tartalék-csatorna" kiépítésének lehetőségét. Hálózati személy bevezetésével, - a SZU ÁBB. szerveivel együttműködve - lépéseket teszünk e csatorna érdekeink szerinti működtetésére.

36

Tovább folytatjuk a vallásos propagandaanyag-lerakatok felderítését. Az ilymódon látókörünkbe került személyek operatív célra történő felhasználására javaslatot teszünk.

Határidő: folyamatos
Felelős: Tóth Ferenc r. alezredes

III.

A csoportfőnökség hatáskörébe tartozó további feladatok

- A csoportfőnökség alapvető feladatának tartjuk az ellenséges nyugati propaganda- és emigrációs szervezetek, ideológiai diverziós központok és speciális szolgálatok a belső ellenséges-ellenzéki körök felé kialakított és működtetett csatornáinak, kapcsolatrendszerének felderítését, átfogását, az összeköttetési rendszerbe történő beépülést, a BM III/I. és III/II. csoportfőnökségekkel egyeztetve és együttműködve a kapcsolat zavarását, korlátozását, nem utolsósorban tartalmának dokumentálását.

A korábbi évek tapasztalatai bizonyították, hogy jelentős politikai, kultúrális évfordulók és események vonzották a beutazó nyugati újságírókat és más személyeket. Ezért a BM III/I. és III/II. csoportfőnökségekkel együttműködve aktív intézkedéseket teszünk az ellenséges propaganda hatásának csökkentésére, a külső és belső ellenség közös, vagy egymást kiegészítő tevékenységének időbeni felderítésére és korlátozására.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-4.,5.,6. osztályvezetők

37

- Az ellenséges-ellenzéki csoportok az elmúlt időszakban nyugati ösztönzésre aktivizálták kapcsolataikat más kelet-európai országokban élő ellenzékiekkel. A jövőben a nemzetközi együttműködés akadályozására, korlátozására a szocialista országok állambiztonsági szerveivel együttműködve még nagyobb erőt kell fordítani. Határtalálkozók szervezésével törekszünk az értelmezési eltérések csökkentésére, az együttműködés során jelentkező nehézségek kiküszöbölésére.

Szükséges olyan közös kombinációs tervek kidolgozása, melyek lehetőséget biztosítanak a különböző ellenséges-ellenzéki csoportok közötti információ-áramoltatási és együttműködési csatornákba történő beépülésre, ezáltal a szervezetszerű együttműködés befolyásolására, akadályozására. Olyan zavaró, akadályozó, korlátozó intézkedéseket kell kidolgozni, hogy a különböző ellenséges-ellenzéki csoportok között akció-, ideológiai és politikai egység ne jöhessen létre.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-4.,6. osztályok vezetői

- A Vatikán hazánkkal és más, főleg európai szocialista országokkal kapcsolatos terveinek, intézkedéseinek és törekvéseinek felderítését a BM III/I-3. osztállyal együttműködve végezzük. Figyelemmel kísérjük a vatikáni erőviszonyok alakulását, belső ellentéteiket. Adatokat gyűjtünk a kuriai hivatalok, kongregációk élére kinevezett kevésbé ismert vezetőkről, fontos beosztásban lévő új munkatársaikról, a magyar egyház ügyeinek intézésében szerepet játszó vezetőkről és hivatalnokokról.

Folytatjuk a Vatikán irányában kifejtett pozitív befolyásolási tevékenységünket. Tervszerűen használjuk fel az újonnan kinevezett egyházi vezetők lehetőségeit, az irányukban kifejezett vatikáni bizalmat.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-1. osztály vezetője

38

- A nemzetközi ifjusági építőtáborokban jelentkező ellenséges tendenciák felderítése és az ellene folytatott harc kidolgozása érdekében a kiutazó fiatalokat védelmi jellegű eligazításban részesítjük és beszámoltatjuk, törekszünk arra, hogy közöttük legyenek megbízható, kvalifikált hálózati személyek.

Az objektumainkba érkező külföldi csoportokat és személyeket továbbra is figyelemmel kísérjük. Szükség esetén ellenőrzésüket megszervezzük, illetve feldolgozó munkát kezdeményezünk. Különös figyelmet fordítunk a Nyugat-Európából "instruktori" feladattal a különböző "független" csoportokhoz érkezőkre.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-2. osztály vezetője

- A hálózati munka színvonalának sokoldalú javítását, minőségének fejlesztését kiemelten kezeljük.

A jelöltek kiválasztásánál, az új beszervezéseknél, átvételeknél, kapcsolat-felújításoknál, illetve meglévő hálózati kontingensünk foglalkoztatásánál törekszünk, hogy kapcsolataink felkészültségük és lehetőségeik alapján mélységi felderítésre, kombinatív, valamint az ellenséges, ellenséges-ellenzéki tevékenységet akadályozó, korlátozó, a célszemélyeket pozitív irányba befolyásoló feladatok végrehajtására alkalmasak legyenek.

A foglalkoztatás célirányosságának növelése az operatív lehetőségek bővítését is jelenti. A kiemelt ügyekben fokozzuk, felgyorsítjuk hálózatépítő és hálózat-bevezető munkánkat. A tanulmányozó munka számszerű növelése mellett, annak minőségi oldalát is javítjuk. 1988-ban, mintegy 80 fő beszervezését tervezzük végrehajtani. Fokozott gondot fordítunk a hálózati személyek kiképzésére, vezetésére és nevelésére.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-1.,2.,3.,4.,5.,6. osztályok vezetői

39

- A rendelkezésünkre álló operatív technikai rendszabályokat továbbra is célirányosan, differenciáltan, illetve a munka követelményeinek megfelelően, rugalmasan átcsoportosítva alkalmazzuk.

A leggyakoribb összejöveteli helyek 3/e rendszabállyal történő ellenőrzését változatlanul kiemelt feladatként kezeljük. Azokat a rendszabályokat, amelyek üzemeltetése a jövőben nem indokolt, kiszereljük.

A célszemélyek által készített, illetve tárolt ellenséges hangú, vagy tartalma miatt egyéb szempontból érdekes kéziratok, tervezetek, szamizdat kiadványok megszerzése, dokumentálása, sokszorosítási, terjesztési mechanizmusban szerepet játszó helyszínek felderítése, az erre vonatkozó információk pontosítása, dokumentálása, valamint operatív bizonyítékok szerzése érdekében titkos kutatásokat tartunk.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-1.,2.,3.,4.,5.,6. osztályok vezetői

- A kormány kibontakozási programja végrehajtásának elősegítésében, illetve az azt akadályozó tényezők feltárásában jelentős feladat hárul az "SZT" állományra. A folyamatos és differenciált felkészítéssel, továbbképzéssel ezt az állományt is jobban kell aktivizálni az alábbi fontos feladatok végrehajtásában:

az új útlevéltörvény bevezetése utáni pozíciók kialakítása, a megfelelő szintű ellenőrzés lehetőségének kimunkálása;

objektumvédelmi feladatok, operatív információk időbeni felderítése, jelzése;

tanulmányozó, tippkutató tevékenység természetessé tétele, a kezdeményezőkészség megalapozottabbá alakítása;

hazai-, illetve külföldi kongresszusok, tanácskozások, szimpóziumok, vendégszereplések operatív biztosításának megszervezése, elősegítése.

40

Előre kell lépnünk a betöltetlen "SzT" státuszok megszüntetésében. Elsősorban szabadfoglalkozású, főbb elhárítási területeinken ismert, tekintéllyel rendelkező személyek köréből kell megfelelő jelölteket kiválasztani.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-2.,5.,6. osztályok vezetői

- Az aktív kategóriába sorolt különnyilvántartásban szereplő személyek ellenőrzését, valamint társszerveink ez irányú munkájának segítését, az országos szakirányítást, ellenőrzést a 9/1982. számú BM parancs alapján folytatjuk.

Különös gondot fordítunk azokra a személyekre, akik a belső ellenséges ellenzéki személyekhez, csoportokhoz kapcsolódnak, támogatják azok ellenséges tevékenységét.

Ennek során folyamatosan figyelemmel kísérjük tevékenységüket, kapcsolati körüket, élet- és munkakörülményeik változását. Amennyiben bűncselekmény előkészületére, elkövetésére utaló információ jut tudomásunkra, úgy intézkedünk a bizalmas nyomozás bevezetésére a szükséges operatív és nyílt intézkedések megtételére, az ellenséges tevékenység megelőzése, megszakítása, illetve visszaszorítása érdekében.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III-3.,1.,2.,4.,5.,6. osztályok vezetői

IV.

Főbb biztosítási feladatok

Fokozott gondot fordítunk a kiemelten védett vezetők, az általuk látogatott és más nagy jelentőségű hazai, valamint nemzetközi rendez-

41

(2)

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

Minősítés törölve!
BM-40 16-100/6-237/2001 sz rend. alapján Dr. Helics...

Jóváhagyom:

2001-09-27

aláírás

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Harangozó Szilveszter r.altábornagy
miniszterhelyettes

JELENTÉS
A BM III/III. Csoportfőnökség 1988. évi munkájáról

I

Az ellenséges tevékenység felderítésére, megelőzésére, akadályozására tett intézkedések

Elsőrendű feladatunknak továbbra is az ellenséges tevékenység korlátozását, az esetleges konfliktusforrások kezelhetetlenné válásának állambiztonsági eszközökkel való megelőzését, terveik és céljaik felderítését, dokumentálását, a politikai vezetés gyors, megbízható információkkal való segítését tartottuk. Pozicióink révén az egyes szerveződések lojális magjának támogatása, a szélsőségesek visszaszorítása, a támadólagos munka központi eleme volt.

Az értékelt időszakban feladatunk volt, hogy az állambiztonsági munkát – a felgyorsult politikai változásoknak megfelelően – a megváltozott helyzethez igazítsuk és korlátozott lehetőségeinket maximálisan kihasználva akadályozzuk az ellenséges tevékenységet.

Ennek megfelelően munkánk alapvetően három irányban differenciálódott:

- erőinket, eszközeinket, módszereinket koncentrálva, aktív felderítést végeztünk azok irányába, akik nyílt, vagy az utóbbi időben legálissá vált fellépésük mellett, illegális tevékenységet is folytatnak.

- másik - egyre nagyobb súllyal szereplő - kiemelt feladatunkká vált a nyílt rendezvényeken, különböző fórumokon fellépő, tevékenységüket a fővároson kívülre is kiterjesztő célszemélyek ellenőrzésének megszervezése, koordinálása az ország egész területén, szorosan együttműködve az illetékes megyei osztályokkal.

- harmadik kiemelt feladatunk a nagy tömeget megmozgató nyílvános utcai demonstrációk, nagygyűlések, felvonulások operatív biztosítása volt.

A megnövekedett és megváltozott feladatok teljesítése érdekében továbbfejlesztettük munkánk alapfeltételeit:

- a felderítés irányait, feladatait konkrétabbá tettük, nagy súlyt helyeztünk a gyorsaság növelésére.
- a megszerzett információk feldolgozását, áramoltatását célirányosabbá tettük.

Az operatív erők és eszközök célirányos, a helyzet változásához alkalmazkodó felhasználásával tovább gyarapodtak ismereteink a külső és belső ellenséges erők stratégiai és taktikai célkitűzéseiről, feltártuk az ellenséges csoportok és személyek tevékenységében bekövetkezett lényeges változásokat.
A tárgyalt időszakban több nyílt és operatív intézkedést kombináltan alkalmazó akciót hajtottunk végre a célszemélyek terveinek, szándékainak időbeni felderítésére. A tervezés és végrehajtás során, az operatív helyzet változásaihoz alkalmazkodva törekedtünk a nyílt és az operatív lépések arányának optimális megválasztására, ezen belül döntően a fedéssel, kombinatív lépésekre lehetőséget adó operatív intézkedésekre helyeztük a fő hangsúlyt.
Folyamatosan elemeztük az operatív helyzet változásait, a kiváltó okokat, körülményeket és ennek megfelelően határoztuk meg, csoportosítot-

tuk át munkatervi feladatainkat. Különös figyelmet fordítottunk a különböző egyesületek, klubok, esetenként a HNF égisze alá beszivárgó a legális kereteket befolyásuk növelésére, kapcsolatkörük bővítésére felhasználni kívánó célszemélyeink ellenőrzésére.

Az operatív helyzet lényeges változásai, az események alakulása hatékonyabb feldolgozó munkát követelt meg.
Az operatív erők, eszközök összehangolt, célirányos alkalmazásával javult a feldolgozó munka operativitása. Az ellenséges tervek, szándékok időbeni felderítésével, az információk gyors megszerzésével és azonnali továbbításával hozzájárultunk a hatékony ellenintézkedések időbeni kidolgozásához, megtételéhez, számos célszemélyünk esetében lejáratásukra, kompromittálásukra külön terveket készítettünk.

Elemző, értékelő munkánkat nehezítette, hogy a különféle alternatív csoportosulásokban résztvevő célszemélyeink tevékenysége igen szerteágazó, átfedésekkel tarkított módon valósult meg, illetve a különféle programok, rendezvények, demonstrációk rövid időközökkel követték egymást.
A fenti megváltozott feladatrendszer számos új problémát, gondot vet fel. Ennek oka egyrészt az, hogy az ellenzéki szervezetek a legalizálódás irányába fejlődnek, jelenleg egy pontosan nem körülírható féllegális státuszban folytatják tevékenységüket. Ez annyit jelent, hogy míg ezeknek a szervezeteknek, illetve vezetőiknek a lehetőségei jelentősen megnőttek, addig ellenőrzésük során továbbra is azonosak a mi lehetőségeink a rendszeresített operatív erőket, eszközöket tudjuk alkalmazni.
Ezzel együtt az operatív erők és eszközök racionális, az operatív helyzet mindenkori változását figyelembe vevő koncentrált alkalmazásával a tárgyalt időszakban is sikerült eredményeket elérnünk.
A különböző ellenséges-ellenzéki és "alternatív" csoportok szinte minden akciójáról időben értesültünk, így esetenként az egyes akciók hatását tompító intézkedések kidolgozására nyílt lehetőségünk, illetve tehettünk javaslatot azok meghozatalára az illetékes szerveknek.
Ez irányú tevékenységünk hozzájárult ahhoz, hogy a különböző, a radikálisabb körhöz tartozó személyek, csoportok pártalakítási kísérletei elodázódtak, vagy jelentősen lelassultak.

Annak ellenére, hogy 1988-ban elszaporodtak a nyílt, utcai demonstrációk, az év végére egyfajta kifulladás volt ebben érezhető, amelyhez kombinatív operatív intézkedéseink is hozzájárultak.
Munkánk során alkalmazott kombinatív lépések hozzájárultak ahhoz, hogy a lojálisabb, párbeszédképesebb "alternatív mozgalmak", személyek kerültek előtérbe a radikálisabbakkal szemben.

Az egyházak területén - többségében hatékony hálózati munkával - időben felderítettük és megelőztük az ellenséges tevékenységet. A negatív tendenciákat, ellenséges törekvéseket egyházi keretek között, egyházkormányzati úton akadályoztuk és szorítottuk vissza.

Objektumvédelmi munkánk során jelentős feladatként jelentkezett a különböző "alternatív szakszervezetekre" csapódó, állambiztonsági szempontból figyelmet érdemlő ellenséges törekvések felderítése, azok akadályozása, korlátozása, kezdeti stádiumban való megszakítása.
Ennek érdekében fokoztuk szignalizációs tevékenységünket az objektumok vezetőihez, vagy azok felettes szerveihez. Jelzéseinket zömében súlyuknak megfelelően fogadták és kezelték, hatáskörükben a szükséges intézkedést megtették. Tapasztalható volt azonban az is, hogy az általunk felvetett kérdéseket - a politikai pluralizmus kiszélesedésére hivatkozva - kétkedéssel fogadták és figyelmen kívül hagyták.

Az ellenséges tevékenység külföldi vonatkozásainak visszaszorítása, korlátozása, akadályozása céljából nagy gondot fordítottunk a társszervekkel való együttműködésre.
A BM III/II. Csoportfőnökséggel közösen a "Pajzs" fn. együttműködés keretében folyamatosan, szorosan együtt dolgoztunk. Részt vettünk nyugati diplomaták és az ellenzék képviselőinek nyilvános helyen végrehajtott találkozói dokumentálásában és a hanganyag rögzítésében. Esetenként azonban problémát okozott a vámintézkedéseknél lefoglalásra került anyagok, jegyzőkönyvek késedelmes továbbítása, az általunk kért határintézkedés elmaradása.

A szocialista országok különböző indíttatású ellenzéki csoportjai közötti együttműködési törekvések ellenőrzése, akadályozása, korlátozása érdekében a csehszlovák, lengyel és szovjet állambiztonsági szervekkel közösen "Bridge", "Sellő", "Liberátor" fedőnevű operatív kombinációk

valamint a "Terjesztők" fn. ügyben sikeres együttműködést folytattunk. Munkánk koordinálása érdekében az év folyamán találkozót tartottunk a csehszlovák ÁB szerv képviselőivel, több esetben tárgyaltunk a lengyel és szovjet elhárítás illetékeseivel.
Az áttelepült és a menekült kérdés speciális feladatainak végrehajtása érdekében szoros együttműködést alakítottunk ki a BM III/I. és III/II. csoportfőnökségek és a BM ORFK illetékes osztályaival, valamint a megyei osztályokkal.

Az előzetes ellenőrző és bizalmas nyomozó munka főbb tapasztalatai:

Az év folyamán központi és megyei (BRFK) szerveink 314 bizalmas nyomozásban és 188 előzetes ellenőrzésben folytattak a 0010/73.sz. BM parancsban meghatározottak szerint feldolgozó illetve adatpontosító munkát. Az előző évihez képest a bizalmas nyomozások számában kismértékű növekedés, az előzetes ellenőrzésben hasonló mértékű csökkenés tapasztalható.
1988-ban 126 bizalmas nyomozás került lezárásra, amelyből 19 főre "Figyelő dossziét" nyitottak, 11 esetben büntető eljárást kezdeményeztek. A 158 befejezett előzetes ellenőrzésből bűncselekmény hiányában 54 esetben lezárásra, 9 esetben bizalmas nyomozásra, 7 esetben pedig "F" dosszié nyitására került sor. Büntető eljárás kezdeményezését 7 esetben indítványozták.
A bizalmas nyomozásokban és előzetes ellenőrzésekben dinamikus felderítésre, mélységi információk szerzésére törekvés volt a jellemző. Az ügyekben megfelelő mennyiségű információval rendelkeztünk a különböző csoportosulások szándékaira, akcióira vonatkozóan, melyek alapján célirányos intézkedéseket dolgoztunk ki és hajtottunk végre a különböző ellenséges tervek kibontakoztatásának megelőzésére, a megvalósítás zavarására, hatásának csökkentésére.

A hálózati munka értékelése

A megváltozott operatív helyzetben különösen nagy jelentőséget nyert az operatív pozíciók számszerű növelése, a meglévők minőségének javítása.

Hálózatainknak - zömmel operatív kombinációkban - többségében újszerű feladatokat kellett végrehajtaniuk. Ezek sikeres teljesítése érdekében számos hálózati személyt képeztünk ki operatív technika alkalmazására. A szervezetekben elfoglalt pozíciókból fakadóan önállóan kellett adott helyzetekben dönteniük, ezzel jelentősen megnőtt a felelősségük.

A nyilvános rendezvényeken, tüntetéseken - megfelelő kiképzés után - sikerült megszerveznünk részvételüket ezek rögzítésében, fényképeken, dokumentálását videófelvételeken. Így sikerült kialakítani egy olyan folyamatosan bővülő videótárat, mely egyrészt operatív bizonyítékként szolgál, másrészt pedig segíti a célszemélyek, -szervezetek személyes megismerését, feltérképezését.
Jelentős erőfeszítéseket tettünk annak érdekében, hogy a sorra alakuló "alternatív" politikai csoportosulásoknál rendelkezzünk a szükséges hálózati pozíciókkal. Itt betöltött szerepüknek megfelelően, sikerült a legérzékenyebb területeken pozícióba kerülniük, amelyek lehetővé tették szélsőséges megnyilvánulások megakadályozását, korlátozását, pozitív irányú befolyásolását is.
A legradikálisabb szervezeteknél - SZKH, SZDSZ, környezetvédők - a vezetőségekben is rendelkezünk megfelelő hálózati pozíciókkal. Ezeket a lehetőségeinket főként a gyors felderítésre, a szervezeteken belüli ellentétek kihasználására, elmélyítésére, tervezett akciók akadályozására használtuk fel.

Az illegális kiadók irányában ugyancsak jelentős hálózati pozíciókat sikerült kiépítenünk, melyek az ellentétek fokozására és aktív ellenintézkedések előkészítésére is alkalmasak.
Ennek megfelelően sikerült pl. megakadályozni, hogy az illegális kiadók "független szakszervezete" megalakuljon.

Sikerült megakadályozni, hogy különböző ellenséges csoportosulások augusztus 21-én, a csehszlovákiai "Charta 77" felhívására tüntetést szervezzenek a CSSZK nagykövetsége előtt.

Ugyancsak hálózati úton sikerült elérni, hogy a különböző ellenséges csoportok és személyek által november 14-re tervezett csepeli nagygyűlésre és tüntetésre ne kerüljön sor.

A "Republikánus Kör" elnevezésű csoportosuláson belül el tudtuk érni, hogy intenzív párttá alakulási törekvéseik lefékeződjenek és pozícióink által jelentős befolyást tudtunk gyakorolni arra, hogy a "Szabad Kezdeményezések Hálózata" elnevezésű szervezeten belül a célszemélyek közötti nézetkülönbségeket, ellentéteket elmélyítve, olyan helyzet alakuljon ki, mely végül is a szervezet szakadásához, kettéválásához vezetett.
Kapcsolataink révén sikerült zavart kelteni az FKP újjáélesztésében, további működtetésében.
A különböző ifjúsági csoportosulások körében dolgozó hálózataink útján végrehajtott befolyásolási tevékenységünk is hozzájárult ahhoz, hogy a szélsőségesebb nézetek helyett a mérsékeltebb, párbeszédkészséget inkább mutató személyek kerültek előtérbe. (FIDESZ)

A nemzetközi egyházi szervezetek fontosabb rendezvényein jól hasznosítottuk meglévő vagy megteremtett operatív lehetőségeinket, eredményes felderítő, megelőző és befolyásoló munkát végeztünk. Hálózati személyeink jól képviselték hazánk és a szocialista országok egyeztetett politikai, egyházpolitikai és állambiztonsági érdekeit. Továbbra is hatékonyan végezték egyes nyugati és harmadik világbeli egyházi személyiségek pozitív befolyásolását.

Előrelépés történt a külföldi kapcsolatok, csatornák hálózati átfogása terén is, amely hatékonyan szolgálja a jelentősen megnövekedett Nyugatról származó anyagi és erkölcsi támogatás valamint a különböző szocialista országok ellenzékeinek kapcsolatépítési, bővítési törekvéseinek a felderítését.

Eredményesnek értékelhető a hálózatépítés végrehajtása is.
1988-ban 612 fős hálózati létszámmal hajtottuk végre jelentősen megnövekedett és bonyolulttá váló feladatainkat.
61 új beszervezést hajtottunk végre, kizárásra 35 fő került.

Az év során a hálózati személyek ellenőrzése folyamatos volt, komplex és célellenőrzések keretében. Ezek tapasztalatait a munka további javításához, a vezetési-, nevelési elvek következetes megvalósításához, a hírszerzési lehetőségek, pozíciók bővítéséhez, mélyítéséhez felhasználjuk.

A felderítő és akadályozó munkánkhoz nélkülözhetetlen segítséget nyújtottak SZT tisztjeink akiknek többsége kiemelt objektumokban dolgozik. Feladataikat a velük szemben támasztott elvárásoknak megfelelően hajtották végre. Az információszerzésen túl jelentős mértékben vesznek részt az adott objektumból külföldre utazó személyek védelmi jellegű eligazításában és beszámoltatásában, akadályozó intézkedéseink realizálásában, nemzetközi rendezvények biztosításában.
Külön kiemelést érdemel az E/13-as, valamint az E/20-as SZT tiszt tevékenysége, ("szabadfoglalkozású") akik mélységi pozíciójukból adódóan rendkívül hasznos, operatív értékkel bíró információkat juttattak birtokunkba.

Operatív eszközök és módszerek felhasználása

A rendelkezésünkre álló operatív erők és eszközök célirányos felhasználásával a megyei szervek információival együtt több mint 100.000 operatív értekű információ jutott birtokunkba.
A felgyorsult események kötelezővé tették számukra, hogy a mennyiségi információ-szerzésen, feldolgozáson és hasznosításon túl, hangsúlyozottan ügyeljünk és törekedjünk a minőségi oldal erősítésére.

Az év során változatlanul fontos szerepet töltött be az operatív technikai rendszabályok alkalmazása.
A 3/a és 3/e operatív technikai rendszabályok alkalmazásában az információk minőségére került a fő hangsúly, a legfontosabb célszemélyek, akciók, tervek és az aktuális feladatok alapján célirányosan történt a működtetésük.
A "K" ellenőrzés alkalmazásait tekintve követte az elhárítási célterület, valamint az operatív helyzet változásait.
Az operatív eszköz védelme érdekében az év során intézkedéseket tettünk a lebukások számának jelentős csökkentésére, a konspirációs szabályok szigorú betartására.
Az operatív figyelés eredményesen segítette munkánkat, leginkább a nagy utcai megmozdulások során.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

Minősítés törölve
BH-40-16-100/6-217/2001 sz rend. alapján
2001-09-27
aláírás

2. sz.

Dr. Hellebrandt László

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Jóváhagyom:

Harangozó Szilveszter r. altábornagy
miniszterhelyettes

MUNKATERV
a csoportfőnökség 1989. évi főbb feladataira

A csoportfőnökség 1989. évi feladatait meghatározza az elmúlt esztendőben kezdődött politikai fordulat, új szakasz a társadalom fejlődésében, valamint a gyökeresen megváltozott operatív helyzet.
Alapvető feladatunk - mely az állambiztonsági szervek funkciójából következik - nem változott. A rendelkezésünkre álló eszközökkel támogatni kell az államhatalom szerveit a társadalom stabilitásának fenntartásában, a politikai, gazdasági kibontakozás mielőbbi megkezdésében.

I

A társadalomban - már tartósan - egyfajta hajszálegyensúly tapasztalható, amelynek fenntartásához a politikai- állami vezetésnek rendkívüli erőfeszítései szükségesek. Kialakulóban van egy új struktúra, amelyben a megújulásra képes hagyományos intézményrendszerrel párhuzamosan jönnek létre új szervezetek, mozgalmak, szövetségek, amelyek egy része - eddigi tapasztalataink szerint - valós társadalmi igényt fejez ki, és olyanok is, amelyeknek célkitűzése homályos, esetenként egyéni ambíciókat szolgál, vagy kifejezetten ellenséges, szocializmusellenes.

19 13

45-73/3/4/89. -22-

Munkánkat - ezen körülmények figyelembe vételével - úgy kell szervezni, hogy a különbségeket felismerjük, azt hitelt érdemlően bizonyítani tudjuk, erőinket azokra a területekre, csoportokra, személyekre koncentráljuk, amelyek akadályát képezik a társadalmi válság leküzdésének, a kiegyezés, a közmegegyezés létrejöttének.

Ennek érdekében:

1. Elsőrendű feladatunk az ellenséges tevékenység korlátozása, az esetleges konfliktusforrások kezelhetetlenné válásának állambiztonsági eszközökkel való megelőzése, a radikalizálódás megakadályozása, fékezése, egyes akciók késleltetése, korlátozása, a szervezeteken belüli ellentétek kihasználása, elmélyítése.

2. A stabilizálódás elősegítése érdekében alapvető feladatunk minden ez ellen ható tényezőnek, szándéknak, tervnek az időbeni felderítése, megakadályozása.

3. Tárgyszerű - előítéletektől mentes - elemzés, értékelés alá kell vonni a birtokunkba került információkat, célszemélyeink tevékenységét a tényleges helyzetnek megfelelően kell differenciált intézkedésekkel befolyásolni, szükség szerint akadályozni, vagy tűrhető irányba terelni.

4. Az országos stabilizálódáshoz szükséges új társadalmi közmegegyezésben konstruktív szerepet vállaló áramlatok szervezeteken belüli térnyerését sajátos lehetőségeinkkel elő kell segítenünk.

5. Feladataink elvégezhetőségének - az új politikai szakaszban - előfeltétele a titkos operatív eszközök, módszerek megfelelő mennyisége, minősége, hatékony működtetése. A prioritást minden tekintetben a hálózati munka birtokolja. A munka szervezésében, tervezésében és folyamatában egyaránt erre kell a hangsúlyt helyezni. Korszerűsíteni kell a kapcsolattartás tartalmát, formáit, módszereit, a politikai és szakmai felkészítést, feszesebbé tenni az ellenőrzést és a munka értékelését. Folyamatosan gondoskodni kell az erkölcsi-anyagi ösztönzés biztosításáról.

20 19

6. A törvényesség betartása, betartatása a jelenlegi szakaszban a stabilizálódás megvalósíthatóságának létfeltétele. Az állománnyal oktatás keretében meg kell ismertetni az új törvényeket, az ezek alapját képező nemzetközi egyezményeket. Parancsnoki felelősség, hogy az intézkedések ezeknek mindenben megfeleljenek.

II.

A kiemelt bizalmas nyomozásokban tervezett főbb intézkedéseink

Az operatív helyzethez és a felgyorsult társadalmi, politikai változásokhoz alkalmazkodva folytatjuk a feldolgozó munka folyamatos kiigazítását. A keletkezett információkat folyamatosan értékeljük, elemezzük. Az operatív helyzet és a politikai, társadalmi megítélés alakulásától függően teszünk javaslatot egyes bizalmas nyomozások megszüntetésére, átadására, átminősítésére, illetve folytatására, továbbá újabb bizalmas nyomozások nyitására.

- Az irányító szerepet betöltő, arra jelentős befolyással bíró célszemélyek, továbbá az egyes szerveződésektől viszonylag független "ideológusok" sokoldalú ellenőrzését még hatékonyabbá tesszük. Terveik, elképzeléseik időbeni felderítésével segítjük politikai megítélésük árnyaltabbá tételét. Folyamatosan vizsgáljuk annak lehetőségét, hogy a prominens személyek között feszülő politikai, tudományos, személyes, stb. ellentéteket kihasználva milyen célirányos lejárató, akadályozó, leválasztó jellegű intézkedéseket, kombinatív lépéseket tehetünk.

Ennek érdekében - az operatív helyzet függvényében - az ellenséges személyek és csoportok között ismertté vált ellentétek fokozása, mélyítése a bázisépítő terveik akadályozása valamint az elkövetkező ta-

21 15

nácsi és képviselő-választásokkal kapcsolatos elképzeléseik befolyásolása, akadályozása érdekében, operatív kombinációs tervet dolgozunk ki.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4. és 6. osztály vezetője

- A különböző ellenséges személyek, csoportok között jelentkező együttműködési, koordinációs törekvések akadályozására, kiemelt figyelmet fordítunk. A közös akciók, egyeztetett fellépések, tanácskozások, összejövetelek időbeni felderítésével, illetve ezek akadályozásával kapcsolatosan szükségessé váló intézkedéseket megtesszük.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4., 2., 6. osztály vezetője

- A Magyar Demokrata Fórum tevékenységének, politikai törekvéseinek, szervezeti kereteinek kialakítását kiemelt figyelemmel kísérjük. Hálózati lehetőségeink felhasználásával a konstruktív szárnyát "védelemben" részesítjük, erősítjük, a jobboldali csoportok rovására bázisnövelő szándékaikat támogatjuk. Gyakorlattá tesszük a párbeszéd útján történő pozitív irányú befolyásolást az arra alkalmas célszemélyekkel, azok szoros kapcsolataival és az alternatív mozgalmak meghatározó személyiségeivel.
Fokozott gondot fordítunk tevékenységük, terveik időben felderítésére, a párt és állami vezetés gyors tájékoztatására.
Egyes célszemélyek társadalomra veszélyes tevékenységét, illetve az ilyen jellegű minősítését megvizsgáljuk és felülbíráljuk.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4. osztály vezetője

- Kiemelt feladat a Szabad Kezdeményezések Hálózata, illetve a Szabad Demokraták Szövetsége terveinek, akcióinak felderítése, tevékenységük akadályozása, korlátozása, visszaszorítása.

22 16

Bázisnövelő törekvéseik meggátolására, a munkássággal való kapcsolatfelvételre irányuló terveik akadályozására szükség esetén operatív kombinációkat is tartalmazó korlátozó intézkedéseket alkalmazunk.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4. osztály vezetője

- Tevékenységünk fontos részét képezi a Duna Kör, a Nagymaros Bizottság és a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaság környezetvédő csoport aktív vezetőinek, irányítóinak, illetve az alternatív környezetvédő mozgalmak ellenséges célra történő felhasználását elérni óhajtó személyek ellenőrzése, pártalapítási, bázisépítő törekvéseik, tömeges demonstrációk, egyéb akciók, rendezvényeik, azzal kapcsolatos elképzeléseik, terveik folyamatos figyelemmel kísérése, akadályozása, korlátozása, valamint megfelelő hálózati pozíciók kiépítése révén befolyásolása.

A "Hullám" fn. ügyben a célszemélyek közötti nézeteltérések elmélyítésére, bázisépítési, pártalapítási törekvéseik akadályozására, korlátozására, tömeges demonstrációk, tiltakozó akciók szervezésének visszaszorítására operatív kombinációs tervet dolgozunk ki.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4. osztály vezetője

- A rendelkezésünkre álló adatok alapján kombinációs tervet dolgozunk ki az un. "Republikánus Kör"-ön belül megkezdődött polarizációs folyamat gyorsítása, a tagok körében tapasztalható ellentétek felerősítése ezáltal a csoport bomlasztása érdekében.

Határidő: 1989. január 31.
Felelős: 6. osztály vezetője

Kombinációs tervet dolgozunk ki az un. "INCONNU GROUP" ("Amatőrök" fn. bny.) tagjai körében jelentkező személyi ellentétek elmélyítése, - külön kiemelten -   lejáratása érdekében.

Határidő: 1989. február 15.
Felelős: 6. osztály vezetője

23 17

- Az elhárítási területen felmerült ellenséges nyugati propaganda szervezetek, ideológiai diverziós központok és speciális szolgálatok, valamint a hazai csoportosulások összeköttetési csatornáinak mélyebb felderítése, átfogása, az ellenséges célkitűzések megismerése, azok megvalósításának akadályozása lényeges követelmény.
Felülvizsgáljuk a tiltó névjegyzéket, töröljük a listáról azokat, akiknek fenntartása nem indokolt.

Elképzeléseinket és tevékenységünket egyeztetjük a BM III/I. és III/II. Csoportfőnökség illetékes osztályaival, előtérbe helyezve a hálózatok eredményes foglalkoztatását.
Folytatjuk a 11-OD-3970 sz. objektum dosszié keretében a "Revizionisták", a 11-R-1173.sz. rendkívüli eseménydosszié keretében a "Szövetség" fn. ügynöki játszmákat, valamint a 11-OD-4771 sz.objektum dosszié keretében a "Bridge" fn. játszmát és a "Sellő" fn. hálózati kombinációt.
A nemzetközivé váló "ellenzéki" összefogás, közös fellépés akadályozása, esetleges közös akcióik hatásának csökkentése érdekében együttműködünk a szocialista országok állambiztonsági szerveivel.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4. osztály vezetője

- "Eminenciás" fedőnevű bizalmas nyomozás célszemélye kezdeményezésére és vezetésével 1988. november 30-án megalakult a Szociáldemokrata Ifjúsági Kör (SZIK). A feldolgozó munka során célunk a SZIK - és a célszemély - tevékenységének dokumentálása, az ellenséges kezdeményezések kiszűrése, akadályozása, korlátozása.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2. osztály vezetője

- "Kurázsi" fedőnevű bizalmas nyomozást folytatjuk a FIDESZ-t ellenséges célokra felhasználni szándékozó személyek ellenőrzésére, tevékenységük dokumentálására.
A feldolgozó munka során törekszünk a szervezet szélsőséges csoportjainak bomlasztására, lejáratására, a centrumtól való távoltartására.

24 18

Szükség esetén operatív és nyílt intézkedésekkel akadályozzuk, korlátozzuk, megszakítjuk tevékenységüket olyan igénnyel, hogy fellépésünk ne váltson ki szolidarítást a FIDESZ más csoportjaiban.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2. osztály vezetője

- "Varjak" fedőnevű bizalmas nyomozásban Bulányi György által vezetett katolikus báziskö̈zösségi mozgalom tevékenységét ellenőrizzük, korlátozzuk.

A feldolgozó munka során arra törekszünk, hogy a társadalmilag veszélyes tevékenységük miatti ütközés és fellépés továbbra is egyházi keretek között történjék. A felderítő munka javításával, az információk gyors és hatékony értékelésével és áramoltatásával kezdeményezzük és erősítjük egyházpolitikai, egyházkormányzati intézkedések tervezését és végrehajtását.

Közreműködünk abban, hogy egyházon belüli elszigeteltségük továbbra is fennmaradjon.

Figyelemmel kísérjük kapcsolatépítési törekvéseiket más egyházi ellenzéki csoportosulások, illetve polgári alternatív szerveződések viszonylatában. Az operatív helyzet változásainak megfelelően intézkedéseket teszünk együttműködésük akadályozására, az esetleg előtérbe kerülő nézeteltérések kihasználására, annak fokozására.

Határidő: folyamatos
Felelős: 1. osztály vezetője

Az "Egyesülők" fedőnevű bizalmas nyomozásban ellenőrzött Regnum Marianum feloszlatott papi közösség alapvető célkitűzése továbbra is legális működésük kivívása. A tárgyév során is legfontosabb feladatunk a naprakész felderítés, az illetékes vezető szervek részletes tájékoztatása a mozgalom tevékenységéről, terveiről.

A politikai és állambiztonsági szempontból nemkívánatos jelenségekkel szemben hatékony megelőző, korlátozó, pozitív irányú befolyásoló tevékenység megvalósítására törekszünk. Összehangolt egyházpolitikai, egyházkormányzati és operatív intézkedésekkel biztosítanunk kell, hogy a Regnum Marianum továbbra is az egyházvezetés felügyeletével és felelősségével fejtse ki tevékenységét.

25 - 19

Fontos feladatunk annak biztosítása, hogy az egyházi, világi ellenzéki személyek, csoportok és a Regnum Mariuanum között ne alakuljon ki aktív együttműködés, egységfront.

Határidő: folyamatos
Felelős: 1. osztály vezetője

- A "Hinduk" fedőnevű bizalmas nyomozást tovább folytatva ellenőrzés alatt tartjuk az engedély nélkül működő Hare Krisna szektát és vezetőit.
A szekta eddigi eredményes intézkedéseink ellenére, módszereiben változtatva tovább folytatja illegális szervező tevékenységét. Irányításuk továbbra is külföldről történik. Aktivizálásuk fokozódása várható, fennáll a reális lehetőség, hogy a szekta legalizálni kívánja működését egyesület vagy vallási felekezet formájában.
A bizalmas nyomozásban tovább erősítjük meglévő hálózati pozícióinkat beszervezési jelöltek felkutatásával, tanulmányozásával, beszervezésével.
A szekta ellenőrzése és tevékenységének korlátozása során kiemelt figyelmet fordítunk a hatókörükbe került, megtévedt fiatalok leválasztására, a csoportosulás bomlasztására.

Határidő: operatív terv szerint
Felelős: 1. osztály vezetője

- "Emlékezők" fedőnevű ellenőrző-dosszié keretében irányítjuk, koordináljuk a "Történelmi Igazságtétel Bizottság" tagjaiként látókörünkben lévő célszemélyeink "Bogár", "Könyves", "Vonós", "Tüskés", "Vencel", "Szanitéc" - illetve a megyei és a BRFK III/III. Osztályain feldolgozás alá vont személyek ellenőrzését.
A jóváhagyott intézkedési, ellenőrzési, lejáratásra, akadályozásra, bomlasztásra készült tervekben meghatározott feladatokat végrehajtjuk. Hálózati operatív pozícióinkat szükség szerint a célszemélyeink irányába növeljük. A meglévők hírszerzési lehetőségét bővítjük, erősítjük.

Határidő: folyamatos
Felelős: 3. osztály vezetője

26 20

- "Történész" fedőnevű bizalmas nyomozásban tovább folytatjuk a célszemélynek a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaság legális kereteit ellenséges nézetei terjesztésére felhasználó tevékenysége felderítését, dokumentálását.
Az intézkedési, illetve az akadályozására, korlátozására készült tervekben foglaltak alapján végezzük feldolgozó munkánkat. Hálózati operatív pozíciónkat növeljük.

Határidő: folyamatos
Felelős: 3. osztály vezetője

- "Levelező" fedőnevű ellenőrző dosszié keretében segítjük, irányítjuk és koordináljuk a Hajdu-Bihar megyei RFK III/III. Osztályon bizalmas nyomozás alatt álló debreceni lakos operatív feldolgozását, aki "Magyar Dolgozók Demokratikus Pártja" szignóval írógéppel írt ellenséges, ellenforradalmi tartalmú, több megyére kiterjedő röplapot terjesztett.

Határidő: folyamatos
Felelős: 3. osztály vezetője

III.

A csoportfőnökség hatáskörébe tartozó további feladatok

A csoportfőnökség alapvető feladatának tartjuk az ellenséges nyugati propaganda- és emigrációs szervezetek, ideológiai diverziós központok és speciális szolgálatok a belső ellenséges körök, alternatív csoportok irányában kialakított és működtetett csatornáinak, kapcsolatrendszerének felderítését, átfogását, az összeköttetési rendszerbe történő beépülést, a BM III/I. és III/II. csoportfőnökségekkel egyeztetve és együttműködve a kapcsolat zavarását, korlátozását, tartalmának dokumentálását.

77 21

- A korábbi évek tapasztalatai bizonyították, hogy jelentős politikai, kultúrális évfordulók és események vonzották a beutazó nyugati újságírókat és más személyeket. Ezért a BM III/I. és III/II. csoportfőnökségekkel együttműködve aktív intézkedéseket teszünk az ellenséges propaganda hatásának csökkentésére, a külső és belső ellenség közös, vagy egymást kiegészítő tevékenységének időbeni felderítésére és korlátozására.

Határidő: folyamatos
Felelős: 4., 5., 6. osztály vezetői

Az illegális, ellenséges tartalmú kiadványok előállításának és terjesztésének akadályozása során a politikai érdekeket szem előtt tartva differenciáltan végezzük az operatív munkát.
Fokozott figyelmet fordítunk azon kiadók működésének, előállítási és terjesztési mechanizmusának felderítésére amelyek - "Magyar Zsidó", "Demokrata", "Égtájak Között", "Áramlat", "Hiány" - szerkesztői a hatalommal való nyílt szembenállást hangoztatják. Az operatív helyzet függvényében amennyiben szükségessé válik a megjelentetés késleltetésére, illetve akadályozására külön javaslatot készítünk.

Határidő: folyamatos
Felelős: 6. osztály vezetője

A célszemélyek által készített, illetve tárolt ellenséges tartalmú kéziratok, tervezetek, szamizdat kiadványok megszerzése, dokumentálása, sokszorosítási, terjesztési mechanizmusban szerepet játszó helyszínek felderítése, az erre vonatkozó információk pontosítása, dokumentálása, valamint operatív bizonyítékok szerzése érdekében titkos kutatásokat tartunk.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2., 3., 4., 5., 6. osztályok vezetői

- Az 1988-as év tapasztalatai szerint 1989-ben is számítani lehet arra, hogy a különböző rendezvényeken részt vevő személyek agresszíven lépnek fel az állami és a pártvezetés intézkedéseivel szemben.

2822

Folyamatosan figyelemmel kísérjük célszemélyeink ilyen irányú elképzeléseit, terveit és azokról tájékoztatjuk az illetékes állami és pártszervezeteket.
Megfelelő ellenintézkedéssel akadályozunk minden olyan rendezvényt, amelyen ellenséges fellépés várható. Amennyiben megelőzésre, visszaszorításra, korlátozásra nem nyílik lehetőség a rendezvényen elhangzottakat dokumentáljuk - nyílt vagy operatív úton - és javaslatot készítünk a jogszabályok által biztosított kereteken belül a realizálásra.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2., 3., 4., 5., 6. osztályvezetők

- Folyamatosan végezzük a Vatikán hazánkkal és a szocialista országokkal kapcsolatos terveinek, törekvéseinek, intézkedéseinek felderítését. Adatokat gyűjtünk a vatikáni hivatalok, kongregációk kevésbé ismert vezetőiről, fontos beosztásban lévő munkatársairól, a magyar egyház ügyeinek intézésében szerepet játszó vezetőkről és hivatalnokokról.
Figyelemmel kísérjük a vatikáni erőviszonyok alakulását. E területen szorosan együttműködünk a BM III/I-3. Osztállyal. A Vatikán irányában tervszerű pozitív befolyásoló tevékenységet fejtünk ki. Igyekszünk kihasználni az újonnan kinevezett magyar egyházvezetők lehetőségét.

Olyan helyzetet teremtünk, hogy a Vatikán által élvezett bizalmat megtartsák, azt tovább erősíthessék.
Erősítjük a Vatikán számunkra kedvező keleti politikájának érvényesülését, a Vatikán és a magyar állam kapcsolata érdekeinknek megfelelő alakulását.

Felelős: 1. osztály vezetője

- Folytatjuk a hazánkban tanuló külföldi diákok körében a preventív védelmi munkát, azzal a céllal, hogy továbbra is konszolidált körülmények között folytassák tanulmányaikat. Figyelmet fordítunk arra, hogy az arab diákok közötti konfliktusokat megakadályozzuk. Soronkívül ellenőrizzük azokat az információkat, amelyek terrorcselekményekre utalnak. Ilyen ügyekben együttműködünk az illetékes társszervekkel.

29 23

A nemzetközi ifjúsági mozgalom területén felderítést végzünk annak érdekében, hogy információt szerezzünk az ideológiai diverziós központok, speciális szolgálatok aknamunkájáról, tervezett akcióikról, a haladó ifjúsági szervezetek, a DIVSZ megosztására irányuló törekvésekről.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2. osztály vezetője

- A volt pártok ujjáélesztésére, tevékenységük felujítására irányuló kezdeményezések során látókörünkbe kerültek olyan személyek, akik ezeket a formációkat ellenséges nézeteik kifejtésére, tevékenységük legalizálására kívánják felhasználni. A birtokunkba került és kerülő információk alapján tájékoztatjuk a megyei III/III. Osztályok illetékes szakvonalait, a szükségessé váló operatív intézkedésekre javaslatot teszünk. Biztosítjuk a koordinációt, a keletkezett információkról folyamatosan tájékoztatjuk a felsőbb politikai és szakmai vezetést.

Felelős: 3. osztály vezetője

- Kiemelt figyelmet fordítunk a hálózati munka minőségi fejlesztésére, színvonalának folyamatos emelésére. A társadalmi, politikai, gazdasági környezetben tapasztalható kedvezőtlen tendenciákat is számításba véve olyan hálózati személyek beszervezésére törekszünk, akik felkészültségük és hírszerző lehetőségeik alapján mélyreható felderítésre, speciális feladatok végrehajtására alkalmasak.
Fokozott gondot fordítunk arra, hogy operatív pozícióinkat a belső elhárítás minden olyan területén erősítsük, ahol az ellenséges személyek, csoportok tevékenysége felerősödött, illetve ahol ez kiemelt társadalmi veszélyességet jelent.

A jelöltek kiválasztásánál, az új beszervezéseknél, átvételeknél, kapcsolat-felujításoknál, illetve meglévő hálózati kontingensünk foglalkoztatásánál arra törekszünk, hogy kapcsolataink felkészültségük és lehetőségeik alapján mélyreható felderítésre, kombinatív, valamint az ellenséges, tevékenységet akadályozó, korlátozó, a célszemélyeket pozitív irányba befolyásoló feladatok végrehajtására egyaránt alkalmasak legyenek.

30-29

Folyamatosan végezzük a hálózati személyek ellenőrzését. Foglalkoztatási helyzetüket megvizsgáljuk, ahol indokolt új foglalkoztatási tervet dolgozunk ki. Kiképzésüket, nevelésüket figyelembe véve személyiségüket hírszerzési lehetőségeiket tervszerűen fejlesztjük.

Határidő: folyamatos
Felelős: 1., 2., 3., 4., 5., 6. osztály vezetői

- Alkalmazni kívánjuk továbbra is a rendelkezésünkre álló technikai eszközöket, rendszabályokat minden olyan ügyben ahol ez indokolt és technikailag megoldható.

Az ellenséges tevékenység gyanuja miatt ellenőrzés alatt álló személyek, csoportok összejöveteleinek helyszínét 3/e rendszabály alkalmazásával is figyelemmel kísérjük.
Gondot fordítunk arra, hogy a nem üzemelő rendszabályokat a célhelyről eltávolítsuk.

Határidő: folyamatos
Felelős: 1., 2., 3., 4., 5., 6. osztály vezetője

- Az állami, társadalmi, politikai életben végbemenő jelentős változások miatt megnőtt a SZT tiszti állomány jelentősége és felelőssége az operatív munkában, ezért kiképzésüket, felkészítésüket egyénileg meghatározott tervek szerint folytatjuk.

1989-ben hasonlóan mint az elmúlt évben a "SZT" állománynak az alábbi fontos feladatokat kell megoldani:
- az új útlevéltörvény bevezetése utáni pozíciók kialakítása, a megfelelő szintű ellenőrzés lehetőségének kimunkálása,
- objektumvédelmi feladatok, operatív információk időbeni felderítése, jelzése,
- tanulmányozó, tippkutató tevékenység természetessé tétele, a kezdményezőkészség megalapozottabbá alakítása,
- hazai, illetve külföldi kongresszusok, tanácskozások, szimpóziumok, vendégszereplések operatív biztosításának megszervezése, elősegítése.

31 25

Az év folyamán az érintett területeken 6-8 fővel kivánjuk növelni az "SZT" tiszti állomány létszámát.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2., 5., 6. osztály vezetője

IV.

Főbb biztosítási feladatok

A kialakult gyakorlatnak megfelelően hálózati személyek, hivatalos és társadalmi kapcsolatok bevonásával - szoros együttműködésben a rendezésért felelős állami és társadalmi vezetőkkel - biztosítjuk a jelentősebb állami és ifjúsági rendezvényeket.

- Országosan a tavaszi ünnepségsorozatot,
- a KISZ XII. kongresszusát,
- a XIII. Világifjúsági Találkozót,
- az Universiade 89 rendezvényeit,
- az OBT nagyobb tömegeket megmozgató rendezvényeit,
- a különböző alternatív szerveződések gyűléseit, kongresszusait, akcióit,
- az objektumainkban megrendezésre kerülő nemzetközi tudományos tanácskozásokat,
- a hazánkban tanuló külföldi diákok rendezvényeit, különös tekintettel azokra, amelyeken politikai jellegű összetűzések, rendzavarás várhatók,
- a hazánkban megrendezésre kerülő sportrendezvényeket, kiemelten a Fedettpályás Atlétikai Világbajnokságot.

Határidő: folyamatos
Felelős: 2. osztály vezetője

32 26

Biztosítjuk továbbá:

- A védett vezetők részvételével szervezett rendezvényeket.

Felelős: "A" önálló alosztály vezetője

- A kiemelten védett objektumokban megrendezésre kerülő hazai és nemzetközi szintű tudományos rendezvényeket.

Felelős: 5. osztály vezetője

- Az Európai Baptista Szövetség, az Európai Buddhista Unió Kongresszusát.

Felelős: 1. osztály vezetője

V.

Vezetői munka, előterjesztések, ellenőrzések, beszámoltatások

A vezetői munkának biztosítania kell a dinamikusabb alkalmazkodást a gyorsan változó operatív helyzethez. A parancsnoki referádák megtartásán túlmenően a rendszeresen megtartott vezetői értekezletek feladata lesz az elhárító munkával összefüggő fontosabb elvi és gyakorlati kérdések megbeszélése, a munkatervi és egyéb feladatok végrehajtásának ellenőrzése.

Az alosztályvezetők, vonalvezetők részére rendszeres továbbképzést tartunk a vezetési munka javítása, az egységes szakmai gyakorlat kialakítása céljából.

Folytatjuk a megyei vonalvezetők részére beindított továbbképző tanfolyamot.

Határidő: folyamatos
Felelős: Dr.Földvári László r.ezredes csoportfőnök-helyettes
4. osztály vezetője

334

A csoportfőnökség állományának továbbképzését a külön tervben meghatározottak szerint folytatjuk. A szükségletnek megfelelően a speciális témákat osztályonként, az általánosakat csoportfőnökségi szinten összevonva tartjuk.

Határidő: folyamatos
Felelős: parancsnokok

A szakirányító munka keretén belül:

Folytatjuk a már hagyományossá vált összevont továbbképzést megyei szerveink részére, az operatív helyzet egységes megítélése, a helyi feladatok meghatározásának segítése érdekében.

Az összevonás időpontjai: 1989. február, ill. október (Siófok)
Felelős: Esvégh Miklós r.ezredes csoportfőnök-helyettes
Dr.Földvári László r.ezredes csoportfőnök-helyettes

Intézkedéseket kezdeményezünk a BM III/III. Csoportfőnökség, valamint a BRFK III/III. Osztály között a munka jobb elhatárolására, a pontosabb feladatmeghatározásra. Jóváhagyás esetén megszervezzük a végrehajtást.

Szervezeti igazítást foganatosítunk:

- A BM III/III-7. Osztályon az operatív helyzet dinamikus változását jobban követő, az eddigieknél hatékonyabb értékelő-elemző tevékenység szervezeti kereteit létrehozzuk, személyi feltételeit biztosítjuk és a megyei III/III., valamint a központi osztályok koordináltabb tevékenységének megszervezésére felhasználjuk.

- Létrehozzuk a csoportfőnökség önálló ügyeletét, a BM ügyeleti szolgálatának javítása részeként, a szakszerű szolgálat-ellátás érdekében.

Csoportfőnöki értekezlet napirendjére tűzzük:

A BM III/III-6. Osztály vezetőjének beszámolóját az operatív helyzet alakulásáról, az osztály munkájáról és a további tennivalókról.

Határidő: I.negyedév
Felelős: 6. osztály vezetője

34 28

Az irott és az elektronikus sajtó területén folytatott elhárító munka tapasztalatai és feladatai, a sajtóirányítás változásának hatása az operatív munkára.

Határidő: I.negyedév
Felelős: 5. osztály vezetője

A tavaszi rendezvényekkel kapcsolatos ellenséges törekvésekre, demonstratív akciókra vonatkozó országos tapasztalatok megvitatása, a tett intézkedések és az aktuális feladatok meghatározása.

Határidő: II.negyedév
Felelős: 2. osztály vezetője

Beszámoló a BM III/III-1. Osztály elhárítási területe operatív helyzetéről, feladatairól.

Határidő: II.negyedév
Felelős: 1. osztály vezetője

Tájékoztató a csoportfőnökség nyugállományú tagjainak szociális helyzetéről.

Határidő: II.negyedév
Felelős: Nagy Csaba r.százados titkárságvezető

A Somogy megyei Rendőr-főkapitányság III/III. Osztály vezetőjének beszámolója az elhárítási terület helyzetéről, feladatairól.

Határidő: II.negyedév
Felelős: Esvégh Miklós r.ezredes csoportfőnök-helyettes

Jelentés a csoportfőnökség nemzetközi együttműködésének helyzetéről és a további feladatokról.

Határidő: II.negyedév
Felelős: Nagy Csaba r.százados titkárságvezető

35-29

Tájékoztató a csoportfőnökség személyi állományának egészségügyi helyzetéről.

Határidő: III.negyedév
Felelős: Nagy Csaba r.százados titkárságvezető

Budapest, 1989. január " "

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Készült: 12 pld/18 lap
Kapják: elosztó szerint
11-13/65/1989.

3C[90]

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/selejtezésig/

Minősítés törölve!
BM-40-16-100/6-237/2001 .sz rend. alapján
2001-09-27
aláírás

Dr. Hellebrandt László

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

JÓVÁHAGYOM:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. január 9-i parancsnoki értekezletről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József	r.vezérőrnagy	- csoportfőnök,
Esvégh Miklós	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Dr.Földvári László	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Berecz Károly	r.ezredes	- MSZMP BM 5. PB titkára,
Tóth Ferenc	r.alezredes	- BM III/III-1 Osztály vezetője,
Timár Zoltán	r.alezredes	- BM III/III-2 Osztály vezetője,
Dr.Kovács János	r.őrnagy	- BM III/III-3 Osztály vezetője,
Forgács Lajos	r.alezredes	- BM III/III-4 Osztály vezetője,
Szelőczei István	r.alezredes	- BM III/III-5 Osztály vezetője,
Jávor Miklós	r.alezredes	- BM III/III-6 Osztály vezetője,
Mészáros Béláné	r.alezredes	- BM III/III-7 Osztály vezetője,
Tóth Kálmán	r.őrnagy	- BM III/III-A Ön.Alo. vezetője,
Nagy Csaba	r.százados	- titkárságvezető,
Kovács János	r.százados	- operativ titkár.

N a p i r e n d :

1. A Csoportfőnökség 1988. évben végzett munkájának értékelése, az 1989. évi Munkaterv megbeszélése. /Irásos jelentés./

   Előadó: Mészáros Béláné r.alezredes
   BM III/III-7 Osztály vezetője

2. Tervjavaslat az 1989. évi szakmai továbbképzés tematikájára.

   Előadó: Nagy Csaba r.százados
   titkárságvezető

3. Egyebek.

41

1. Az előterjesztett anyaggal kapcsolatban hozzászólt:
Dr.Földvári László r.ezredes elvtárs.

A napirendet Dr.Horváth József r.vezérőrnagy elvtárs összegezte:

Megjegyezte, hogy nagyobb aktivitásra számitott a parancsnoki értekezlet részéről. Egyetértett Dr.Földvári László r.ezredes elvtársnak a jelentés helyenkénti tömöritésére, illetve abban egy--egy kérdés bővebb kifejtésére vonatkozó észrevételeivel.

Megállapitotta, hogy a jelentés tükrözi azokat a fő folyamatokat és változásokat, amelyek az elmúlt esztendőben az operativ helyzetet meghatározták, illetve jellemezték, ugyanígy azt a jelentős munkát is, amelyet a csoportfőnökség állománya a bonyolultabb feltételek között végzett. Mindemellett az elmúlt egy év egy sor olyan tapasztalatot is eredményezett, amelyek mind a helyzetértékelés, mind a további feladatok meghatározása szempontjából jelentőséggel bírnak és fontos, hogy kellő árnyaltsággal a jelentésben rögzitésre kerüljenek.

Példa erre már maga a fogalomhasználatunk is. 1988 elején az ellenzéki ellenséges, ellenzéki, ma pedig az alternativ csoportok, szerveződések fogalmakat használjuk. Ennek mögöttes tartalma az, hogy a májusi pártértekezlet után konstatáltuk. az ellenséges tevékenység új vonásait, a féllegális, legális jelleget. Mindez e csoportok kezelésének új módját kívánta meg. Arra számitottunk, hogy a legalizálódó ellenzéki szervezetek létrehozói, az ellenséges személyek fogják alkotni e csoportok legradikálisabb szárnyát. Ezzel szemben azt tapasztaljuk, hogy e személyek többsége az új szervezetek centrumában helyezkedik el. Példa erre az MDF, a FIDESZ, az SZKH. Ez tehát további elemzést igényel.

E jelenség összefügg azzal a folyamattal, hogy a társadalomban jobban sűrűsödik a hatalom centruma körüli mozgás. Ez az operatív helyzetre is érvényes. Minden ellenséges mag azt szeretné, ha az adott szervezetben ő lenne a kikristályosodási pont, másrészt, hogy az ellenzéki szervezetek között az ő szervezete legyen a középpont. Ezért az ellenséges személyek taktikai változtatást hajtottak végre, - nem engedhették meg, hogy az ún. alternatív szervezetekben ne ők legyenek a centrum.

Tehát a legális, féllegális helyzetben a társadalomhoz a politikai környezethez való viszonyuk igazodott a hatalom centruma felé irányuló mozgás taktikájához.

Mindez alkalmazkodási képességet, stílusbeli változást mutat, továbbá azt is, hogy lehetséges a politikai vezetés számára a párbeszéd az ellenzéki centrumokkal. Különösen áll ez az MDF-re, de a többi szerveződésre is.

5 2

Következésképp lehetőség van arra, hogy a múlt év novemberéig sűrűsödő politikai ellenállás és nyomás lecsendesedjen, megfelelő mederbe terelődjön, és valahol találkozzon a párt konszolidációs és kibontakozási törekvéseivel.

Ebben a helyzetben nem mindegy, hogy sikerül-e a társadalmi erők zömét a párt programja köré felsorakoztatni. Ha ez nem történik meg, úgy a kellő társadalmi háttér hiányában az állambiztonsági munka is elszürkül, erejét veszti. Nekünk tehát a magunk eszközeivel ezt a kikristályosodási folyamatot kell elősegitenünk.

Ezzel összefüggésben azt is látni kell, hogy a helyzetmegitélést és a tennivalókat illetően nagy a bizonytalanság az állomány körében. Bátrabban és többet kellene orientálni az állományt, rámutatva a társadalmi, politikai folyamatok stabil elemeire, és innen "magunkkal vinni". Rámutatni arra, hogy a mélyben a társadalmi stabilitás érzése az erre való törekvés is ott munkál az emberekben, a társadalom nagy részében és nemcsak felszíni jelenségek vannak. Ez kulcskérdés, mert a bizonytalan ember, aki elsősorban csak a labilitást veszi észre, az ezt az érzést a hálózati munkában is kivetíti. A lényeges feladat tehát az, hogy az állambiztonsági szolgálat tisztjei biztositsák a hálózati személyek kötődését a hatalomhoz, illetve az állambiztonsági szervhez.

A helyzet bemutatásához az is hozzátartozik, hogy 1988-ban a politikai bizonytalanság, a társadalomban a párt iránti bizalom csökkenése következtében az állambiztonsági szolgálatra irdatlan teher hárult. 1988 novemberéig a párt részéről egyfajta politikai tétovaság volt érzékelhető. A politikai irányadás annyira lecsökken, hogy szinte dezorientált. Az állomány körében bizonytalanságot okozó, beszűrödő külső hatás erősebb volt, mint ahogy azt belülről ellensúlyozni tudtuk. A politikai bizonytalanság a hálózatban is megfigyelhető, amihez hozzájárul, hogy a bonyolultabb, nehezebb helyzetben segítőink helyzete is nehezebb. Igy a hálózati munka is nehezebbé vált.

A novemberi két KB ülés úgy tűnik, ezt a politikai térvesztést megállitotta. Mintha egy cselekvésre ébredő, folyamatosan magára találó párt lenne érzékelhető. Nekünk tehát operativ pozicióink révén folyamatosan azon kell munkálkodnunk, hogyan tudjuk ezt a folyamatot, a pozitiv erők mozgását elősegiteni, illetve a semlegesek minél nagyobb hányadát e mellé felsorakoztatni. Az ellenzéki szervezetek vonatkozásában, az operativ munkában az egysíkú tiltás helyett az orientálást, a befolyásolást, a lejáratást kell előtérbe helyezni, operativ kapcsolataink, hálózatunk célirányos felhasználásával.

6 3

Ez utóbbi kezelési módra jó példa, hogy a kezdeti merev ellenzés helyett hogyan módosult álláspontunk a Jurta Színház esetében. A színház ugyan nyílt összejöveteli helye az ellenzéki csoportoknak, de a múlt évi események igazolták, hogy helyes volt az elgondolásunk, miszerint az utca helyett inkább ide tereljük be e szervezeteket.

Az operativ helyzetértékelésben helyesen jelzett tendenciák mellett szükséges pár mondat erejéig bővebben szólni néhány kérdésről, illetve gondjainkról is.

A szamizdat kiadás, illetve terjesztés vonatkozásában amellett, hogy 1988 első felében eredményes ellenintézkedéseket tettünk, tovább kell gondolni a jelenlegi helyzetet. Nevezetesen, hogy várható a szamizdat kiadás legalizálódása, hogy lapalapitási kérelemmel jelentkeznek. Amennyiben ez bekövetkezik, a társadalom értékitéletére kell bizni, igényli-e, fizet-e érte. Mindenesetre várható, hogy egy sor korábban asztal alá söpört "a hatalom támadására" alkalmas témát fognak felszinre hozni. Az állambiztonsági szolgálat feladata a további ellenőrzés, és az, hogy minden megjelentetésre tervezett, politikai szempontból figyelmet érdemlő irást, cikket előre jelezzen a politikai vezetésnek, hogy amennyiben erre lehetőség van, még a megjelenés előtt valamilyen formában a téma nyilvánosságra kerüljön, ezzel tompitsa le negativ társadalmi hatását.

Példa erre, hogy a Kapu cimű lap feszegetni kezdte a különböző kulturális intézményeknél történt gazdasági-korrupciós visszaéléseket. "Időzitett bomba ketyeg" több intézménynél, amely ha robban, az előidézésében vétlen vezetésnek is károkat okozhat. Ezért nem lehet tétlenül várni ennek bekövetkezését, hanem a mostani vezetésnek kell ezeket a dolgokat nyilvánosságra hozni.

Ebben a helyzetben tehát a korábbinál is nagyobb felelősséggel kell végeznünk tájékoztató és szignalizáló tevékenységünket. Olyan módon és olyan megközelitéssel, hogy abból kapcsolataink érezzék a segitő szándékot és igényeljék is azt.

Részben ide tartozik, hogy az állambiztonsági munka feltételrendszerét a társadalmi-politikai változások jelentősen behatárolták, nehezitették, hogy fokozottan ráterelődött a figyelem a többi államhatalmi szerv mellett a Belügyminisztérium tevékenységére is, hogy az ellenőrzésünk alatt álló személyek és csoportok részéről fokozottan érzékelhető a törekvés az állambiztonsági jelenlét felkutatására.
Mindez tőlünk is - az egyes intézkedések megtételénél - fokozott körültekintést és mérlegelést igényel, mert tudomásul kell venni, hogy dekonspirálódás esetén - pl. "K" ellenőrzés, operativ technika - "tollhegyre kerülünk".

74

Csoportfőnök elvtárs a jelentés feladati részére vonatkozóan néhány kérdésben markánsabb megfogalmazást tartott volna szükségesnek.

A vezetői munka fontosságát első helyen emlitve hangsúlyozta, hogy az méginkább középpontba kerül, és eddigi szinvonala a jövőben nem lesz elégséges. E téren a konfliktusokat is vállaló, racionálisabb és dinamikusabb munkára van szükség, amelynek lényeges követelménye, hogy ha a döntés lehetősége körvonalazódott, akkor annak meghozatalát nem lehet halogatni, mert különben felesleges bizonytalanságot szül.

Alapkérdésnek kell tekinteni a hálózati munkát. Ez a jelen viszonyok között és az állambiztonsági munka jövője szempontjából elengedhetetlen, és kétirányú feladatot jelent. Jelenti az operativ tisztek jobb ráhangolását a feladatra, másrészt az egész hálózati munkát a parancs felülvizsgálatának folyamatában az új követelményeknek megfelelően végig kell gondolni. A parancsban rögzitett hálózati funkciókon már túllépett ugyan a gyakorlat, de ez kevés, mert ezt a gyakorlatot "törvényesiteni" is kell.

A társadalomban zajló folyamatokkal összhangban - demokratizálási program, új alkotmány kidolgozása -, valamint a Belügyminisztérium feladatkörének, funkcióinak változása miatt is szükségesnek látszik - az eddigi tevékenység elismerése mellett - felülvizsgálni az állambiztonsági munka egész feladatrendszerét, a szervezet működési mechanizmusát, kapcsolatrendszerét, a szakirányitást. Határozottan el kellene különiteni a központi miniszteriális jellegű irányitó, koordináló funkciókat és feladatokat /országos ügyek/ a helyi konkrét feladatoktól és végrehajtástól. /Például a területi állambiztonsági szervek szigorú centrális irányitását meg kell szervezni./

Hasonlóképpen szükséges az állambiztonsági munkát szabályozó mintegy 40 BM parancs felülvizsgálata és a gyakorlat által túlhaladott, a munkát gátló parancsi rendelkezések felülről lefelé történő megváltoztatása. Az országos parancsnokoknak addig is lehetőséget kell biztositani, hogy az operativ helyzethez igazodó döntéseket, intézkedéseket hozhassanak.

Ugyanigy a nemzetközi együttműködést racionálisabbá kell tenni, és le kell faragni a felesleges protokoll elemeket. Alapvetően a társadalmi változások tendenciáit figyelembe véve kell az információ- és tapasztalatcserét folytatni.

<u>D ö n t é s :</u>

Az éves munkáról szóló jelentést és a Csoportfőnökség 1989. évi munkatervét - az elhangzott észrevételek figyelembevételével - át kell dolgozni, illetve el kell késziteni.

<u>Határidő</u> - a jelentés felterjesztésére: január 15.
- a munkaterv felterjesztésére: január 20.

85

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/selejtezésig/

Minősítés törölve!
BM-40-16-100/6-234/2001 .sz rend. alapján
2001 -09- 27
aláírás

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós
Dr. Hellebrandt László

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. február 6-i parancsnoki értekezletről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József	r.vezérőrnagy	- csoportfőnök,
Esvégh Miklós	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Dr.Földvári László	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Berecz Károly	r.ezredes	- MSZMP BM 5. PB titkára,
Rényi Géza	r.őrnagy	- BM III/III-1 Osztály helyettes vezetője,
Timár Zoltán	r.alezredes	- BM III/III-2 Osztály vezetője,
Dr.Kovács János	r.őrnagy	- BM III/III-3 Osztály vezetője,
Forgács Lajos	r.alezredes	- BM III/III-4 Osztály vezetője,
Kazai Zoltán	r.őrnagy	- BM III/III-5 Osztály helyettes vezetője,
Jávor Miklós	r.alezredes	- BM III/III-6 Osztály vezetője,
Hajós Sándor	r.őrnagy	- BM III/III-7 Osztály helyettes vezetője,
Tóth Kálmán	r.őrnagy	- BM III/III-A Öá.Alo. vezetője,
Kovács János	r.százados	- operativ titkár.

N a p i r e n d :

1. A BM III/III-6 Osztály vezetőjének beszámolója - irásos jelentés alapján - az osztály munkájáról, az operativ helyzethez történő alkalmazkodás eredményeiről, a további feladatokról.

   Előadó: Jávor Miklós r.alezredes
   BM III/III-6 Osztály vezetője

   Felelős: Dr.Földvári László r.ezredes
   csoportfőnök-helyettes

13 8

2. Jelentés az irott és az elektronikus sajtó területén folytatott elháritó munka tapasztalatairól, további feladatairól a sajtóirányitás változásának tükrében.

Előadó: Kazai Zoltán r.őrnagy
BM III/III-5-a Alosztály vezetője

Felelős: Szelőczei István r.alezredes
BM III/III-5 Osztály vezetője

3. Egyebek.

1. A beszámolóhoz hozzászólt:

Timár Zoltán r.alezredes és Dr.Kovács János r.őrnagy elvtárs .

A napirendet Dr.Horváth József r.vezérőrnagy elvtárs összegezte:

Utalt arra, hogy az operativ helyzetet tekintve az állambiztonsági munka szempontjából az osztályé az egyik legfrekventáltabb elháritási terület, amelyen a legszélsőségesebb változás mérhető.

A helyzet több szempontból is problematikus. Nemcsak az történt az elmúlt félévben, hogy ellenségeink legalitást nyertek, hanem ma ők jelölik ki a "tájékozódási pontokat" azon a terepen, ami nem az övék. Ma egy céltudatosan a hatalom irányába mozgó ellenséggel van dolgunk, és a kérdések egyre bonyolultabbá válnak. Adott a közös terep, ahol mi, a párt, a társadalmi szervek is mozognak, és ahol helyenként egymásnak ellentmondó nyilatkozatok hangzanak el, de orientációt az állambiztonsági munkát illetően nem kapunk. Ugyanakkor mi, mint a hatalom védelmének egyik szerve, nem engedhetjük meg magunknak, hogy tétlenül szemlélődjünk, hogy ne lépjünk, de tétovák a lépéseink. És valóban baj lehet abból, ha ez a szervezet elkezd önállóan mozogni és cselekedni.

Tehát nem önállósodni kell, hanem abból kiindulni, hogy "az utolsó parancs van érvényben", az a feladatunk, hogy az alternativ szervezetekben lévő ellenséggel operativ pozicióink révén továbbra is kontaktusban maradjunk.

Operativ pozicióinkat, a megerősités mellett bőviteni és mozgékonyabbá kell tenni, hogy - igény szerint - befolyást tudjunk gyakorolni e végpontokon. Jól felkészitett, viszonylag stabil hálózatra és rugalmas hálózati munkára van szükség. Kapcsolataink felé is tudatositanunk kell, hogy nem akarunk visszarendeződést, de ha nincs alkotmányos rend és ennek biztositékai nem működnek, akkor az anarchia jut érvényre.

19

Csoportfőnök elvtárs megállapitotta - a jelentés is azt tükrözi -, hogy az állomány alkalmas arra, hogy megitélje az alternativ szervezetek tevékenységét, hogy kiválassza tagjaik közül, ki az, akit tartósan ellenőrizni kell. Az anyag feladati részére utalva, egyetértése mellett, külön hangsúlyozta:

Az operativ eszközöket sokkal differenciáltabban kell alkalmazni. Csak ott, akkor és annyi ideig, ahol és ameddig igazán szükséges.

Fontosnak itélte a Feladati rész 3. pontjában leirtakat - "A különböző alternativ szervezetekben lehetőségekkel rendelkező hálózati személyeinken keresztül, a párbeszédet, együttműködést, a politikai kibontakozást szorgalmazó erők támogatását" -, de figyelmeztetett az ezzel együtt jelentkező nagyfokú dekonspirációs veszélyre is. Ennek kivédése érdekében az alternativ szervezetekben dolgozó hálózati személyek magatartási vonalát egyéniesiteni kell, alkalmasságuk és lehetőségeik figyelembevételével.

Hasonlóképpen fontos feladatnak itélte az állomány politikai szilárdságának biztositását, a parancsnokok ezirányú tevékenységét, az eligazodást segitő beszélgetések folyamatosságát. A politikai és az operativ helyzet változásai által felvetődő új kérdésekre - a tendenciák ismeretében ezek várhatók - folyamatosan reagálni kell. A csoportfőnökség vezetésének a pártszervezettel közösen kell a válaszokat kialakitani. Lehetséges, hogy a következő hónapokban kifejezetten ilyen céllal is sor kerül parancsnoki értekezletek összehivására. Ki kell alakitani a vezetői munka új stilusát, segiteni kell orientálással, impulzusadással az állományt.
Például olyan kérdésekben, mint amelyek most felmerülnek, hogy "Kié a Rádió és a Televizió", vagy hogy "Mi kinek a katonái vagyunk?". Itt tehát tisztázni kell, hogy amig a jelenlegi alkotmány és intézményrendszer van érvényben, addig aszerint kell dolgozni és nem lehet az a célja a Rádiónak és a TV-nek, hogy 30 évvel korábbi események kapcsán a társadalmi feszültséget tovább fokozza, illetve a társadalmat szétzilálja. Másrészt azt is látni kell, hogy a speciális szolgálatokról nagy általánosságban sehol nem beszélnek tisztelettel, és mindig azoknak a hangja nagyobb, akik ezekbe beleütköznek, vagy ellenőrzésükre számitanak.
Ezzel mindenkinek tisztában kell lenni -, hogy mi az, amit vállalt.

Mi csak jelezhetjük a veszélyeket, de ezekre alapvetően a pártnak, a kormánynak kell reagálnia. Igy várható, hogy a párt és a Belügyminisztérium vezetése - a Belügyminisztériumról szóló Jurta szinházi rendezvény után - ezt a kérdést is előveszi. Olyan törvényi szabályozásra lenne szükség, amely elősegiti az állam külső és belső biztonsága érdekében végzett munkát és biztositja a szervezet védelmét.

<u>D ö n t é s</u> : Csoportfőnök elvtárs a jelentést elfogadta és köszönetét fejezte ki a végzett munkáért.

15 10

2. A napirendhez bevezetőt mondott Kazai Zoltán r.őrnagy elvtárs.

Hozzászólt:
Dr.Földvári László r.ezredes, Timár Zoltán r.alezredes, Forgács Lajos r.alezredes és Dr.Kovács János r.őrnagy elvtárs.

Az elhangzottakat Csoportfőnök elvtárs foglalta össze:

Megállapitotta, hogy a jelentés a valóság bonyolultságát tükrözi vissza, mivel ezen a területen érzékelhető a legnagyobb zűrzavar. A tömegkommunikációs eszközök társadalmi beépültségüknél fogva jelentős befolyással birnak a közvélemény, a politikai hangulat formálásában, azonban jelenleg a párt nem képes ezek hatékony felhasználására. A következő időszakban e területen még számos változás várható, de egy dolog már most látható, hogy semmilyen kérdésben nem lesz lehetőség a nyilvánosság megkerülésére.

A probléma ezzel kapcsolatban a nyilvánosság - felelősség - objektiv működés összefüggésében jelentkezik. Abban például, hogy egy biráló cikket követi-e az illetékes nyilatkozata, vagy ha az abban közölt állitás nem igaz, mernek-e az illetékesek bírósághoz fordulni. Másrészt a párt által felvállalt vezető szerep betöltéséhez elengedhetetlenül szükséges a sajtó mozgósitó hatása és objektiv működése.

Mindezeket a kérdéseket az új sajtótörvényben következetesen végig kellene vinni és abban a felelősségi oldalt is érvényre juttatni.

Az új helyzetben az e területen végzett állambiztonsági munkát is módositani szükséges és az objektumi és a vonalas elv kombinációját kell alkalmazni.

Objektumi elv alapján kell védeni kiemelten három - MTV, MR, MTI - intézményt. Ezen belül a kapcsolattartásban tartózkodni kell az úgynevezett "egyenes szignalizációktól", a konkrét elvárások, igények megfogalmazásától, amelyek esetleg negativan visszahathatnak szervünkre. A felelős vezetőt az általunk szükségesnek tartott kérdésben tájékoztatni kell, de bizzuk rá, hogy a tőlünk kapott információt hogyan használja fel.

Vonalas elven folyó elháritó munkát kell végezni minden olyan intézménynél - alapitójától, politikai jellegétől függetlenül -, ahol szervezett társadalomellenes tevékenységet tapasztalunk. Fel kell készülni arra is, hogy e területen radikális létszámleépités várható, és a természetes szelekció mellett lehetőség szerint az állambiztonsági érdekeket is érvényesiteni kell.

Az elháritási területen a törvények betartását és betartatását kell elősegitenünk, és minden céltudatos társadalomellenes tevékenységgel szemben fel kell lépnünk.

16 11

Nagy gondot kell forditani a már meglévő operativ pozicióink megtartására és továbbiak vonalas elv alapján történő kiépitésére. Növelni kell a konspirált hirforrások számát, s a beszervezések, a társadalmi kapcsolatok létesitése mellett bátrabban kell az SZT-tiszti állományt is bőviteni.

Operativ pozicióval kell rendelkeznünk mindenütt, ahol ellenséges tevékenységet folytató személy dolgozik és kapcsolatot kell létesitenünk azokkal az újságirókkal is, akik pozitiv vonatkozásban felhasználhatók, akikre épithetünk. Az utóbbiak vonatkozásában meg kell vizsgálni a "menedzselés" lehetőségét. A cél az lenne, hogy olyan újságirói kapcsolatkörrel rendelkezzünk - lehetőség szerint minden jelentősebb sajtóorgánumnál -, akiket a megfelelő információkkal ellátva a maga területén sikerekhez juttatunk, és akik alkalmasak az általunk megjelölt témában a kivánt politikai hatású cikk vagy egyéb irás megjelentetésére. Ehhez természetesen az állambiztonsági szolgálatnak olyan felhatalmazást, illetve bizalmat kellene kapnia, hogy újságirók menedzselésével, a nyilvánosság eszközét is felhasználsva erősitse politikaszolgálati szerepét. /Körülhatárolva milyen jellegű, milyen súlyú és szintű kérdésekben./ Az e vonatkozásban szóbajöhető újságirók felmérését el kell végezni.

D ö n t é s : A felmérés mellett a téma vizsgálatát tovább kell folytatni, megalapozott javaslat kialakitása érdekében.

3. A napirend keretében Csoportfőnök elvtárs aktuális kérdésekről adott tájékoztatást.

Budapest, 1989. február 10.

Kovács János r.százados
operativ titkár

Nytsz. : 10-33/1989.
Készült: 1 pld. + 13 xerox
Kapják : 1.sz. pld. felterj./lerakva
2.sz. pld. Esvégh et.
3.sz. pld. Dr.Földvári et.
4.sz. pld. Berecz et.
5-12.sz. pld. oszt.vez.et-ak
13.sz. pld. ÁB Minh. Titk.
14.sz. pld. operativ titkár

17 12

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/selejtezésig/

Minősítés törölve!
BM-10-16-100/6-237/2001 sz rend. alapján
2001-09-27
aláírás
Dr. Hellebrandt László
Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

EMLÉKEZTETŐ

az 1989. március 6-i parancsnoki értekezletről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József	r.vezérőrnagy	- csoportfőnök,
Esvégh Miklós	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Dr.Földvári László	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Sóty Tibor	r.őrnagy	- MSZMP BM 5. PB titkára,
Reményi Géza	r.őrnagy	- BM III/III-1 Osztály helyettes vezetője,
Herbán Tibor	r.őrnagy	- BM III/III-2 Osztály helyettes vezetője,
Dr.Kovács János	r.őrnagy	- BM III/III-3 Osztály vezetője,
Forgács Lajos	r.alezredes	- BM III/III-4 Osztály vezetője,
Szelőczei István	r.alezredes	- BM III/III-5 Osztály vezetője,
Jávor Miklós	r.alezredes	- BM III/III-6 Osztály vezetője,
Hajós Sándor	r.őrnagy	- BM III/III-7 Osztály helyettes vezetője,
Tóth Kálmán	r.őrnagy	- BM III/III-A Öá.Alo. vezetője,
Nagy Csaba	r.százados	- BM III/III.Titkárság vezetője,
Kovács János	r.százados	- operativ titkár.

Meghivottak - az 1. napirendhez: Cirkos Tibor r.alezredes
BRFK III/III Osztály vezetője,

- a 2. napirendhez: Dr.Izsó Attila r.százados
BM III/III-5-b Alosztály vezetője.

Napirend:

1. Az 1989. március 15-e megünneplésére irányuló demonstrációk tervezése, előkészitése a különböző alternativ politikai szerveződések részéről.

   Előadó: Hajós Sándor r.őrnagy
   BM III/III-7 Osztály helyettes vezetője.

39 JJ

2. Jelentés a szinházi terület operativ helyzetéről, országos felmérés alapján. Javaslat a további feladatokra.

Előadó: Dr.Izsó Attila r.százados
BM III/III-5-b Alosztály vezetője

Felelős: Szelőczei István r.alezredes
BM III/III-5 Osztály vezetője.

3. Egyebek.

1. A napirendhez szóbeli kiegészitést tett Hajós Sándor r.őrnagy elvtárs.

Kérdést tett fel, illetve hozzászólt:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, Esvégh Miklós r.ezredes, Dr.Földvári László r.ezredes, Szelőczei István r.alezredes, Jávor Miklós r.alezredes, Forgács Lajos r.alezredes, Dr.Kovács János r.őrnagy és Tóth Kálmán r.őrnagy elvtárs.

Az elhangzott észrevételeket csoportfőnök elvtárs foglalta össze, illetve a következő feladatokat határozta meg:

Az előkészületekről szóló jelentést az új információkkal ki kell egésziteni, a budapestin túl az országos helyzetet is érzékeltetni kell, azt, hogy például egy-egy megyeszékhelyen közös vagy külön-külön szervezett ünnepségekre kerül sor. Az már most látható, hogy a vidéki városokban konszolidáltabban folynak az előkészületek, mig Budapesten konfliktushelyzetre kell felkészülni, és az ünnepségek ifjúsági jellege is kissé háttérbe szorul a korábbi évekhez képest. Ezen kivül a jelentésben el kell különiteni a megalapozott ismereteinktől - külön jelezve - az egyoldalú, nem ellenőrzött, de mindenképpen figyelmet érdemlő és további ellenőrzést igénylő információkat. /Pl. egyes körök részéről előkészület a rendezvények megzavarására, fegyverszerzésre utaló információk stb./

Hasonlóképpen a biztositás tervben rögzitett feladatokat is pontositani, illetve konkretizálni kell. Március 13-án 9.00 órakor e témában rendkivüli parancsnoki értekezletre kerül sor, majd 10.00 órakor lesz az állomány eligazitása. Az eligazitás szempontjait - a terv pontositását - az új információkat is figyelembe véve a BM III/III-7 Osztály állitsa össze.

Ehhez tekintetbe kell venni a következőket:

- Rögziteni szükséges, hogy 15-én hol, mikor, milyen egyéb hivatalos rendezvényekre, megemlékezésekre kerül sor. Ezek operativ biztositását is meg kell szervezni.

402

- A tervben pontosan meg kell jelölni, hogy az ún. "független" ünnepségek keretében milyen helyszinen, ki mond beszédet. Ezeket a BM III/2 Osztály rögzitse, a BM III/4 Osztály folyamatosan dolgozza fel, és juttassa el a csoportfőnökségre.

- Az állambiztonsági szolgálat az utcán nem tesz intézkedéseket. A tüntetés időtartama alatt a kiküldött operativ brigádok pontosan és folyamatosan jelezzék a tömegmozgásokat, a tömeg hangulatát, a jelszavakat, az esetleg spontán felmerülő egyéb elképzeléseket, kezdeményezéseket, a BM III/III-7 Osztályra. E feladatokba kell bevonni egy-egy tapasztalt operativ tiszt irányitásával a csoportfőnökséghez vezényelt RTF hallgatókat. /20 fő elsőéves hallgató a BRFK III/III Osztály alárendeltségében./
A beérkezett információkat a BM III/III-7 Osztály folyamatosan juttassa el a csoportfőnökség operativ központjához.

- Amennyiben az operativ brigádok a helyszinen nagyobb mennyiségű szélsőséges, ellenséges tartalmú röpcédula-terjesztést észlelnek feladatuk - nyilt intézkedés nélkül - a terjesztő személy lehetőség szerinti azonositása.

- A BM III/2 Osztály a tüntetés során videon is rögzitse a transzparenseket vivő, illetve a hangadó személyek tevékenységét.

- A megyei szervekkel a csoportfőnökség ügyeleti szolgálata tartsa a kapcsolatot, amelyet 15-én reggeltől - a szükséges intézkedések gyors megtétele érdekében - a BM III/III-3 Osztályról egy vonalvezető elvtárssal meg kell erősiteni.

- A BRFK III/III Osztály a BM III/III-7 Osztály ügyeletére jelentsen, illetve Cirkos Tibor r.alezredes elvtárs tartsa a kapcsolatot a BRFK közbiztonsági szolgálatával.

- A következő időszakban minden március 15-vel kapcsolatos információnak elsőbbséget kell biztositani, és ezek ellenőrzéését el kell végezni. Fokozottan érvényes ez az ünnepet megelőző egykét napra és éjszakára. Az információktól függően adott helyeken a rendőri járőrszolgálatot is sűriteni kell, illetve meg kell szervezni.

2. <u>A napirendhez rövid bevezetőt mondott Dr.Izsó Attila r.százados elvtárs:</u>

Jelezte, hogy a szinházi terület irányitásában is változás állt be. Állambiztonsági szempontból, az egyéb elháritási területekhez képest ugyan kevésbé "fertőzött", de potenciálisan továbbra is fontossággal bir.

41[20]

Az előterjesztett anyaghoz hozzászólt:

Esvégh Miklós r.ezredes, Dr.Földvári László r.ezredes, Forgács Lajos r.alezredes, Jávor Miklós r.alezredes, Dr.Kovács János r.őrnagy és Tóth Kálmán r.őrnagy elvtárs.

A napirendet Dr.Horváth József r.vezérőrnagy elvtárs foglalta össze:

A jelentést jónak, hasznosnak értékelve, megállapitotta, hogy az megfelelő áttekintést ad e terület országos helyzetéről, illetve bemutatja a Művelődési Minisztérium irányitó, felügyelő tevékenységében történt módosulásokat.

Egyetértett azzal a megállapitással, hogy a terület nem okozott állambiztonsági szempontból olyan gondot, hogy kiemelten kellett volna vele foglalkozni, illetve azzal is, hogy gondolkodni kell a terület átfogásának egy korszerűbb megoldásán. A megújitás útja lehetne egy olyan művészeti vonal /3 fős/ felállitása, amely országosan valamennyi művészeti ágat összefogná, a munkát országosan koordinálná, és ha szükséges, jelez a vezetés felé.

A terület átfogására az egyes művészeti ágak csomópontjain /minisztérium, művészeti szövetségek stb./ kiépitett 8-10 operativ pozició - SZT tisztek, hálózat, hivatalos kapcsolat - elegendő kell, hogy legyen. Ezt a mozgékony kontingenst a nagy ismeretségi körrel és a szakmában elismertséggel rendelkező személyekből - kritikusok, rendezők - kellene kialakitani és hatásgyakorlásra, egyfajta jelző szerep betöltésére felkésziteni - pl. honnan van kiutazás, hol sokasodnak fel negativ tendenciák stb. - és működését biztositani. Mert például az új helyzetben nem biztos, hogy az összekötő tisztnek kell megjelenni és szignalizálni, hanem valaki másnak, aki elmondja esetleges véleményeit, kételyeit a tervezett produkcióval kapcsolatban.
Látnunk kell azt, hogy ami tavaly tavasszal még elvárás volt, az most sok esetben tilos.

A hálózati munkáról szólva csoportfőnök elvtárs továbbgondolásra érdemesnek tartotta azt a jelentésben megfogalmazott javaslatot, hogy a "jövőben méginkább e területen a szinházra nem mint objektumra, hanem mint szinészi-rendezői rétegre kell a munkát koncentrálni."

Az egész elháritási területet tehát az új szempontoknak megfelelően át kell tekinteni, és konkrétan rögziteni e vonal feladatait. Célszerű lenne egy vonaldosszié nyitása, amelybe valamennyi művészeti terület beletartozna. Az e területen felmerülő ellenséges tevékenységet kifejtő személyek ellenőrzését pedig annak jellegétől függően az illetékes osztály hatáskörébe kell utalni.

42 [illegible]

Végezetül megállapitotta, hogy hasznos volt áttekinteni a szinházi terület helyzetét, a jelentés hozzájárult ahhoz, hogy világosabban lássuk a tennivalókat, és racionálisabbá tegyük a cselekvést.

D ö n t é s : A jelentésből készüljön egy 3-4 oldalas, tézisszerű megállapitásokat tartalmazó, orientáló jellegű tájékoztató anyag, amelyet a területi szerveknek meg kell küldeni.

3. A napirend keretében tájékoztatók hangzottak el a csoportfőnökséget érintő aktuális kérdésekről, illetve a parancsnoki értekezlet személyi kérdésben - BM III/III-3-b alosztályvezetői kinevezés - alakitotta ki javaslatát.

Budapest, 1989. március 9.

Kovács János r.százados
operativ titkár

Nytsz. : 10-66/1989.
Készült: 1 pld. + 13 xerox
Kapják : 1.sz. pld. felterj./lerakva
2.sz. pld. Esvégh et.
3.sz. pld. Dr.Földvári et.
4.sz. pld. Sóty et.
5-12.sz. pld. oszt.vez.et-ak
13.sz. pld. ÁB Minh.Titk.
14.sz. pld. operativ titkár

93 95

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/selejtezésig/

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. június 5-i parancsnoki értekezletről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József	r.vezérőrnagy	- csoportfőnök,
Esvégh Miklós	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Dr.Földvári László	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Sóty Tibor	r.őrnagy	- MSZMP BM 5. PB titkára,
Rényi Géza	r.őrnagy	- BM III/III-1 Osztály helyettes vezetője,
Timár Zoltán	r.alezredes	- BM III/III-2 Osztály vezetője,
Dr.Kovács János	r.őrnagy	- BM III/III-3 Osztály vezetője,
Forgács Lajos	r.alezredes	- BM III/III-4 Osztály vezetője,
Szelőczei István	r.alezredes	- BM III/III-5 Osztály vezetője,
Jávor Miklós	r.alezredes	- BM III/III-6 Osztály vezetője,
Hajós Sándor	r.őrnagy	- BM III/III-7 Osztály helyettes vezetője,
Tóth Kálmán	r.őrnagy	- BM III/III-A Čá.Alo. vezetője,
Kovács János	r.százados	- operativ titkár.

Meghivottak: - az 1. napirendhez:

Dr.Mátyás József	r.ezredes	- Somogy Megyei RFK áb. helyettes,
Dr.Riedling Lőrinc	r.alezredes	- MSZMP Somogy Megyei RFK PB titkára
Dr.Balogh György	r.százados	- Somogy Megyei RFK III/III Osztály vezetője.

N a p i r e n d :

1. A Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság III/III Osztály vezetőjének beszámolója - irásos jelentés alapján - az 1984. január 1. és 1988. december 31. között végzett munkáról.

   Előadó: Dr.Balogh György r.százados
   osztályvezető

   Felelős: Esvégh Miklós r. ezredes
   csoportfőnök-helyettes

2. Egyebek.

1. Az előterjesztett jelentéssel kapcsolatban kérdést tett fel, illetve hozzászólt:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, Dr.Mátyás József r.ezredes, Dr.Riedling Lőrinc r.alezredes, Timár Zoltán r.alezredes, Forgács Lajos r.alezredes, Szelőczei István r.alezredes, Dr.Kovács János r.őrnagy, Tóth Kálmán r.őrnagy és Dr.Balogh György r.százados elvtárs.

A napirendet Dr.Horváth József r.vezérőrnagy elvtárs foglalta össze:

Utalt arra, hogy a napirend a területi III/III osztályok vezetőinek beszámoltatása sorába illeszkedik, és mind a jelentés, mind a hozzászólásokban elhangzottak ismét igazolták a csoportfőnökség vezetésének e korábbi döntésének helyességét és hasznosságát.

Egyetértett azokkal az észrevételekkel, amelyek a beszámolót őszintének, az operativ helyzetértékelést tárgyilagosnak, a munka iránya és feladatai tekintetében az elgondolásokat alapvetően reálisnak, előremutatónak értékelték. Megállapitotta, hogy a jelentés és a kérdésekre adott szóbeli kiegészitések jól érzékeltették a változó politikai körülmények között az osztály - a beosztottak - és a megyei állambiztonsági szerv vezetésének helyzetét, tevékenységét, gondjait, problémáit. A beszámoló e tekintetben kicsit az egész ország helyzetét is tükrözte, hiszen a jövőt illető kérdőjelek és a bizonytalanság több kérdésben minden megyében tapasztalható.

Csoportfőnök elvtárs a jelentésben foglaltakra és a hozzászólások során elhangzott megállapitásokra reflektálva kitért az alábbiakra:

Felhivta a figyelmet, hogy átalakuló társadalmunkkal együtt a fogalomhasználatunkon is változtatni szükséges és e téren is meg kell szüntetni a totalitárius jellegű, a pontatlan, a jogállamiság kereteibe nem illeszthető megközelitést és fogalmakat. Igy például az "ellenséges erők" vagy az "ifjúságvédelem", "kulturális elhárítás" kifejezésekről át kell térni az "alkotmányellenes, törvényellenes" esetleg "társadalomellenes", "az ifjúságot szélsőséges politikai célok érdekében felhasználni akaró alkotmányellenes erők" megfogalmazásokra.

Helyesnek minősitette ilyen szempontból azt a gyakorlatot, hogy az osztály elhárító munkájában nem alternativ szervezetekkel, hanem az azok társadalomra veszélyes, méginkább alkotmányellenes, törvényellenes tevékenységet folytató tagjaival foglalkozik. Fontos feladat ezekben a szervezetekben a tevékenységére hatni és annak irányát befolyásolni tudó operativ poziciók kiépitése. Ma legközvetlenebb feladatunk és érdekünk, hogy a jogállamiságba, a többpártrendszeren alapuló demokráciába való békés átmenetet a magunk eszközeivel elősegitsük, oly módon, hogy közben az MSZMP pozicióinak megőrzését is lehetőség szerint segitsük, illetve erősitsük, mivel az átmenet vezénylése az ő kezében van. Ha ezt elmulasztjuk, az átmenet is veszélybe kerülhet.

6047

Mindez többirányú összetett feladatot, és az állambiztonsági munka kapcsolatrendszerének, tartalmának újragondolását és hatékony mozgatását is igényli.

Az átmeneti időszakban az állambiztonsági szolgálatnak ki kell formálni a jogállamiság politikai feltételrendszerének megfelelő új arculatát, társadalmi legitimitását biztositó funkció rendszerét, amely az alkotmányosság védelme talajáról azt is jelenti, hogy minden törvényesen működő szervezettel kapcsolatot kell kiépiteni és az ezekben vagy ezeken kivül jelentkező mindenfajta politikai szélsőséges megnyilvánulást kezelnie kell. A jövőt illetően tehát az alternativ szerveződéseket aszerint kell megitélni, hogy alkotmányos keretekben működnek-e, tevékenységük hasznos-e a társadalom számára, hogy mennyire képesek pozitiv társadalmi értékek, célok közvetitésére, mennyire érettek és képesek a józan politikai párbeszédre. Ma ez utóbbi elérése a fő cél és e szerveződésekben az ilyen irányú törekvéseket, folyamatokat kell elősegitenünk sajátos eszközeinkkel. Ahol lehetséges, ott orientáljunk, ahol szükséges, ott viszont bomlasszunk és a lejáratódást segitsük elő, de nem szabad egységes célt kitűzni minden szervezet vonatkozásában.

Az MSZMP által kezdeményezett demokratikus társadalmi átalakulást természetesen csak kellő informáltság birtokában tudjuk elősegiteni, ezért az információszerző munka elsőrendű fontosságú. Erre alapozhatjuk operativ lépéseinket és tájékoztató, szignalizációs tevékenységünket. Szakitani kell azonban azzal a szemlélettel, amely a munka eredményességét az információk mennyisége és a tett intézkedések számának összevetésében méri. Ugyanigy fontos a statisztikai szemlélet meghaladása, az ügyek, ellenőrzések számában gondolkodás. Ne ez legyen a mérce, hanem az, hogy mennyire vagyunk képesek az alkotmányos rend védelmére, mennyire tudjuk segiteni az átmenet robbanásmentes "levezénylésének" folyamatát, az azt irányitó pártot.

Ez a segitő tevékenység azonban ma módosuláson megy keresztül. A párt és az állami kormányzati tevékenység különválása azt is jelenti, hogy az eddigi egyirányú, a párt szervei részére adott tájékoztató tevékenységet kétoldalú partneri érdekviszonnyá kell alakitani. A kapcsolattartásban tekintetbe kell venni, hogy a párt ma nem egységes, fellazult, ami fokozottan előtérbe állitja a tájékoztatásban a konspiráció elveit.
Ebben domináljon a szóbeliség, és az információ olyan jellegű legyen, hogy adott esetben a nyilvánosságot is kibirja.
A pártot segiteni kell, hogy választásokra minél alaposabban felkészülhessen, hogy a választási harcot megnyerhesse.
E partneri kapcsolatban ugyanakkor következetesen érvényre kell juttatni azt az elvet, amely szerint az, hogy honnan szerezzük információinkat, az senkire nem tartozik.
A helyi vezetés felé szigorúan tilos olyan információt kiadni, amelyből akár csak következtetni lehet rá, hogy kitől származik.

61 58

Mindezekkel összefüggésben még fokozottabb gondot kell forditani a hálózati munkára, mivel ezen a területen is sok bizonytalanság tapasztalható, mind az operativ tisztek, mind a hálózati személyek részéről. /Pl. lehet-e kezdeményező, vállalhat-e funkciót az alternativ szervezetekben, vagy olyan aggodalom, hogy "hét pecsétes államtitkok szivárognak ki", és azonosithatják személyét, félelem egy esetleges koaliciós időszaktól stb./

Nagy és fontos feladat, hogy a megtartás, a megerősités érdekében világossá tegyük a hálózati kontingens számára, hogy ha valaha, akkor most teljes érdekazonosság fűz össze bennünket. Most tehetjük a legtöbbet, hogy a jogállamiságba való demokratikus átmenet békés körülmények között, az MSZMP vezetésével valósuljon meg. Ha nem igy lesz, akkor kell félni attól, hogy a titkok kikerülnek. Ugy is fogalmazhatnánk, hogy "egy csónakban evezünk". Ezért lényeges, hogy a hálózat velünk együtt mozduljon, hogy az információszerzés mellett olyan pozicióba hozza magát, ahol van, hogy az adott szervezeten belül segithesse ennek az átmenetnek szélsőségekről mentes megvalósitását. Mindebből következik, hogy az ésszerűség határain belül a hálózati személy irányitásunkkal kezdeményező szerepet, illetve egyéb megbizatásokat vállalhat. Alapvető cél ennek révén a szélsőséges elemeket háttérbe szoritani e szerveződéseken belül és a hatásgyakorlás a szervezet tevékenységére.

Emellett törekedni kell új személyek megnyerésére, világossá téve, hogy nem a szervezetre, hanem az ott lévő szélsőséges személyekre dolgozunk. Minőségi beszervezésekre van szükség. Olyan hálózati kontingens kell, amely intelligens, értelmes, politikus, produkálni képes emberekből áll, és akiknek munkája megéri, hogy esetleg fizetést is adjunk nekik. Akiknél lehetőséget látunk pozicióba hozásra, befolyásolásra, azoknak adjunk többet, 2-3000,- forinttal is.

Alapvető fontosságú ez utóbbi kategóriának a meglévő keretekből való minél gyorsabb kiválasztása - mióta tagja a hálózatnak, hogy dolgozik, mire alkalmas - feladattervének elkészitése, magatartási vonalának meghatározása és felkészitése, valamint folyamatos irányitása. A hálózat többi részének felülvizsgálata nem ennyire sürgős, mindenesetre a meglévő állományt igyekezzünk megtartani.

Hasonló jelentőséggel bir, hogy fokozatosan szélesitsük társadalmi bázisunkat az alternativ szervezetek felé, az egymás iránti tiszteleten alapuló partneri viszony alapján, egymás kölcsönös tájékoztatása cimszóval. Szigorú konspiráció mellett - a kiadott információ tartalma és forrása tekintetében - hozzá kell szoktatni az alternativ szervezetek vezetőit ahhoz, hogy működik egy állambiztonsági szolgálat, amely a nemzet egészének érdekében tevékenykedik, a nemzet biztonságát és az alkotmányos rendet védi.

62 19

Világossá kell tenni számukra, hogy a kapcsolat a szervezetük érdekeit is szolgálja, hogy az állambiztonsági szerv a napi politikai kérdésekben következetesen semleges, hogy csak a politikai szélsőséggel szemben cselekszik.

Csoportfőnök elvtárs az operativ munka egyéb területeiről, vezetési, szervezési, szabályozási kérdéseiről szólva a következőket jegyezte meg:

Egyetértett azzal a megállapitással, hogy az operativ munkát szabályozó parancsok, utasitások jó része korszerűtlen, s hogy azok rendelkezéseit rugalmasan kell alkalmazni.
Ugyanakkor felhivta a figyelmet, hogy ez nem jelentheti azt, hogy megszünjön az ügyszerű operativ munka, hogy az átmeneti helyzetben - bár tudjuk például, hogy új BTK készül - eltünik szemünk elöl a társadalomra veszélyes tevékenység.

Az eligazodásban az segit, ha megvizsgáljuk mi az, amit majd a jogállamiság keretében is fenn kell tartani, mi az, amire az átmeneti időszakban szükség van, és mi az, amitől meg kell szabadulni.
Ez utóbbi kategóriába tartoznak például az ún. vélemény-bűncselekmények vagy a ma is passziv, vagy időközben lejáratódott "F" dossziés személyek.Ilyen értelemben tehát továbbra is ellenőrzés alá kell vonni minden olyan személyt, aki a békés átmenetet veszélyeztető szélsőséges tevékenységet folytat vagy arra másokat rábirni igyekszik. E kérdéssel összefüggésben felmerült az is, hogy az állomány nem látja tisztán a munka célszerűségét, hogy nem elég tiszták a frontok. Kétségtelen, hogy az átmeneti viszonyok között nehéz megtalálni az eligazodási pontokat, de azt kell szem előtt tartani, hogy az állambiztonsági szolgálatnak továbbra is az alkotmányosság és a törvényes rend védelme lesz a feladata.

4-5 év múlva sokkal tisztább lesz a helyzet a jogállamiság keretei között, de igazán alkalmasságból, hivatástudatból most méretik meg az állomány. Nagyobb szerep jut ebben az időszakban a sokat emlegetett hivatástudatnak, a szocializmus iránti elkötelezettségnek, de mindenekelőtt a világosan gondolkodó, határozott és dinamikus vezetésnek.

Egyetértett az észrevétellel, hogy az állambiztonsági szolgálat a politikai intézményrendszerrel ellentétben akkor jó, ha centralizált. A szervezési elgondolás ezzel megegyező. Az egységes és offenzivebb feladatmeghatározás, irányitás és végrehajtás, valamint helyi partikuláris érdekek kiszürése érdekében szükséges a szolgálat ilyen irányú korszerűsitése.
A területi III/III osztályok munkaszervezéséről szólva a feladatokhoz való rugalmas és dinamikus igazodást jelölte meg rendező elvként. Az osztályvezető a saját operativ erőivel szabadon gazdálkodjon, ha úgy itéli meg, csoportositson át erőt az elháritási vonalak között. Az állambiztonsági helyettes, ha szükségesnek látja, az osztályok közötti létszámarányokon vezényléssel változtasson.

6340

Csoportfőnök elvtárs végezetül köszönetet mondott a jelentés elkészitésében közreműködő elvtársaknak, és kérte elismerése tolmácsolását az osztály állományának a végzett munkáért. Külön köszönetét fejezte ki a Főkapitányság vezetésének azért a gondolkodásért és figyelemért, amellyel az osztály munkáját segitette, amely a beszámolóból is tükröződött.

D ö n t é s :

- A jelentést a parancsnoki értekezletről készült emlékeztetővel együtt még e hónapban az osztály állományával ismertetni kell. Ezen az értekezleten a csoportfőnökséget Esvégh Miklós r.ezredes, csoportfőnök-helyettes elvtárs képviselje.
- A napirendről készült emlékeztetőt az állambiztonsági helyettes elvtársaknak megküldi.

2. Csoportfőnök elvtárs a napirend keretében tájékoztatást adott a csoportfőnökséget érintő aktuális kérdésekről, Nagy Imre és társai temetésének biztositásával kapcsolatos feladatokról.

További feladatként jelölte meg, hogy szeptember 1-től meg kell kezdeni a következő évi szakmai továbbképzés tematikájának tervezését.
Az erre vonatkozó javaslatokat, elgondolásokat a Titkárság vezetőjének kell leadni.

Budapest, 1989. június 8.

Kovács János r. százados
operativ titkár

Nytsz. : 10-165/1989.
Készült: 1 pld. + 13 xerox
Kapják : 1.sz. pld. terj./lerakva
2.sz. pld. Esvégh et.
3.sz. pld. Dr.Földvári et.
4.sz. pld. Sóty et.
5-12.sz. pld. oszt.vez.et-ak
13.sz. pld. operativ titkár
14.sz. pld. ÁB Minh. Titk.

64 41

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

Herczeg Miklós

(42)

SZIGORUAN TITKOS!
/selejtezésig/

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Minősítés törölve
.... sz rend alapján
2002 -02- 13
....
aláírás

E M L É K E Z T E T Ő

a BM III/III-1. Osztály 1989. június 13-i osztályértekezletéről

Előadó: Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, csoportfőnök elvtárs.

Csoportfőnök elvtárs bevezetőjében utalt arra, hogy az osztályértekezlet összehívását a gyorsan változó operatív és politikai helyzetben az eligazodás igénye és a változásokhoz lehetőség szerint egy körvonalazható, közérthető és reális igazodás kimunkálásának kölcsönös szándéka tette indokolttá.

Rámutatott arra, hogy az ország, a társadalom vajúdása közepette, ahogy a Belügyminisztériumnak, úgy az állambiztonsági szolgálatnak is meg kell találni a törvényes keretek közötti működési feltételeit, és ami még fontosabb, társadalmi legitimitását. Ezzel összefüggésben nyilvánvaló, hogy a mélyebb szférákban, egy-egy konkrét elháritási területen is hozzá kell látni ahhoz, hogy ennek a legitimitásnak a konkrét formáját, a hozzá vezető út jellemzőit, ennek stilusát, módszerét, a fő feladatokat kimunkáljuk. Mindazt, amire szükség van ahhoz, hogy egy-egy terület a maga feladatait pontosabban tudja meghatározni és teljesiteni, hogy lehetőség szerint tevékenysége az adott területen is a jogállamiságba való átmenetet segitse elő, mégpedig úgy, hogy minél kevesebb probléma keletkezzen abban a társadalmi közegben, amelyben dolgozunk, másrészt pedig azokban az emberekben, akik ezt a munkát végzik.

Tudomásul kell venni - mert ez a valóság -, hogy azok az emberek, akik e társadalmi közegben dolgoznak, mozognak, érzékelnek is, különböző tudati és érzelmi hatások érik őket.

Nem közömbös számunkra, hogy a társadalomra jellemző vajúdás, ez az átalakulási igény, és magának az átalakulásnak a tartalmi, formai változásai mit fognak eredményezni, hogy fog ez leképeződni az itt-dolgozó elvtársakban.

Miután minden elháritási területnek más-más sajátossága van, nem lett volna helyes a csoportfőnökség egészével egyszerre leülni a problémák megbeszélésére. Ezért döntött úgy a csoportfőnökség vezetése, hogy külön-külön, egy-egy osztállyal, egy-egy terület kérdés-komplexumát vizsgálja meg, természetesen a teljesség igénye nélkül, mindössze a legközvetlenebb feladatokat tekintve.

Az osztályértekezletet tehát arra kell felhasználni, hogy elinditsunk egy olyan gondolatsort, amely nem a "sebek nyalogatásával", nem a bizonytalanság terjesztésével, hanem valamiféle kikristályosodási pont keresésével foglalkozna, és megpróbálnánk önmagunk számára egy olyan fogódzót találni, amelyből kiindulva át tudjuk hidalni a következő hetek, hónapok nehézségeit, másrészt ennek alapján el tudunk mozdulni annak az új profilnak, funkció- és feladatrendszernek az irányába, amelynek első variációjának egyike már ismert, hogy hogyan néz ki az állambiztonsági szolgálatnak a jövőképe. Az erre vonatkozó elgondolást június 9-én az arra illetékesek elfogadták. Azóta már a kormány kabinetje is megerősítette!

Ebben a tervezetben egy olyan biztonsági szervezet kiépitésére tettünk javaslatot, amely a következő évtizedekben képes modern felfogásban, a modern államok speciális szolgálataihoz hasonlóan önmagát legitimizálni, elfogadtatni a társadalomban, és ugyanakkor képes arra, hogy a nemzet biztonságát hatékonyan szolgálja, védelmezze.

A következő lépés, hogy ezzel szinkronban önmagunk szervezetét, fő feladatait, fő munkairányát, a szükséges erő- és eszköz-átcsoportositást megpróbáljuk önmagunk megfogalmazni. Konkrétan: az elvtársak bevonásával, az alosztályvezetőkkel egy-egy területnek, egy-egy vonalnak a helyét, feladatát osztályokon belül is áttekintsük, és a tennivalókat megfogalmazzuk. Ez a munka természetesen nem valószinű, hogy az első "nekirugaszkodásra" menni fog; ez a mostani beszélgetés is inkább impulzusadás jellegű, de az első elgondolások, javaslatok, amelyek az alosztályvezető elvtársak részéről jelentkeznek, kiindulási alapot fognak képezni.

Az alaphelyzet, amit látni kell az, hogy az osztály funkcióira, helyére más szerv nem pályázik és más szervvel nem is lehet helyettesiteni. Nem olyan, mint az ÁEH, hogy meg lehet szüntetni, helyette más szervet létrehozni, lehet más profilt adni. Számunkra a speciális szolgálati jelleg meghatározó marad. Lehet az elnevezést, a felügyeletet változtatni, lehet és kell a stilust, a módszert, a fő irányokat újragondolni a munkában, de maga a szervezet és az itt meglévő értékes ember-anyag nem helyettesithető semmi mással.

Ezekhez a szükséges változtatásokhoz, együttes kialakitásukhoz vár észrevételeket, javaslatokat a csoportfőnökség vezetése.

A bevezető után 7 elvtárs tett fel kérdést, illetve szólt hozzá. Észrevételeik, kérdéseik jórészt az Állami Egyházügyi Hivatal megszüntetésével kapcsolatban, annak egyházpolitikai és operativ-szakmai kihatásaira vonatkoztak.

Csoportfőnök elvtárs válaszadásában a következőket mondotta:

Az Állami Egyházügyi Hivatal - éppen az eddigi társadalmi-politikai modell törvényszerűségei szerint - olyan szerv volt, amelyet kiszolgáltunk adatokkal, információkkal, igényeket fogalmaztunk meg a mi részünkről, vagyis egy szoros együttműködés volt a speciális szolgálat és az egyházak felett felügyeletet gyakorló állami szerv között. Itt a változások lényege, hogy megszűnik az a fajta konkrét, egyértelmű beavatkozás az egyházak életébe, amellyel lényegében az egyházak elsorvasztásán munkálkodtunk. Tehát, folyamatosan visszaszoritottuk ideológiailag, politikailag, szervezetileg, személyileg az egyházak működését.

Felmerülhet a kérdés: Ha ez elmarad, akkor most az eddigi szocialista állam- és társadalomépités helyett egy kapitalista utat választunk-e, és az eddigi visszaszoritás helyett egy felvirágoztatást akarunk-e szolgálni?

Azzal, hogy a szocializmus épitésének eddigi modelljét egy pluralista demokratikus szocialista modellel akarjuk felváltani, ez nem jelenti azt, hogy megkülönböztetett helyzetet akarunk teremteni az egyházak számára. Pusztán nem akarjuk mindenáron, minden módszerrel, naponta újra és újra olyan helyzetbe kényszeriteni, amely az elsorvadását gyorsitaná.

Arról van szó, hogy ha a felszabadulás után induló népi demokratikus rendszert a hatalom nem mesterségesen felgyorsitva a változásokat, hanem egy szisztematikus folyamattal törekszik az új társadalmi formáció kiépitésére, a demokratikus igények, a társadalom és csoportjai érdekegyeztetésével a társadalom modernizálását hajtja végre a kultúrában, a tudományban, az oktatásban stb., akkor most nem kellene visszalépnünk bizonyos területeken.

Most tipikusan olyan helyzet állt elő, amikor vissza kell lépni egy olyan terepre, amelyet már elhagyva gondoltunk, tehát egy '48-as időszakra, amikor újra kell gondolni, hogy a szocializmust mégis hogyan akarjuk megvalósitani, és mi a szocializmus lényege?

Ezt a lényeget kell szem előtt tartani, ez vezet el - legalábbis az eddigi pártállásfoglalások lényege is ezt mutatja - a jogállamiság gondolatkörébe.

A jogállamiság nem mást jelent, mint azt, hogy egy demokratikus, pluralista, szocialista társadalmi formáció. Olyan, amely a társadalom döntő többségének mindenoldalú érdekviszonyait egyezteti és ily módon törekszik a társadalmi érdek érvényesitésére, a társadalmi haladás elősegitésére. Ilyen szellemű lesz remélhetőleg az új Alkotmány és minden törvénymódositás, ami bekövetkezik, az tulajdonképpen ebbe az irányba mutat.

Ebbe illeszkedik a mi témánk, az egyházak kérdése. Az egyházaknak, miután valamilyen igényt kielégitenek, a társadalomban helyük van, de nem kell őket külön támogatni, tevékenységüket szorgalmazni, mert

nem rajtuk múlik a szocializmus felépitése, és nem valószinű, hogy a jövő társadalmában ezek lesznek azok a legfontosabb intézmények, amelyeket minden magyar állampolgár fenn akar tartani.

Az egyház a misztikum szférájába tartozik, ezért sem kell külön mesterségesen és főként drasztikus módon elsorvasztani, hanem kezelni kell mindaddig, amig a társadalom életében szerepet kap, amig bizonyos társadalmi igényt elégit ki.

Nekünk az átmenet időszakában az a jól felfogott érdekünk, hogy minden egyház, amely Magyarországon működik, fejtse ki hirdetett tevékenységét, hiszen minden egyháznak a béke, a szeretet, a megértés, az alázat, a társadalom szolgálata az alapvetően meghirdetett erkölcsi, politikai alapállása. A mostani helyzetben, amikor rendkivül romló gazdasági körülmények között konfliktus-szituációk szővik át a társadalmat, az egyházak rendkivül sokat tudnak tenni a társadalmi nyugalom fenntartásában, abban, hogy szervezetten tudjunk visszavonulni és újrarendezni sorainkat egy reális józan politika kialakitására, a társadalmi kibontakozás érdekében.

Ezért nekünk a reális társadalmi folyamatokba illeszkedve arra kell törekednünk, hogy az egyházak lehetőség szerint a társadalmi igények irányába mozduljanak, ne legyenek szélsőséges erők bázisai, ne legyen az egyházak területéről kiindítható alkotmányellenes, törvényellenes cselekvés. Nem új ellenségképet kell keresgélnünk, hanem az alkotmányellenes cselekvést kell kellő időben felderitenünk.

A munkában az e területen kialakult jó, hatékony stilust és módszert megőrizve továbbra is a politikai eszközöket kell előtérbe helyezni. Ehhez megfelelő lehetőséget jelent majd a kormány és az egyházak képviselőiből létrejövő Tanács, illetve a leendő Kultuszminisztérium keretébe tervezett egyházügy szerv.

Ugyanakkor azt is tudomásul kell venni, hogy az a fajta beleszólás az egyházak ügyeibe, ami eddig jellemző volt, az megszűnik. Számunkra az állam és az egyház viszonylatában rendkivül fontossá válik két dolog:

Az egyik az információszerzés - az egyházak politikailag milyen irányba mozdulnak, mit kezdeményeznek -, a másik az erre alapuló befolyásoló tevékenység.

Mindez azt is jelenti, hogy a hálózati munkára még fokozottabb gondot kell forditani. sőt erősíteni a fenti funkció biztosításával.

A megnyert hálózati személyekkel olyanfajta emberi viszony kialakitására kell törekedni, amelyben világossá tesszük, hogy mi az egyházak életébe nem akarunk kivülről beavatkozni, hanem az egyházak vezetésénél szeretnénk olyan helyzetet elérni, hogy a kölcsönös érdekeltség és megbecsülés alapján összehangolt lépéseket tehessünk a békés átmenet biztositása érdekében.

legfontosabb titkosszolgálati követelmény!

Partnereinket, segitőtársainkat biztositani kell arról, hogy továbbra is garantáljuk anonimitásukat - ez közös érdekünk -, hogy nem engedünk olyan helyzetet kialakitani, ami számukra konfliktus-szituációt eredményezne. Tudatositanunk kell, hogy együttműködésünk alapját a népért, nemzetért érzett felelősség képezi, és azon kell munkálkodnunk, hogy az egyház által is vallott és általunk is képviselt értékeket, célokat a nemzet jövője érdekében megőrizzük és továbbvigyük, hogy a jogállamiságba való demokratikus átmenet békés folyamatát a partneri viszony alapján, a szélsőséges erők ellen fellépve erősitsük, támogassuk.

Számolni kell azzal is, hogy a következő időszakban több vallási alapon álló világi szerveződés, párt, egyesület stb. fog létrejönni, és hogy több szerzetesrend kezdi meg működését. Erre fel kell készülni, ezekben megfelelő operativ - lehetőség szerint befolyásolásra is alkalmas - poziciókat kell kiépiteni. Ezért nagyon veszélyes dolog lenne, ha a hálózatépitéssel leállnánk vagy annak tagjait a perifériára kezdenénk el foglalkoztatni. Ellenben meg kell vizsgálni, hogy az új helyzetben egy-egy hálózati személynek milyenek a lehetőségei. E lehetőségek és a hozzánk való viszony, képességek alapján "testreszabottan", egyedileg kell meghatározni az átmeneti időszakra e személyek feladatait és magatartási vonalát, elvégezni ezek alapján felkészitésüket.

A hálózati munka tartalmi változásaihoz szükséges igazitani a munkát szabályozó parancsokat, utasitásokat, mivel ezek rendelkezéseinek jelentős része túlhaladottá vált. Ez a munka megindult, remélhetőleg radikális és racionális változtatásokkal fog járni.

E kérdéskörhöz szorosan kapcsolódik az SZT-állomány, amelynek nagy valószinűséggel az eddiginél sokkal nagyobb szerepe lesz, ha jól kiépitett, nagyon széles területet tud átfogni. A hivatásos állományból történő kihelyezéseket végleg meg kell szüntetni. A jövő útja, hogy a civil életből megfelelő felkészültségű, funkcióban lévő, hozzánk pozitivan viszonyuló embereket nyerjünk meg, és próbáljuk valamilyen módon, főként a tehetsége által "megfuttatni", és igy a nekünk megfelelő helyzetbe hozni. Természetesen nem valószinű, hogy a következő években „biboros" SZT-tisztünk lesz, de ezen a területen sem kell elvetni ezt a lehetőséget. Mindenesetre rendkivül körültekintőnek kell lennünk, mert egyetlen dekonspiráció is olyan zűrzavart okozhat, amelyet nehezen tudnánk kompenzálni.

Ami a hivatalos kapcsolatokat illeti, az ÁEH bizonyos funkcióit átvevő utódszervek kialakulása után a megfelelő vezetői szinten a kapcsolatot fel kell venni, ki kell épiteni. Alapkérdés viszont, hogy meg kell szüntetni az irásbeli tájékoztatást. Tehát, csak akkor és olyan témakörben szabad irásos anyagot küldeni, amely az általánosan elfogadott normák szerint a világon mindenütt a jogállamiság kereteiben működő szerveknél szokásos. Ez azért fontos, mert várható, hogy hamarosan a különböző főhatóságoknál szembe fogjuk találni magunkat a különböző alternativ szervezetekkel vagy azok tagjaival.

Ezért csak olyan tipusú anyagok kerülhetnek be a tájékoztatásba, amelyek az esetleges nyilvánosságra kerülést is elbirják. Ennek megfelelően kell az operativ információkat a feldolgozás során legitimmé, társadalmi fogyasztásra is alkalmassá tenni.

A jogállamiság felé haladva egy tisztultabb, szabadabb mozgást jelentő tér nyilik az állambiztonsági munkában ezen a területen is. A törvényességről, a tevékenység rendezéséről van szó. Az Alkotmányban legalább egy mondatban szerepelni fog, hogy a Magyar Népköztársaság biztonságáért egy speicális szolgálat is felelős, amely a bűnüldözés modern eszközeit alkalmazza. Erre a törvényi szabályozásra fog ráépülni a miniszteri, miniszterhelyettesi parancsok rendszere. A lényeg, hogy legitimizálni tudjuk azokat az operativ eszközöket, amelyeket használnunk kell az állam biztonságának védelmében. Hasonlóan a modern nyugati államokbeli szisztémához, meg fog valósulni az állambiztonsági szervek állami felügyeleti rendje, amely további összetevője a szervezet legitimitásának. Természetesen e testület tagjait is köti majd a konspirációs fegyelem, a titoktartási kötelezettség.
Mindez tulajdonképpen utólag is mintegy nyiltan törvényesiti azt a munkát, amelyet titkos, belső szabályos alapján eddig is végeztünk. Ezért ne legyen senkinek lelkiismeret-furdalása, hogy ilyan vagy olyan ügyben dolgozott, vagy bizonyos intézkedésekhez asszisztált.

E változásokkal összefüggésben a másik pozitivum, hogy megszabadulunk a totalitástól, attól, hogy konkrétan az állam és egyház viszonyában valamennyi kérdésben működtünk, hogy mindenről tudnunk kellett.

Ehhez tartozik, hogy az elháritó munka e felfogásába nem illő ügyeket le kell épiteni, meg kell szüntetni. Meg kell vizsgálni, hogy az ügyekben is tükröződő jelenlegi széles horizontja az elháritó munkának indokolt-e. Tehát a felülvizsgálati munkát meg kell inditani, és az ún. "kreált" ügyektől - amelyek jórészt a még érvényben lévő parancsok alapján keletkeztek - meg kell szabadulni.

A jövőt illetően tehát e területen négy dolgot kell a munkában szem előtt tartani:

1. Fel kell deriteni és rá kell hangolódni az egyházakon belül fellépő, az alkotmányos rendet felforgatni akaró erőkre.

2. Az egyházak részéről jelentkező, a társadalom életére hatással biró politikai tendenciákról az illetékes állami szerveket időben tájékoztatni kell.

3. Hatásgyakorlás, befolyásolás saját operativ pozicióink révén az állami politika, illetve a progresszív egyházi vezetés támogatása érdekében.

4. Az előzőekkel és nemzeti érdekeinkkel szinkronban levő nemzetközi kapcsolatrendszer ápolása, működtetése.

Csoportfőnök elvtárs befejezésül rámutatott arra, hogy a jelenlegi nehéz helyzetben méginkább megnő a kommunista hivatástudattal rendelkező, a társadalom iránt elkötelezett és politikai gondolkodásában folyamatos megújulásra képes operativ tisztek szerepe, hiszen meggyőzni, cselekvésre birni másokat csak az képes, aki maga is hisz abban, amit képvisel.

Meggyőződését fejezte ki, hogy az osztály állománya képes arra, hogy ezeknek a feladatoknak és elvárásoknak megfeleljen, hogy azokat folyamatosan megvalósitsa. Erre garanciát lát abban, hogy ez az állomány évtizedeken keresztül, ha úgy tetszik, "alázattal", sokszor a saját logikusabb, igazabb gondolatai ellenére is helytállt, tette a dolgát, s most, az új körülmények között a felgyülemlett tapasztalatait, pozitiv jellemvonásait méginkább kamatoztatni fogja.

Az osztály állományának köszönetét és elismerését kifejezve kivánt jó egészséget a további feladatokhoz.

Budapest, 1989. június "22."

Kovács János r.százados
operativ titkár

Nytsz. : 10-182/1989.
Készült: 1 pld. + 13 xerox
Kapják : 1.sz. pld. felterj./lerakva
2.sz. pld. Esvégh et.
3.sz. pld. Dr.Földvári et.
4.sz. pld. Sóty et.
5-12.sz. pld. oszt.vez.et-ak
13.sz. pld. operativ titkár
14.sz. pld. ÁB Minh. Titk.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/ Selejtezésig! /

42

Törlés folyamatban!

Minősítés törölve!
BM-40-16-124/15-2002. sz rend. alapján

2002 -02- 13

aláírás

... Miklós

E M L É K E Z T E T Ő

a BM III/III-2 Osztály 1989. június 22-i osztályértekezletéről

Budapest, 1989. augusztus 7.

Nytsz.: 10-206/1989.

 000536

65.

Így kell a modell-váltás működésmódját megvalósítani

Fő irányt – cél, feladatrendszert meg kell jelölni: és a pártos elrendezésbe metodikai, struktúra, működési mechanizmusba beírni az állomásokat. !6

A régi módszerrel kimunkált szolgálati feladat és készenység oldaláról meg az előttünk álló körzetfeladatokba történő felhasználásukat.

66.

Töriés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/ Selejtezésig! /

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

Minősítés törölve!
BM-40-16-124/1-29/2002 sz rend. alapján

2002 -02- 13

....
aláírás

E M L É K E Z T E T Ő

a BM III/III-2 Osztály 1989. június 22-i osztályértekezletéről

Előadó: Dr. Horváth József r. vezérőrnagy, csoportfőnök elvtárs.

Csoportfőnök elvtárs bevezetőjében utalt azokra a - csoportfőnökség életére, tevékenységére, működési körére is ható - társadalmi-politikai változásokra, amelyek szükségessé tették az azóta elfogadott, az állambiztonsági szolgálat helyére, szerepére, szervezeti felépitésére vonatkozó új koncepció kialakitását. Ebből adódóan most már az egyes szerveken belül is meg kell kezdeni a részletek kidolgozását. Az osztályértekezlet célja, hogy az ezzel összefüggésben felmerült, az osztály és az állomány jövőjét illető kérdésekre választ adjon, valamint segitsen megfogalmazni az osztály további feladatkörére, a jövőbeni tennivalókra vonatkozó orientációs pontokat. Leszögezte, hogy az "ifjúságvédelem", mint fogalomhasználat, mint totalitás megszűnése semmiképpen nem azt jelenti, hogy ezen a területen nem kell állambiztonsági munkát végezni, és semmiképpen nem azt, hogy az itt dolgozó operativ állományra nincs szükség.

A bevezetőben elhangzottakhoz 5 elvtárs szólt hozzá, illetve tett fel kérdéseket.

Válaszadásában Csoportfőnök elvtárs a következőket mondotta:

Mint ismeretes, az állambiztonsági szolgálat korszerűsitésével, jövőbeni feladataival, prioritásaival, a társadalomba történő jobb beilleszkedésével kapcsolatos koncepció az elmúlt hónapokban kimunkalásra került és elfogadást nyert. A "szülési fájdalmakat" tudomásul kell venni, nem lehet megtakaritani. Egy olyan modellt akarunk magunk mögött hagyni, amelyről bebizonyosodott, hogy nem alkalmas egy modern, a jogállamiságon alapuló társadalom védelmére, ugyanakkor az új modell még nem kialakult. A polgári demokráciákban kialakult nyugati modell nem az, amit egyértelműen el tudnánk fogadni, és keleten szintén nincs olyan modell, amit mi magunkénak vallhatunk.

TH 1.11.6 III/III 120 000538

67

Tehát, egy úttörőmunka áll előttünk. Ebből adódnak olyan képzetek, mintha válságban lenne az állambiztonsági szolgálat, a belső biztonsági szolgálat.

Ilyen válság nincs, hiszen a belső biztonsági szolgálat többszörösen bebizonyitotta, hogy - a változó, nehezedő körülmények ellenére is - képes biztositani a folyamatos információszerzést, védelmi funkciójának ellátását. Tehát, nem szerencsés, ha a társadalmi válságképet rávetitjük az állambiztonsági szolgálatra. Az, hogy egy ilyenfajta képzet kialakult, annak az a magyarázata, hogy természetesen vannak olyan jelek, jelenségek, amelyek egyrészt ilyen érzéseket kelthetnek az emberekben, másrészt pedig ténylegesen nincs még helyén - jogi, társadalmi beágyazottságát illetően - az állambiztonsági szolgálat.

Egy átmeneti szakaszban vagyunk, minden szempontból: ideológiailag, politikailag, gazdaságilag. A társadalom minden szféráját, sejtjét átjárja ez a változás, és ennek a változásnak a nyomán - amikor a régi modellt el akarjuk hagyni, de az új még csak nyomokban, mindenekelőtt gondolatban, koncepciókban létezik - rettenetesen nagy a tehetetlenségi nyomaték, a visszahúzó erő, mert mindenki jobban becsüli a kipróbáltat, a régit, az eddig sikerélményt hozót, mint egy bizonytalant, amiről még nem tudják, hogy milyen lesz. Tehát, ebből adódik, hogy ez a válságérzet benne van az állományban; nemcsak nálunk, hanem mindenütt. Ezt az érzést erősiti, hogy - a Munkásőrségen kivül - leginkább minket támadnak az alternativ szervezetek, velünk elégedetlenek azok az erők, amelyek a mostani átalakulásban a politika szinpadára léptek, velünk szemben van a legtöbb fenntartás, a mi helyzetünk van a legkevésbé legitimmé téve a társadalom előtt, annak ellenére, hogy ez a szervezet az elmúlt 15 esztendőben folyamatosan a humanizálódás irányába mozdult, összhangban azzal a magyarországi politikai folyamattal, amely az adott kereteken és lehetőségeken belül egyértelműen a sztálinista modellt igyekezett meghaladni.

Visszamenőleg is jól követhető, hogy évről-évre hogyan enyhitettük a fellépéseket és az utóbbi időben - pl. a FIDESZ-ügyben - a mi javaslatunk volt, hogy politikai lépéseket kell tenni, de visszautalták és velünk végeztették el azt a munkát, amit a politikának kellett volna. A politikaszolgálati szerepet kiterjesztő értelemben ránk "tukmálva", minket utasitottak, hogy figyelmeztessük ezeket az embereket. Félreélrtés ne legyen, ugyanakkor mi voltunk azok, akik az "alapanyagot" adtuk, tehát ebben és a hasonló dolgokban benne voltunk, de közel sem úgy, ahogy azt most az ellenzék a társadalom előtt ránk akarja "oktrojálni", hogy mi voltunk azok, akik törvénysértéseket követtünk el.

Tehát, nekünk semmi okunk nincs szégyenkezni az elmúlt évek, évtizedek munkájáért, mert saját kezdeményezésből semmit nem csináltunk, és törekvésünk eleve arra irányult, hogy minél humánu-

sabban működjön az állambiztonsági szolgálat. Például innen ment el a javaslat, hogy a békemozgalmat segitsük egy másik vágányra átállitani, hogy kikerüljön nemkivánatos befolyás alól, és éppen ez az osztály volt az, amelyik ennek megvalósitásában jelentősen közreműködött.

Mindezek mutatják, hogy nem fogadható el ebben a vonatkozásban egy válságban levő szervezetről beszélni, mint ahogy az sem fogadható el, hogy az elmúlt évtizedek bűneiért az állambiztonsági szolgálatot kell elmarasztalni. Nincs tehát helye sem az önsanyargatásnak, sem az önvádnak, amely alapján bárki úgy érezné, hogy tisztességtelen munkát végzett. Az itt dolgozók valóban a szocialista rendszer és a dolgozó nép szolgálatára kötelezték el magukat, választották hivatásuknak ezt a munkát, és nyugodt lelkiismerettel bárki elé kiállhatnak, bármiféle elszámolásnak megfelelnek.

Helyes

Mindebből következik, hogy válság megszüntetésére sem kell intézkedni, hiszen a jogállamiság feltételrendszerének megfelelő, korszerű, az Alkotmányt védő, szervezetszerűleges, legitim szolgálat kialakitására vonatkozó koncepció kialakitása időben megkezdődött és elfogadásra is került. Az e kérdésekkel való foglalkozás egy éve kezdődött, amikor felmértük a májusi pártértekezlet után megindult politikai változások, e történelmi korszakváltás tendenciáit. Az elfogadott koncepció reális és világos feladatokat tartalmaz, azonban ebben a gyökeres változásokat hozó időszakban, amikor egész eddigi gondolkodásmódunkat is meg kell ujitani, nem lehet elvárni, hogy egy olyan szervezet, amely eddig a politika közvetlen kiszolgálójaként működött, most egy nagyon gyors fordulatot vesz, és egyik napról a másikra az új elvek szerint működik. Az átalakuláshoz és annak néhány feltétele kialakitásához is időre van szükség.

Az egyik ilyen a legitimitás kérdése. Készül a törvény az állam- és közbiztonságról, megfogalmazást nyernek dolgok az Alkotmányban, megfogalmazásra kerül az állambiztonsági szolgálat helye, szerepe, felügyelete, felelősségi rendje a jogállamiság keretein belül. Felülvizsgálatra kerülnek a munkát szabályozó parancsok és utasitások.

Ami a társadalmi nyilvánosság felé való lépést illeti, már most minden csoportfőnök felhatalmazással rendelkezik, hogy a sajtó, a rádió, a televizió rendelkezésére állhat. Készül egy koncepció - hogy elébe menjünk az eseményeknek -, amelynek az a lényege, hogy ne egyszerre és szervezetlenül "zúditsuk" a társadalom nyakába közlendőinket, hanem legyen benne valamilyen fokozatosság, hogy az állampolgárok szokjanak hozzá ahhoz, hogy mi is nyilatkozunk, beszélünk. Várhatóan ez a tájékoztatási forma augusztus-szeptember hónaptól kezdve élni fog és akkortól egy szélesebb legitimizációs helyzet alakul majd ki. Megpróbáljuk megnyerni a társadalmat, de ehhez Alkotmány, törvény stb. is szükségeltetik.

Az osztály szakmai munkájáról szólva hangsúlyozta, hogy ami az ifjúság korábbi felfogás szerinti védelmét jelenti - amit szó szerint sohasem tudtunk biztositani -, azt valóban el kell felejteni.

A munkában az ifjúság területéről, az ifjúsági közegből kiinduló vagy oda irányuló alkotmányellenes, törvényellenes cselekedetekre kell ráhangolódni, és csak ilyen ügyekben kell dolgozni, semmi másban. Ez kétlépcsős feladatrendszert jelent. Van egy általános megjelenési terep, amely általunk "bepásztázott" kell, hogy legyen. Ezért nyilvánvaló, hogy nem adhatjuk fel az egyetemeken, főiskolákon stb. meglévő pozicióinkat, hanem azokat meg kell őrizni. E téren a felfogásunkon kell változtatni, nevezetesen, hogy nem kell az egyetemen minden problémával foglalkozni, "kiszaladgálni", ott "lebzselni". Ha ott törvényellenes, alkotmányellenes tevékenységet nem észlelünk, akkor nekünk az ottani napi politikai harcokkal - amelyek az egyetemeken működő szervezetek között zajlanak - nem kell foglalkozni, de annál inkább tudni kell róla. Abban a pillanatban, amikor bármelyik szervezet vagy annak egy része alkotmány-, illetve törvényellenes tevékenységet folytat, akkor lép életbe a második lépcső, ami azt jelenti, hogy ezekre a dolgokra kell majd dossziét nyitni.

A változás itt valószinűleg annyi lesz, hogy ezt a dossziét új szabályok szerint kell megnyitni. Ez annyit jelent, hogy az ügy kezdettől ügyészi vagy büntetőbirói vagy valamilyen más jogi felügyelet alatt fog állni, és e dossziéba már ezek a felügyelő szervek bármikor betekinthetnek, vagyis az igénybe vett operativ erők és eszközök csak törvényes kereteken belül lesznek mozgásba hozhatók; vagyis nyilt, törvényben rögzitett módon. Természetesen ezzel együttjár, hogy e dossziékba csak elemzett, értékelt, feldolgozott információk kerülhetnek.
Mindebből következik, hogy az eddigi felfogásunkat a munkáról, amely előzetes ellenőrzés, bizalmas nyomozás, informátorháló, titkos megbizott stb. körül mozgott, valószinűleg folyamatosan át kell hangolni, tovább kell gondolni az új irányba.

A "műhelymunka", amely megindult, az csak az első lépés. Közös gondolkodásra van szükség, olyan lecke és olyan lehetőség áll előttünk, hogy önmagunkat, a szervezet működését épithetjük újjá.

Most nyilt lehetőség arra, hogy önmagunkat legitimizáljuk, saját magunk alakitsuk úgy a munkafeltételeket, a fő irányt, a feladatokat, részletkérdésekben is, amilyet a helyzet optimálisan megkiván.

Kérdésként felmerült, hogy munka szempontjából hogyan kell viszonyulni a legitim, illetve az illegitim pártokhoz.

Nem a legitim vagy illegitim jelző fogja meghatározni, hogy mit tegyünk, hanem az Alkotmány. Tehát, ha egy legitim pártban ala-

kul ki illegális tevékenység, akkor a legitim pártban fogunk dolgozni, és ez a tevékenységünk a társadalom túlnyomó többségének egyetértésével fog találkozni.

Természetesen a munka konspirativ jellegét növelni kell. A kialakuló bonyolult viszonyok miatt a konspirációs szabályok betartása sokszorosan megnövekszik, hiszen affelől sem vagyunk bebiztositva, hogy mikor, melyik szervezethez tartozó személy fog esetleg megjelenni a csoportfőnökségen.

Ezért hosszabb távon mindenképpen biztositanunk kell a szolgálat semlegességét, ami azt jelentené, hogy politikai szervezet nem működhet, de bármelyik párt tagja elvileg dolgozhatna itt. Másrészt meg kell majd tiltani a munkahelyen mindenfajta egyéni pártagitáció kifejtését, továbbá már az eskű szövegébe is garanciaként kell beépiteni, hogy az itt dolgozó - pártállásra való tekintet nélkül - köteles a pártpolitikai érdekeken felüli magasabb társadalmi érdek, a nemzet biztonságát, az Alkotmányt, illetve a törvényeket sértő vagy veszélyeztető tevékenység ellen eljárni. Az ilyen szituációra fel kell készülni, mert csak igy biztositható az állambiztonsági szerv egysége, hatékony működése.

Az új helyzet számos kérdést vet fel a hálózat vonatkozásában is, amelyek úgy fogalmazódnak meg, hogy a hálózati állomány alkalmas-e, vállalja-e a szélsőséges csoportokban való szereplést stb.

Abból kell kiindulni, hogy a hálózati állománynak eddig is vállalnia kellett és vállalta, hogy olyan közegben mozog, amely törvényellenes tevékenységet végez, és ez továbbra is igy lesz. Ami változik, az, hogy a jogállamiság keretein belül nagyobb terepe lesz az egyéni vélemény kifejezésre juttatásának, a különböző érdekcsoportok szervezett megjelenésének, és mindez egy dinamikusabb mozgással fog párosulni, tehát a közeg, a tevékenység megitélése nehezebb lesz, következésképp mindez árnyaltabb hálózati munkát és kvalifikáltabb hálózati kontingenst kiván.

Tehát, az aktiv, az igazán a munkát segitő, valóban társunkká váló hálózati állomány számszerűségében a meglévőnél valószinűleg jelentősen kevesebb lesz. Meg fognak szűnni az "alibi" beszervezések, s a semmit nem hozó hálózati személyektől meg fogunk szabadulni, de ugyanigy a felesleges formai, bürokratikus kötöttségektől - anyagok sorrendje a "B" dossziéban, a minősitéseknél, feladattervekné1, "kisregények" irása stb. - is.

Egy korszerű, modern felfogású hálózati munkára kell rátérni, amelyben mind az operativ tiszt, mind a hálózati személy megitélésében a tényleges produktum, a nemzetbiztonság védelme érdekében tett minőségi lépések lesznek a mércék.

TH 1.11.6 1117111 12

000542

71.

Az, hogy a hálózati személy mennyire akar és mennyire tud eredményesen dolgozni szélsőséges csoportokban, az nagymértékben az operativ tiszt munkáján, a körültekintő kiválasztáson, a beszervezés utáni nevelésen, vezetésen, a partneri kapcsolatokon múlik.

Az egyik legfontosabb cél, hogy egy olyan valóban a nemzet és a társadalom belső biztonságát szolgáló szervezet képe jelenjen meg meggyőző és mozgósitó erővel a velünk kapcsolatban álló és kerülő személyek - tágabban a társadalom - előtt, amely nem félelmet kelt, nem azt nézi, hogy hol, kit lehet valamilyen módon felelősségre vonni, hanem azt, hogy kit, hogyan lehet megmenteni attól, hogy törvénysértő cselekményeket kövessen el.

Ezért most nő meg igazán a kulturált, a politikailag és szakmailag felkészült, másokra hatni tudó operativ tisztek szerepe, és most jelent majd igazán sikerélményt, ha e szükitettebb területen valaki eredményes hálózati munkát végez.

Hasonlóképpen kulcskérdés az SZT-állomány, amelynek nemcsak a létszámkeretét, de magát a létszámát is bőviteni kell. Itt nagyon fontos és lényeges dolog, hogy ne azokból az operativ tisztekből növeljük, akiktől meg akarunk szabadulni és betesszük őket valamilyen állásba, ahol mindenki tudja, hogy az állambiztonságtól jöttek. Az ilyen állomány nem SZT-állomány, hanem egy groteszk, nevetséges szituáció. Ezzel szemben abból kell kiindulni, hogy a kinevezésre tervezett tehetséges; hozzánk pozitivan kötődő ember olyan legyen, aki izzig-vérig állambiztonsági tisztté válhat, akit e minőségben a kapcsolattartóján kivül más nem ismer. E területen sokkal mélyebb konspirációt kell biztositani, és arra kell törekedni, hogy ezek az SZT-tisztek mintegy "szabadon futóként" maguk keressenek olyan - tehetségükhöz, felkészültségükhöz illő - állást, amely operativ érdekeinknek is megfelel, tehát ne nekünk kelljen - dekonspiráció-veszélyesen - főosztályvezetői és egyéb beosztásokba elhelyezni.

Jogosan kapcsolódik mindehhez az a kérdés, hogy milyen anyagi-technikai feltételekkel számolhatunk a következő időszakra.

Nehéz erre válaszolni, hiszen nincs a világon egyetlen olyan speciális szolgálat, amely ki meri jelenteni, hogy ő a feladatai ellátásához valamennyi anyagi, technikai és egyéb feltételekkel rendelkezik.

Azt lehet csak kijelenteni, hogy a szükséges minimummal, a legszükségesebb feltételekkel, amely a munkánk elvégzéséhez kell, rendelkezünk. Hogy ez több lesz-e, az az ország teherbiró képességétől függ.

+2.

Ennél fontosabb és gyorsabban megvalósitható, hogy a rendelkezésre álló erő, eszköz, anyagi, személyi, technikai stb. feltételrendszert racionálisabban kell kihasználni. Mindenekelőtt azért, hogy a szükséges minimum ne csökkenjen a minimum alá, hanem legalább az ellátottság érzete a minimumnál jobb legyen.

Ebből az összefüggésből elsődlegesen a személyi oldalt kell kiemelni. Sok esetben egy ember munkája 2-3 másikét is felülmúlja, ha a minőséget nézzük. Ezért a demagóg egyenlősdi helyett tovább kell bátoritani teljesitményen alapuló differenciált anyagi és erkölcsi elismerés irányába tett lépéseket.

Tehát, aki nem tudja felvenni az ütemet, aki nem képes azoknak a feladatoknak megfelelni, amelyek a jövőben jelentkeznek - politikailag, szakmailag, emberileg -, az lemarad. Itt csak kellő hivatástudattal rendelkező - azt nem mellveregetéssel és szóbeli kinyilatkozással kifejező - ember dolgozhat, aki képes alárendelni magát annak a feladatnak, amely társadalmi oldalról jelentkezik ezzel a szervvel szemben. Aki nem tud ennek megfelelni, az folyamatosan lemarad. Kezdetben az értékelésnél, a fizetésnél, a jutalmazásnál, és lehet, hogy levonja a konzekvenciát, hogy nem alkalmas erre a feladatra. Ezzel is szembe kell nézni az előttünk álló nehéz időszakban.

Mindeddig sok mindent megjelöltek, megmondtak felülről, hogy mit kell csinálni. Most egy olyan szakaszban vagyunk, amikor egyre kevesebbet fognak mondani, de egyre inkább számon fogják kérni a szakszerű, a törvényes, a legitimálható munkát.

Várhatóan meg fog szűnni a 80-valahány parancs, amely jelen pillanatban munkánk minden kis részletét beszabályozza, s helyettük remélhetőleg olyan törvényességet biztositó racionális keretszabályok lesznek, amelyek révén méginkább megnő az öntevékenység, a gondolati frissesség, a szakmai felkészültség, a bátor kezdeményezés szerepe. Ilyen változásokra kell tehát számitani a feltételrendszert illetően.

Csoportfőnök elvtárs kitért arra, hogy beszédtéma, miként alakul az osztály profilja; marad-e, átadásra kerül-e egy-egy szakvonal? Utalt arra, hogy ennek kialakitása kollektiv munka, amelyhez a jelen értekezletet részben gondolatébresztésnek, közbeeső állomásnak tekinti. A csoportfőnökség vezetése nyitottan és szivesen fogad minden ilyenirányú javaslatot. Reményét fejezte ki, hogy olyan megoldás fog születni, amely mindenkinek az egyetértésével találkozik.

Végezetül kérte az elhangzottak továbbgondolását, az állomány aktiv részvételét és hozzájárulását a csoportfőnökség előtt álló feladatok megoldásában.

Budapest, 1989. augusztus 7.

JH 1.11.6 III/III 12.

Kovács János r. százados
operativ titkár

000544

Nytsz. : 10-206/1989.
Készült: 1 pld. + 1 xerox
Kapják : Elosztó szerint

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

Minősítés törölve! BM-40-16-100/6-237/2001/ sz rend. alapján
2001-09-27
aláírás

SZIGORUAN TITKOS!
/ Selejtezésig! /

JÓVÁHAGYOM:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

E M L É K E Z T E T Ő
az 1989. november 6-i parancsnoki értekezletről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József	r.vezérőrnagy	- csoportfőnök,
Esvégh Miklós	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Dr.Földvári László	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Tóth Ferenc	r.ezredes	- BM III/III-1 Osztály vezetője,
Timár Zoltán	r.ezredes	- BM III/III-2 Osztály vezetője,
Dr.Kovács János	r.őrnagy	- BM III/III-3 Osztály vezetője,
Forgács Lajos	r.alezredes	- BM III/III-4 Osztály vezetője,
Szelőczei István	r.alezredes	- BM III/III-5 Osztály vezetője,
Udvardi Ernő	r.őrnagy	- BM III/III-6 Osztály helyettes vezetője,
Kékesdi L. Gyula	r.őrnagy	- BM III/III-7 Osztály vezetője,
Tóth Kálmán	r.őrnagy	- BM III/III-A Öá.Alo. vezetője,
Nagy Csaba	r.százados	- BM III/III.Titkárság vezetője,
Kovács János	r.őrnagy	- operativ titkár.

Meghivottak:

Dr.Barna Sándor	r.vezérőrnagy	- budapesti rendőr-főkapitány
Dr.Stefán Géza	r.ezredes	- BRFK vezetőjének áb. helyettese,
Cirkos Tibor	r.alezredes	- BRFK III/III Osztály vezetője.

N a p i r e n d :

1. A BRFK III/III Osztály vezetőjének beszámolója - irásos jelentés alapján - az elháritási terület helyzetéről, feladatairól, a Belső Biztonsági Szolgálat új koncepciójának figyelembevételével.

   Előadó: Cirkos Tibor r.alezredes
   osztályvezető

   Felelős: Dr.Földvári László r.ezredes
   csoportfőnök-helyettes

130 98

1. A napirendhez - részben a kérdésekre is válaszolva - szóbeli kiegészitőt mondott Cirkos Tibor r.alezredes, majd Dr.Stefán Géza r.ezredes.

Kérdést tett fel, illetve hozzászólt:

Dr.Barna Sándor r.vezérőrnagy, Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, Dr.Stefán Géza r.ezredes, Esvégh Miklós r.ezredes, Dr.Földvári László r.ezredes, Tóth Ferenc r.ezredes, Timár Zoltán r.ezredes, Forgács Lajos r.alezredes, Szelőczei István r.alezredes, Dr.Kovács János r.őrnagy és Tóth Kálmán r.őrnagy.

Az elhangzottakat Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, csoportfőnök foglalta össze:

A BRFK III/III Osztály jelentését az elhangzott kiegészitésekkel elfogadta. Megállapitotta, hogy az jól tükrözi azt a szakszerű és lelkiismeretes tevékenységet, amely az osztály munkáját jellemzi. A jelentésben megfogalmazott feladatokkal egyetértett, kiemelve azt a pozitivumukat is, hogy nem aprólékosak, hanem hosszabb távra jelölik meg a tennivalókat. Elismeréssel szólt az állomány intaktságát biztositó parancsnoki munkáról.

Részben a jelentésben jelzett és a hozzászólásokban is elhangzott, a társadalmi változásokból fakadó gondokra, kérdésekre reagálva mindenekelőtt a helyzet és a feladatok higgadt végiggondolására, a pánikhangulatnak teret nem engedő, az állomány cselekvőképességét biztositó felelős vezetői magatartásra hivta fel a figyelmet.

Ma már nemcsak a modellváltáson vagyunk túl, hanem október 23-val, a köztársaság kikiáltásával a rendszerváltás is elkezdődött. Kérdés, hogy az ország politikai erői hogyan akarják és tudják ezt minél kisebb társadalmi megrázkódtatást okozva végrehajtani, és kérdés, hogyan fogják - akár az átmenetben betöltött szerepe szerint is - megitélni az állambiztonsági szolgálatot.

Abból kell kiindulni, hogy a Kémelháritás, a Belső Biztonsági Szolgálat és a Katonai Elháritás azonos területen, azonos célért dolgozik; ez pedig a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjének védelme. Az intézményrendszert, az infrastuktúrát védeni kell, de meg kell haladni az objektumban való gondolkodást, és az állam belső rendjét, a békés átmenetet veszélyeztető törekvések felderitését kell a munka középpontjába állitani. Az élet valóságából kell a szervek kompetenciáját, feladatait meghatározni, és ehhez a szervezeti koncepciót kialakitani.

A Szolgálat jövője azonban ma nem elsősorban koncepció-alakitáson múlik, hanem sokban azon, hogy tudunk-e ehhez az átalakuláshoz alkalmazkodni vagy nem. Ehhez a társadalmi változásokat folyamatként kell kezelnünk, minél gyorsabban ráhangolódnunk, és azt is tudomásul kell vennünk, hogy fogalomrendszerünk néhány eleme, mint pl. a politikai stabilitás vagy a belső biztonság, új tartalmat hordoz.

99
131

A jelenlegi szétzilálódott hatalmi helyzetben is reálisan kell számba venni e változások fő tendenciáit, az ezek nyomán kialakuló új feltételrendszert, amelyre az állományt - éppen a cselekvőképessége megőrzése érdekében - fel kell késziteni.

Tudatositani kell, hogy a többpártrendszer viszonyai között is szüksége van a legitim kormányzatnak a hatalmi funkciók gyakorlásához ,titkos-szolgálati információkra, az azt szolgáltató szervezetre, illetve annak szakember-állományára. Ezért, ilyen értelemben egy létrejövő koaliciós kormány nem jelenthet alapvető egzisztenciális problémát, bár a vezetői szinteken kisebb mozgás elképzelhető. Várható az is, hogy e koaliciós kormányzatot az MDF-MSZP dominanciája fogja jellemezni.

A Szolgálat tevékenysége a jogállamiság keretébe fog illeszkedni, az állambiztonságról szóló törvény-tervezet elfogadása után, amelynek egyeztetése a Nemzeti Kerekasztal szervezeteinek képviselőivel folyamatban van. Az SZDSZ javaslata - a rendőri és állambiztonsági szervek elkülönitése, az átmenet idejére a BM felügyelete egy, a parlament által kinevezett társadalmi bizottság által - is ebből indult ki.

Érdekünk fűződik ahhoz is, hogy lehetőség szerint biztositsuk a Szolgálat teljes pártsemlegességét, azaz a szolgálati viszony zárja ki a párthoz tartozást. Ahhoz, hogy semlegességünk és objektivitásunk társadalmilag biztositott és megalapozottan elfogadott legyen, ezt az áldozatot meg kell hozni.

Rendkivül nehéz és bonyolult viszonyok között dolgozunk, de a stresszhelyzetek elkerülése érdekében szokjunk hozzá, mert a többpárt-rendszer viszonyai között ez lesz a természetes. Lényeges, hogy saját eszközeinkkel segitsük elő, hogy az operativ helyzet a konszolidáció felé mozduljon, mert a politikai vezetés jelenleg sajnos nem tud kellő súlyú hatást gyakorolni a társadalmi folyamatokra.

Fontos dolog, hogy az átmenet idején a vezetést, irányitást, valamint az állomány "kondicionálását" a parancsnokok megfelelően kézben tartsák. Ehhez tartozik, hogy a feladatadásban le kell szoknunk a "szájbarágásról", a fő irány meghatározása legyen világos, a beosztottak értsék a feladatot, és tudjanak dolgozni.

Konkrét szakmai kérdésekkel kapcsolatban felhivta a figyelmet, hogy a hálózat minőségi felülvizsgálata során fokozott gondot kell forditani a hálózati személyek lehetőség szerinti megtartására, konspirativ védelmük maximális biztositására. A jó pozicióban lévő, jól dolgozó hálózati személyek részesüljenek magasabb összegű dotációban.

Egyetértett azzal, hogy az állomány nagyfokú munkaterhelésének csökkentése érdekében kerülni kell a demonstrációk, rendezvények túlbiztositását. Ezeket differenciáltan kell kezelni, nem mindegyiken szükséges az operativ tiszt jelenléte, ha az elégséges biztositási szint operativ kapcsolatokkal is megoldható.

100

132

Folytatni kell a meglévő ügyek felülvizsgálatát. Az új Btk. rendelkezései szerint nem tartható anyagokat meg kell semmisiteni. Ehhez a központi osztályok a maguk területén értelmezésbeli segitséget adnak, de utasitás is készül a selejtezések végrehajtására.

Az operativ munkát szabályozó új parancsok és szabályzatok most készülnek, ezek a felterjesztéssel egyidőben - az eligazodást segitő céllal - az állambiztonsági helyetteseknek is megküldésre kerülnek.

Az információs folyamat szabályozására is készül egy erős parancsi módositás, amelynek középpontjában az a törekvés áll, hogy megszünjön a jelenlegi papiráradat.

Főbb elvei:
- az információgyűjtés folyamatos legyen,
- nem kell minden információra állambiztonsági jellegű intézkedést tenni,
- az információk elsősorban az értékelő szervekhez kerüljenek, ahol elemzik azokat, jelentést készitenek, elemzett tájékoztatást adnak a szerveknek, és az alapanyagot visszajuttatják megsemmisitésre,
- az alapanyagokat 3-6 hónapig őrizzük; ügydossziéba csak azok kerülhetnek, amelyek a Btk-nak megfelelő alap- vagy kutatónyilvántartás tárgyát képezik.

Végezetül köszönetet mondott a BRFK jelenlévő vezetőinek, a csoportfőnökség szakirányitó munkáját pozitivnak itélő észrevételeikért, a végzett munkáért, egyben kérte elismerése tolmácsolását a BRFK III/III Osztály állományának.

Egyetértő döntése alapján a jövőben a BRFK III/III Osztályának vezetői állandó meghivottként vesznek részt a csoportfőnökségi parancsnoki értekezleteken. /Kivételt csak a csoportfőnökség szűk belső kérdéseivel foglalkozó napirendek képeznek./

Budapest, 1989. november 9.

Kovács János r.őrnagy
operativ titkár

Nytsz. : 10-306/1989.
Készült: 1 pld. + 13 xerox
Kapják : Elosztó szerint
KJ/SJ

133 101

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG
TITKÁRSÁGA

SZIGORUAN TITKOS!
/ Selejtezésig! /

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Hellebrandt László

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Minősítés törölve!
BM-40-16-100/6-237/2001
2001.-09-

aláírás

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. december 6-i parancsnoki értekezletről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József	r.vezérőrnagy	- csoportfőnök,
Esvégh Miklós	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Dr.Földvári László	r.ezredes	- csoportfőnök-helyettes,
Tóth Ferenc	r.ezredes	- BM III/III-1 Osztály vezetője,
Tímár Zoltán	r.ezredes	- BM III/III-2 Osztály vezetője,
Dr.Kovács János	r.őrnagy	- BM III/III-3 Osztály vezetője,
Forgács Lajos	r.alezredes	- BM III/III-4 Osztály vezetője,
Szelőczei István	r.alezredes	- BM III/III-5 Osztály vezetője,
Udvardi Ernő	r.őrnagy	- BM III/III-6 Osztály helyettes vezetője,
Kékesdi L. Gyula	r.őrnagy	- BM III/III-7 Osztály vezetője,
Tóth Kálmán	r.őrnagy	- BM III/III-A Öá.Alo. vezetője,
Nagy Csaba	r.százados	- BM III/III.Titkárság vezetője,
Kovács János	r.őrnagy	- operativ titkár

Meghivottak az 1. napirendhez:

Cirkos Tibor	r.alezredes	- BRFK III/III Osztály vezetője,
Dolmány László	r.alezredes	- Baranya Megyei RFK III/III Osztály vezetője.

N a p i r e n d :

1. Jelentés az 1989. év operativ helyzetének változásairól, az állambiztonsági munka értékeléséről, következtetések levonásáról, az ebből adódó feladatokról.

   Előadó: Kékesdi L. Gyula r.őrnagy
   BM III/III-7 Osztály vezetője

2. Tervjavaslat az 1990. I. félévi parancsnoki értekezletek napirendjére.

   Előadó: Nagy Csaba r.százados
   titkárságvezető

3. Egyebek.

107
149

1. A napirendhez kérdést tett fel, illetve hozzászólt:

Dr.Földvári László r.ezredes, Tóth Ferenc r.ezredes, Timár Zoltán r.ezredes, Forgács Lajos r.alezredes, Szelőczei István r.alezredes, Dolmány László r.alezredes, Dr.Kovács János r.őrnagy és Udvardi Ernő r.őrnagy.

A napirendet Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, csoportfőnök foglalta össze:

Utalt arra, hogy a vitára bocsátott anyag csupán a majd készülő éves jelentés gerincét képező rész vázlatának tekinthető. Célja az volt, hogy a parancsnoki értekezlet megvitassa, kiegészitse és a végleges jelentés elkészitéséhez további szempontokat adjon. Ezt a feladatát eredményesen betöltötte, hasznos észrevételeket hozott felszinre, amelyeket az átdolgozásnál figyelembe kell venni.

Az elhangzott hozzászólásokkal egyetértve szükségesnek tartotta, hogy a jelentésben kapjon nagyobb teret az elvégzett munka értékelése, tekintettel az év során gyorsan változó és bonyolult politikai és operativ helyzetre.

Mint megállapitotta, 1956-ot kivéve nem volt még egy ilyen év, mint az 1989-es, amely az állambiztonsági szervektől ilyen nagyfokú rugalmas alkalmazkodást követelt volna a helyzet változásaihoz. A helyzet bonyolultságára jellemző, hogy ma senki nem tudja teljes biztonsággal megválaszolni azt a kérdést, hogy az 1990 márciusi választások után milyen irányt vesz ez a társadalom. Képletesen szólva ma nem tudjuk, hogy melyik a barrikád jobb és bal oldala, ki melyik oldalhoz tartozik éppen, de azt sem, hogy az éppen azonos oldalon levők mit akarnak. Ehhez a bonyolultsághoz kell tehát mérni a végzett munkát, amely alapvetően a békés átalakulás biztositására irányult.

Lényeges, hogy a jelentés érzékeltesse ennek az átalakulási folyamatnak azt az ez évben jól elhatárolható három szakaszát, amelyek más-más állambiztonsági reagálást igényeltek.

1. Az első szakasz május közepéig tartott, amikor még a társadalmi modellváltásban gondolkodtunk.

2. Június 16-i Nagy Imre-temetés után már előrevetitődött a rendszerváltás.

3. 1989. október 23. - a rendszerváltás kezdete.

Azt is érzékeltetni kell, hogy október 23. és különösen november 26. után újból változott a politikai helyzet, és ma már nem a békés átmenet az alapvető kérdés, hanem az, hogy elkerülhető egy általános gazdasági, politikai összeomlás, hogy a gazdasági, életszinvonalbeli megszoritásokat a tömegek mennyire tudják tolerálni.

108
145

Ennek jelei a következőkben mutatkoznak:

- Kiélezett, szélsőségekről sem mentes választási harcra kell számitanunk, erőteljesebben jelentkeznek a polgári demokrácia radikális eszméi.

- Az ország gazdasági helyzetének javitására irányuló törekvések eredménytelenek. Az erre forditható energiát elviszi a politikai harc.

- Érzékelhető, hogy a társadalomban erősödött a kommunista-ellenesség, gyakoribbá váltak a fasiszta, antiszemita és egyéb antiszociális megnyilvánulások. Kezd reálissá válni egy általános leszámolás veszélye. Ennek hátterében olyan alkotmányellenes célokat követő személyek és csoportok állnak, akik a legális pártok védőernyője alá húzódtak.

- Az állampolgári fegyelem mélyponton van, ami abban is megnyilvánul, hogy egyesek gátlástalanul beszélnek államtitokként kezelt kérdésekről.

Egyetértett azzal, hogy a jelentés az állambiztonsági munkáról szóló részben markánsabban adjon képet a csoportfőnökség tevékenységéről. Arról, hogy bár e gyors változásokra nem voltunk felkészitve, a legfontosabb feladatokat - információszerzés, kapcsolatrendszerünk folyamatos eligazitását, mozgásba hozását, aktiv befolyásoló tevékenységét a békés átmenet biztositása érdekében - a nehéz körülmények között is meg tudtuk oldani. Tehát, működőképességünket megtartottuk, alkalmazkodni tudtunk a változó körülményekhez.

Kapjon nagyobb teret ezzel összefüggésben az állomány helyzetének bemutatása, helytállása, de a bizonytalanságot fokozó negativ hatások kezelésének szükségessége is, alapvetően a szervezet törvényi legalitásának biztositása formájában.

Ez lenne a fő biztositéka annak, hogy az előttünk álló nehéz feladat az Alkotmány és a törvények szellemében önállóan és felelősséggel végre tudjuk hajtani.

D ö n t é s : A megvitatott jelentést az elhangzott észrevételek szerint december 12-ig át kell dolgozni, majd a parancsnoki értekezlet tagjaival történt újabb egyeztetés után december 18-ig véglegesiteni kell.

Felelős: Kékesdi L. Gyula r. őrnagy
osztályvezető

2. A napirend keretében megvitatásra, majd kisebb módositásokkal jóváhagyásra került a parancsnoki értekezletek 1990. I. félévi napirendjére vonatkozó tervjavaslat.

100
146

3. Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, csoportfőnök tájékoztatást adott a miniszterhelyettesi értekezletről, illetve a csoportfőnökséget érintő aktuális kérdésekről.

Bejelentette, hogy november 8-án 10.00 órakor, a VII. emeleti tanácsteremben konzultációs - eligazitó jellegű - értekezletet tart a területi III/III Osztályok vezetőinek részvételével az aktuális állambiztonsági és vezetői feladatokról.

Budapest, 1989. december 7.

Kovács János r.őrnagy
operativ titkár

Nytsz. : 10-342/1989.
Készült: 1 pld. + 12 xerox
Kapják : 1.sz. pld. felterj./lerakva
2-3.sz. pld. csfh-k
4-11.sz. pld. oszt.vez-ek.
12.sz. pld. operativ titkár
13.sz. pld. ÁB Minh.Titk.
KJ/SJ

110
147

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

1R4 15

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

Jóváhagyom:

Herczeg Miklós

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

EMLÉKEZTETŐ
a Nagy Imre és társai temetésének előkészítésére alakult ÁB operatív bizottság 1989. május 9-i üléséről

Jelen voltak: Dr.Horváth József r.vőrgy., csoportfőnök
Dr.Földvári László r.ezds., csoportfőnök-helyettes
Dr.Dankó László r.ezds., III/II. csoportfőnök-helyettes
Hajós Sándor r.őrgy., III/III-7. osztályvezetőhelyettes
Horváth György r.őrgy., III/III-3-a. alosztályvezető
Szekeres Péter r.szds., az operatív bizottság titkára
Kistamás Benő r.ezds., III/I-7. Osztály vezetője akadályoztatása miatt nem volt jelen.

Napirend: Nagy Imre és társai 1989. június 16-i temetésének előkészületeivel kapcsolatos helyzet értékelése, az ÁB szolgálatok feladatai.

14

16

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy, csoportfőnök elvtárs tájékoztatást adott az alábbiakról:

1989. június 16-án tervezik eltemetni Nagy Imrét és társait - összesen 5 személyt, ezen felül egy üres koporsót, amely a többi kivégzettet szimbolizálná.
Az esemény várhatóan nagy tömeget mozgat meg, széles körű nemzetközi részvétel is várható.
Az ellenzéki körök emellett jelentős politikai demonstrációra készülnek. Két elképzelés van napirenden. Ez egyik szerint a Hősök terén kerülne sor a ravatalozásra, megkoszorúznák az "ismeretlen forradalmár" (ismeretlen katona) sírját, beszédek hangzanának el, majd transzparensekkel vonulnának a temetőbe. A másik variáció - ezt a FIDESZ szorgalmazza - a Kossuth térre helyezné a ravatalozást, majd az előzőhöz hasonló jelleggel, a Hősök tere érintésével jutnának el a temetőbe.

Az ellenzék körében általánosnak tekinthető elképzelés, hogy politikai nyomással, a belpolitikai helyzet végsőkig való kiélezésével megkísérelják még ez évben a kormányt lemondásra kényszeríteni, a hatalmat átvenni. Ennek érdekében szakértői csoportokat hoztak létre, amelyek belpolitikával, külpolitikával, szociális, kulturális és katonapolitikával, stb. foglalkoznak, végső céljuk egy "árnyékkormány" kialakítása.
A folyamat három fő állomása:
- Május 1-e, amikor bázisuk felmérése, bővítése volt a cél;
- junius 16-a, amikor nyílt politikai demonstrációval kísérletet lehet tenni a kormány lemondatására;
- október 23-a, amikor a konfrontáció teljeskörűvé tételével - szerintük - a hatalom átvehető.

A politikai vezetés álláspontja az, hogy a temetés teljes nyilvánosságát biztosítani kell, azon mindenki részt

15

 17

vehet, még az emigrációban élők is, de nem engedhető meg, hogy az esemény politikai demonstrációvá váljék, s ez ugyancsak nem engedhető meg a város más helyein sem.
Nagy Imre és társai politikai és jogi rehabilitációját ez időpontig el kell végezni, ezen túl számos politikai kompromisszum is elképzelhető.
Emellett meg kell kísérelni a közvéleményt a kormány mellé állítani, ehhez minden eszközt igénybe kell venni.
A kormányzat részéről az Igazságügy Minisztérium Államtitkára kapcsolatban áll a hozzátartozókkal és személyes ráhatással igyekszik biztosítani, hogy a temetés kegyeleti jellegére helyezzék a hangsúlyt.

Feladatok:

A temetés, a kegyeleti rendezvény biztosítását a BRFK végzi. Jellegében visszafogott, közlekedésrendészeti kell legyen, ezzel párhuzamosan megfelelő operatív biztosítás megszervezése is szükséges.
A várhatóan nagy létszámú résztvevő jelentős biztonsági erő készenlétben tartását igényli.

A megalakult operatív bizottság hangolja össze az állambiztonsági szervek tevékenységét, melyek fő feladata a politikai vezetés naprakész tájékoztatása, és olyan javaslatok megtétele, amelyek politikai és állami cselekvésre irányulnak.

Az információ szerzésen túl kiemelten kell kezelni az olyan kombinációkat, aktív intézkedéseket, amelyek a kegyeleti gondolatkörre orientálnak, a rehabilitációt és a végtisztesség megadását helyezik előtérbe. Minden ettől eltérő kezdeményezést a lehetőségekhez képest akadályozni, korlátozni, eltéríteni kell.

16

Mindezek érdekében a kombinációkat részleteiben meg kell tervezni, rögzíteni és biztosítani, hogy - bel és külföldön egyaránt - azonos jellegű tevékenységet csak egy személy vihet végig.

Hálózati pozícióinkat dezinformálásra is fel kell használni. Elképzelhető hogy az eseményt szélsőséges elemek akár fegyveres akciók végrehajtására is felhasználhatják, ami a demokratizálódási folyamat leállásához, visszarendeződéshez vezethet. Lehet, hogy ezt a veszélyt is terjeszteni kell.

A III/I. és III/II. csoportfőnökség saját csatornáinak felhasználásával vizsgálja meg, hogy a Külügyminisztériumon keresztül milyen lépéseket tehet az események kívánatos irányba történő befolyásolására.
Így például értesítheti-e az USA Külügyminisztériumát, hogy szélsőséges erők a kegyelet megadásának akadályozásával próbálkoznak, ezért kérje, hogy saját hatáskörében a lehetséges lépéseket ennek megakadályozására tegye meg. Utaljanak arra, hogy egy esetleges kalandor jellegű politikai akció az egyre szélesedő, erőteljesebbé váló magyar-amerikai kapcsolatokban zavart okozhatna, negatív hatást gyakorolna a megindult demokratizálódási folyamatra, a pluralista társadalmi berendezkedés irányába tett lépéseinkre.

Az illetékes külügyi tisztviselőn keresztül egy "baráti" beszélgetés keretében hasonló tájékoztatást adjanak Mark Palmernek, az USA budapesti nagykövetének és kérjék fel, hogy az alternatív szervezetekben meglévő ismeretségeit felhasználva igyekezzen az esemény kegyeleti jellegét erősíteni, a politika demonstrációról lebeszélni.

A III/I. Csoportfőnökség pozícióin keresztül értesítse az emigrációt, elsősorban [illegible] és körét, hogy június 16-át a múlt tisztázása egyik lépcsőjének tekintjük, to-

19.

leránsak vagyunk, hazatérésük és részvételük biztosított, de politikai demonstráció, konfrontálódás nem kívánatos. Jövőt építhetik, vagy az odavezető hidat rombolhatják a különféle politikai erők.

A III/III. Csoportfőnökség érintett operatív területei tisztázzák a temetés pontos helyét, idejét, forgatókönyvét. Állapítsa meg kik tartják a búcsúztató beszédeket, lehetőleg azok tartalmát is.
Vizsgálják meg, hogy a legszélsőségesebb elképzelésekkel fellépő szervezetek - FIDESZ, SZDSZ, Republikánus Kör - egyes vezetői miként járathatók le a többi szervezet előtt.

Ki kell választani azokat a hálózati személyeket, akik alkalmas pozícióban vannak és az eseményeket az általunk kívánatosnak tartott irányba befolyásolhatják. Részükre részletes, személyre szóló feladattervet és magatartási vonalat kell kidolgozni. Ilyen lehet például a Történelmi Igazságtétel Bizottságban meglévő kapcsolatunk, akin keresztül meg kell kísérelni a hozzátartozók rábírását egy nyilatkozat kiadására.
Ebben felszólítanának mindenkit, hogy kegyeleti érzéseiket ne használják fel szélsőséges cselekményekre, provokációkra.

Szükséges a kapcsolat szorosabbá tétele a tömegkommunikációval, a TV és a MR vezetőivel az együttműködést a szükségleteknek és igényeknek megfelelően alakítjuk.
A független lapoknál meglévő pozícióinkat fel kell használni olyan cikkek megjelentetésére, amelyek azt sugallják, hogy a nemzet érettségének bizonyítéka lesz ha a június 16-i események rendben zajlanak le.

A III/II. csoportfőnökség a temetésig hátralévő időszakban fordítson külön figyelmet a külföldről érkező politikusok,

18

20

gazdasági szakemberek, sajtótudósítók, forgatócsoportok tevékenységére.
Kiemelten kezelje a külképviseletek beosztottjainak az eseménnyel kapcsolatos elemzéseit, értékeléseit, a történésekre való esetleges befolyásoló tevékenységét.
Vizsgálják meg, hogy kapcsolatarendszerük segítségével készíthető-e egy olyan TV műsor, amely Kopácsy Sándornak a Magyar Nemzetben megjelent pozitív hangú levelét erősíti.

Mindhárom csoportfőnökség válasszon ki olyan hálózati személyeket, akiken keresztül a kül- és belpolitikai hangulat a kívánatos irányba befolyásolható. Hangoztassák, hogy hazánk jelenlegi vezetése jót akar, pozitív irányú kezdeményezéseket, intézkedéseket tesz, ezért nem lenne jó, az hogy a szélsőséges erők július 16-án, vagy október 23-án kiprovokáljanak egy visszarendeződést.

Az eseményre biztosítási tervet kell készíteni, amely meghatározza az állambiztonsági szervek tevékenységének fő irányait, a fő célokat. Az intézkedések megvalósulását folyamatosan elemezni kell és a kialakult helyzetnek megfelelően igazítani az elképzeléseket.

A megbeszélésen hozzászólt Dr.Földvári László r.ezredes, Dr. Dankó László r.ezredes, Horváth György r.őrnagy elvtárs.

Az operatív bizottság legközelebbi ülését 1989. május 15-én 16 órakor tartja, ezt követően minden hétfőn 16 órakor.
Budapest, 1989. május " "

Szekeres Péter r.százados

Nyt.sz.: 11-13/723/1989.
Készült: 1 pld. + 5 xerox
Kapják: elosztó szerint

19

IR 5
21.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS !
(Selejtezésig)

Jóváhagyom:

Dr.Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

EMLÉKEZTETŐ

a Nagy Imre és társai temetésének előkészítésére alakult ÁB operatív bizottság 1989. május 18-i soron kívüli üléséről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József r.vőrgy., III/III. csoportfőnök
Dr.Földvári László r.ezds., III/III. csoportfőnökhelyettes
Kistamás Benő r.ezds., III/I-7. osztályvezető
Nagy Imre r.ezds., III/II-1. osztályvezető
Hajós Sándor r.őrgy., III/III-7. osztályvezetőhelyettes
Horváth György r.őrgy., III/III-3-a. alosztályvezető
Szekeres Péter r.szds., az operatív bizottság titkára.

Napirenden volt: A Minisztertanács Kabinetje elé felterjesztett anyag kiegészítése a Belügyminiszterhelyettes elvtárs utasítása szerint.

20

22

Dr.Horváth József r. vezérőrnagy elvtárs ismertette az MSZMP Politikai Bizottsága álláspontját, mely szerint június 16-án nem tartják indokoltnak a temetés mellett politikai demonstráció szervezését.
Ezt az álláspontot az ÁB szolgálat is magáévá tette, azonban a jelenlegi helyzet azt mutatja, hogy annak tervezése és szervezése országos méretekben folyik.

El kell dönteni, hogy a Kabinetnek a tiltást, vagy az engedélyezést javasoljuk.
Mindkét döntésnek vannak negatív politikai hatásai, azonban az ország külső és belső körülményei azt követelik, hogy a kisebbik rosszat válasszuk. A tiltásra a gyülekezési törvény alapján nincs törvényes mód. A demonstráció engedélyezésével viszont tilthatók a további tervezett akciók, mint például a FIDESZ fáklyás felvonulása, a Republikánus Kör provokatív sétája, stb. Meg kell tehát fontolni mit javasoljunk.

Ennek megfelelően valószínűnek látszik, hogy a demonstráció kultúrált levezetésére, a törvények betartatására kell felkészülnünk, miközben a jóváhagyott terv szerint mindent elkövetünk, hogy a szervezők elálljanak a külön demonstráció tervétől. Az események zavartalan lebonyolításáért a felelősséget a szervezőkre kell hárítani, emellett időkorlátot - 2 óra - kell megszabni, a szónokok számát maximálni kell. A vidékről érkezők mozgását a vonatok érkezési és visszaindulási időpontjainak helyes megválasztásával szükséges korlátozni, stb. Ezeknek a követelményeknek az "adagolása" esetleg visszatartó hatású lehet.

Mindezek ellenére nem zárható ki, hogy a rendezvény végül is összejön, sőt az sem, hogy mindkét oldal szélsőségesei részéről provokáció történik.

A BM, a HM és a Munkásőrség egyeztetett tervek alapján - megfelelő karhatalmi erőkkel -, készüljön fel az esetleges szélsőséges cselekmények lokalizálására.

21

23.

A rendezvények biztosítását közlekedési jelleggel kell megoldani, megfelelő operatív erő bevonásával.

Miniszterhelyettes elvtárs kérdéseire feljegyzésben kell választ adni, határidő: május 19-e.

A megbeszélésen hozzászóltak dr.Földvári László r. ezredes, Kistamás Benő r. ezredes, Nagy Imre r. ezredes, Horváth György r. őrnagy elvtársak.

Az operatív bizottság soros ülését 1989. május 22-én 16,00 órakor tartja.

Budapest, 1989. május 18.

Szekeres Péter r. százados

SZP/Lné.
Készült: 1 pld + 7 pld. xerox
Kapják: elosztó szerint
Nyt.sz.: 11-13/770/1989.

22

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS !
(Selejtezésig)

1R6 24.

Jóváhagyom:

Dr.Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

EMLÉKEZTETŐ

a Nagy Imre és társai temetésének előkészítésére
alakult ÁB operatív bizottság 1989. május 22-i
üléséről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József r.vőrgy., III/III. csoportfőnök
Dr.Földvári László r.ezds., III/III. csoportfőnökhelyettes
Kistamás Benő r.ezds., III/I-7. osztályvezető
Nagy Imre r.ezds., III/II-1. osztályvezető
Dr.Kovács János r.őrgy., III/III-3. osztályvezető
Hajós Sándor r.őrgy., III/III-7. osztályvezetőhelyettes
Czirkos Tibor r.alezr., BRFK III/III. osztályvezető
Szekeres Péter r.szds., az operatív bizottság titkára.

Napirenden volt:
A Nagy Imre és társai temetésének előkészítésére készült Intézkedési Terv végrehajtásának helyzete, újabb információk, további feladatok.

23

A megbeszélésen hozzászólt Dr.Földvári László r. ezredes, Kistamás Benő r. ezredes, Nagy Imre r. ezredes, Dr.Kovács János r. őrnagy és Czirkos Tibor r. alezredes elvtárs.

Tájékoztatást adtak az Intézkedési Terv végrehajtásának állapotáról az alábbiak szerint:

A BM III/I., III/II., és III/III. csoportfőnökség a meghatározott valamennyi feladat végrehajtását - a megadott szempontok szerint - megkezdte.

- Az emigráció felé az információ betáplálása megtörtént.

- Az USA-ból csoportos beutazások várhatók, ezért szükséges ismételten [redacted] felé erősíteni a már eddig is képviselt kegyeleti jelleget, hangsúlyozva a személyes felelősségüket is.

- A SZER felé a tervezett kezdeményezés megtörtént, eredményessége 2 héten belül mérhető lesz. A temetésre Vas Vilmos utazik be tudósítóként a rádiótól.

- Elkészült a Sajtóterv, ennek megfelelően a Reform június 1-ig elkészíti és közli a Szilágyi Sándorral, Hegedűs B. Andrással és az egyik özveggyel az interjúkat. Az Únió elkészítette a tervezett interjúkat, megjelentetésük június 10-ig várható. A Világ, a Hiány és a Munkás című lapok a publikációk előkészítését megkezdték.

- A Reform főszerkesztője interjút tervez a Belügyminiszter elvtárssal, amely június 16-a előtt jelenik meg. Az általa felteendő kérdéseket rövidesen megkapjuk.

- "Szilárd" fedőnevű tmb. feladatát végrehajtja, azonban a TIB háttérbe szorulásával lehetőségei csökkennek.

26

Az előkészületekkel kapcsolatos újabb információk:

- A Szabadságharcosok Világszövetsége június 23-ra összehívta közgyűlését az NSZK-ba. A meghívóban szerepel egy felhívás a június 16-ai temetésen való részvételre, azonban hangsúlyozzák annak kegyeleti, gyászszertartás jellegét.

- A TIB tervezi, hogy május 30-ra ismételten összehívják az özvegyeket és a többi kivégzett hozzátartozói közül mindazokat, akiket elérnek.
Ez utóbbinak beleegyezése esetén a kivégzettek neveit szerepeltetnék a gyászszertartásban, illetve a temetőben jelképes temetésként fölhantolnák sírjaikat.

- A POFOSZ tervei - Fónay Jenő állítása szerint - a következőképpen alakulnak:
A 6 koporsót június 15-én a Szépművészeti Múzeum árkádjai alatt ravatalozná fel, díszőrség állna mellettük egész nap és éjszaka, majd 16-án 10,00 órakor kezdődne a tiszteletadás a Hősök terén. Ezen a POFOSZ tagjait csak 2 fő képviselné, a többiek a Kozma utcai börtön előtt gyülekeznének, innen vonulnának a temetőbe a szertartásra.
Ugyancsak Fónay állítása szerint a FIDESZ és az SZDSZ június 16-án fáklyás felvonulást szervez, amely a Parlament elől indulna, majd a Bem szobor érintésével ugyanoda térne vissza. Céljuk a kormánnyal és a párttal szembeni demonstráció.

Fónay további információja szerint a Kapu című lapnál jelentkezett egy személy, aki magáról azt állítja, hogy ő volt az az ÁVH-s, aki 1956. október 25-én - parancsnoka fegyveres fenyegetésére - a Mezőgazdasági Minisztérium épületéből a Kossuth téren összegyűlt tömegbe lőtt. Részletesen ismertette a történteket, amelyeket a

25

Kapu június 16-a előtt külön számban kíván megjelentetni. Állítása szerint parancsnoka nevét közjegyzőnél letétbe helyezte.

<u>Dr.Horváth József r. vezérőrnagy elvtárs összefoglalta az elhangzottakat:</u>

A bizottság által felterjesztett terveket a minisztérium vezetése jó, érdemi intézkedési sorozatnak értékelte.
A végrehajtás megindult, ennek megfelelően továbbra is koncentrálni kell az információ szerzésre, a biztosításra és a befolyásolásra. Mindezek folyamatosságára a csoportfőnök-helyettes és osztályvezető elvtársak fordítsanak kiemelt figyelmet.

A helyzet egyértelművé vált azzal, hogy bebizonyosodott: nincs lehetőség a demonstráció tiltására. Három veszélyforrás látszik jelenleg:

- A beutazó nyugati tömegben megjelenhetnek olyan ismeretlen, nem prominens személyek, akik provokációt kezdeményezhetnek.

- Az erőszakolt fáklyás felvonulás megszervezése. Ezt tiltani kell, hivatkozva az esemény kegyeleti jellegére.

- A Kapu című lap különszámában tervezett cikk hangulati hatása. Ennek tartalmát pontosítani kell, az esetleges intézkedésre ezt követően kell javaslatot tenni.

A június 16-ra vonatkozó <u>konkrét biztosítási tervek előkészítését meg kell kezdeni.</u>
Abból kell kiindulni, hogy a demonstráción túl <u>egyéb rendezvények nem engedélyezhetők,</u> ezt a tömegkommunikációban terjeszteni kell. Ezzel egyidőben - [redacted] hiúságára

18

alapozva - vele is az egységes ünnepség koncepcióját elfogadtatva, a külön rendezvények elleni fellépést kell szorgalmazni.

A BRFK-n a biztosítás irányítására alakuljon közös törzs, amelyben a III/III-as osztály is részt vesz az információáramlás biztosítására.

A demonstráció főszervezőjétől - várhatóan Szilágyi Sándor - részletes forgatókönyvet kell kérni, ennek betartatását biztosítani kell.

A rendőri biztosítás során el kell érni, hogy a felelős parancsnok és a főszervező együtt mozogjon a helyszinen, ezzel is nyomatékot adva annak, hogy a rend biztosításáért a szervezők a felelősek.

A Belügyminiszter elvtárs nyilatkozik a Reform című lapnak. A hozzá intézendő kérdéseket hamarosan megkapjuk. A válaszok kialakítása céljából a bizottság soron kívüli ülést tart.

A bizottság soros ülésére 1989. május 29-én kerül sor.

Budapest, 1989. május 23.

Szekeres Péter r. százados

SZP/Lné.
Készült: 1 pld + 7 pld xerox
Kapják: elosztó szerint
11-13/798/1989.

27

IR 7 29

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS !
(Selejtezésig)

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

Jóváhagyom:

Herczeg Miklós

Dr. Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

EMLÉKEZTETŐ

a Nagy Imre és társai temetésének előkészítésére alakult ÁB operatív bizottság 1989. május 29-i üléséről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József r.vőrgy., III/III. csoportfőnök
Dr.Földvári László r.ezds., III/III. csoportfőnökhelyettes
Dr.Dankó László r.ezds., III/II. csoportfőnökhelyettes
Kistamás Benő r.ezds., III/I-7. osztályvezető
Dr.Kovács János r.őrgy., III/III-3. osztályvezető
Hajós Sándor r.őrgy., III/III-7. osztályvezetőhelyettes
Cirkos Tibor r.alezr., BRFK III/III. osztályvezető
Szekeres Péter r.szds., az operatív bizottság titkára.

Napirenden volt:
A Nagy Imre és társai temetésének előkészítésére készült Intézkedési Terv végrehajtásának helyzete, újabb információk, további feladatok.

28

30.

A megbeszélésen hozzászólt Dr.Földvári László r. ezredes, Dr.Dankó László r. ezredes, Kistamás Benő r. ezredes, Dr.Kovács János r. őrnagy és Cirkos Tibor r. alezredes elvtárs.

Tájékoztatást adtak az Intézkedési Terv végrehajtásának állapotáról az alábbiak szerint:

A BM III/I., III/II. és III/III. csoportfőnökség a meghatározott feladatokat - az ütemezésnek megfelelően - folyamatosan végrehajtja.

- Az MTI bonni, párizsi és római tudósítói felé az azonos gondolati tartalmú, de más-más alapszituációból induló információadás megtörtént.

- A "Reform" című lapnak egy az USA-ból NSZK-ba áttelepült emigráns személy küld levelet. Ebben kifejti, hogy Bush elnök magyarországi látogatása nem egyértelmű elhatározásból fakad, az USA külügyi szervei támogatják, a nemzetbiztonsági szervek ellenzik azt. Ebből kiindulva levezeti, hogy ha a június 16-i események nem a megbékélés irányába hatnak, konfrontáció következik be, megkérdőjeleződhet az elnöki látogatás.

- A SZER felé a megfelelő információt eljuttatták, valószínűsíthető, hogy a rádió a mi elképzeléseinknek megfelelő műsorokat fog sugározni.

- A nevesebb emigráns személyiségek a beutazási engedélyeket megkapták, megnyilatkozásaikban a kegyeleti jellegre helyezik a hangsúlyt, a konfrontációt elutasítják.

- Az osztrák pártok az eseményt temetésnek tekintik, hivatalosan nem képviseltetik magukat.

29

- Az olasz Szocialista Párt legfelső vezetését Nagy Erzsébet személyesen hívta meg a temetésre. A részvétel kérdésében még nem döntöttek, ha valakit mégis küldenek, az egy személy lesz és nem hivatalos minőségben.

- Az olasz Kommunista Párt valószínűleg hivatalos delegációval képviselteti magát egy politikai bizottsági tag vezetésével.

- Otto Schilly, az NSZK Zöld pártjának vezetője, a magyar-nyugatnémet parlamenti bizottság elnöke megvitatta Fejtő Ferenccel a június 16-án várható eseményeket. Közös álláspontjuk, hogy minden konfrontációt el kell kerülni, csak így biztosítható a békés átmenet.

- A szélsőjobboldali emigráció körében - részben ellenőrzött információ szerint - terjed az a vélemény, hogy nem vesznek részt kommunisták temetésén. Az ilyen hangvételű röplapok elkészültek.

- A "Fekete Doboz Stúdió" a június 16-i eseményekről videó felvételt készít a SZER, a BBC és állítólag az NSZK belbiztonsági szolgálata számára. Ennek megszerzése biztosított.

- Király Bélával az MTV elkészítette a riportot, a június 12-i Panorámában kerül adásba. Kopácsi Sándorral az interjú anyagi okokból nem realizálódott.

- Az első Nagy Imre kormány begyűjtési minisztere, Gyenes Antal, Gimes Miklós temetésén mond beszédet. Ha az MTV-től megkeresik, többedmagával hajlandó nyilatkozatot adni. Ebben leszögezné, hogy Nagy Imre kommunista volt, és hangsúlyozza, hogy éppen ezért nem használhatják fel más erők "zászlónak". Mondanivalójának fővonala ezen túl a közmegegyezés szorgalmazása lenne.

Jo

32 27

- A BBC moszkvai irodájától 4 fő újságíró jelezte érkezését és bejelentették, hogy forgatni szeretnének az eseményeken.

- Az eddigi erőfeszítések hatására valószínűsíthető, hogy a legagresszívebb szervező Szilágyi Sándor is beleegyezik a demonstráció kegyeleti jellegének megtartásába.

- A hazai sajtó inspirációnkra, de tőlünk függetlenül is a konfrontáció elkerülésére, a gyász, a kegyelet megadására szólít fel.
  A tervezett cikkek előkészítése megtörtént. Ezeket az "Únió" és a "Világ" június 10-ig, a szamizdat lapok - Hiány, Munkás - lehetőségeik függvényében megjelentetik.

- "Maneger" és "Raguza" fedőnevű tmb-k a meghatározott feladatnak megfelelően kiutaztak, hazatérésük után beszámoltatásuk megtörténik.

- A TIB-ben elhelyezkedő hálózati személy feladatait folyamatosan végrehajtja.

- A FIDESZ és a Republikánus Kör által korábban tervezett küléndemonstrációk szervezésére újabb adatok nem keletkeztek.

  Eddigi információk szerint Kecskemétről 6 autóbusszal 270 fő, Egerből 17 autóbusszal 500 fő utazik június 16-án Budapestre.
  Különvonat igénylés ez ideig nem érkezett a MÁV-hoz.

- A TIB, a BM és az IM illetékesei május 25-én megtartották utolsó egyeztető tárgyalásukat. Az erről készült feljegyzést megküldik az operatív bizottságnak.

31

- A "K" ellenőrzés vezetője azzal a kéréssel fordult a BRFK vezetéséhez, hogy a Maglódi úti objektumban - az események idején - tartalék állomány legyen elhelyezve. A kérés teljesíthető, a megfelelő megoldást kialakították.
  Ugyanitt állomásozik június 16-án az a törzsbusz, amelyben a közbiztonsági és közlekedésrendészeti tevékenység összehangolását segítő hírközpontot helyezik el. A BRFK III/III. osztály biztosítja, hogy az oda befutó információk eljussanak az ÁB biztosításért felelős parancsnokokhoz.

- A BM III/5. osztály külön tervet készített az URH és CB rádióforgalom ellenőrzésére, amely felterjesztésre került.

Dr.Horváth József r. vezérőrnagy elvtárs összefoglalva az elhangzottakat megállapította, a politikai alapállás változása és annak terjedése az operatív bizottság által kialakított koncepció elfogadásához vezetett. A társadalom felé megindult annak sugalmazása is, hogy június 16-át a temetés, a nemzeti megbékélés, a közmegegyezés napjának kell tekinteni. E köré kezd kikristályosodni a közhangulat. Mindez azt mutatja, hogy amennyiben provokációs helyzetet valamilyen erő nem alakít ki konfrontáció, nem következik be.
Erre utal az is, hogy Király Béla vizumának átvételekor közölte a konzullal: ő személy szerint a nemzeti megbékélésre, a békés reformokra, az erőszakmentes átmenetre helyezi a hangsúlyt beszédében.

A megyei szerveket tájékoztattuk a június 16-ra vonatkozó legfontosabb információkról, egyben kértük, hogy valamennyi a budapesti és helyi megemlékezésekre vonatkozó adatról haladéktalanul adjanak tájékoztatást. A helyi rendezvényeket engedélyezni kell, így is csökkenthető a Budapestre felutazó tömeg létszáma.

32

34

Ha a kegyeleti, nemzeti megbékélési jelleg hangsúlyozása tovább terjed - ezt hálózati úton erősíteni kell - megakadályozhatók a különünnepségek.
Ez erősíthető tovább, ha ilyen irányú befolyásolására - hiúságára alapozott - intézkedéseket teszünk.

A szélsőjobboldali emigráció véleményét tükröző - elkészült - röpcédulát az ellenzék radikális személyiségeihez el kell juttatni. A címzettek névsorát - pontos postacímmel - június 2-ig össze kell állítani, ezt követően az akciót meg kell indítani.

A június 16-i biztosítási tervekben egyértelműen el kell határolódnia az állambiztonsági és a rendőri szolgálat teendőinek.
Le kell szögezni, hogy az ÁB szolgálat titkos erőkkel és eszközökkel alapozza meg a rendezvények zavartalan lefolyását; június 16-án a helyszineken és az érintett személyektől információkat szerez és ezeket értékeli, jelenti.
Rendőri intézkedést csak a rendőri állomány foganatosíthat és az ÁB állomány utasítást sem adhat a rendőri állománynak.
Ennek megfelelően a BRFK ÁB szervének terve csak melléklete lehet a BRFK biztosítási tervének.

Az állambiztonsági szolgálat június 16-ra vonatkozó biztosítási tervét június 4-ig el kell készíteni, ezért a BM III/I., III/II. csoportfőnökségek, a III/III. csoportfőnökség osztályai és a BRFK ÁB szerve haladéktalanul juttassák el a III/III-7. osztályra a rész-terveket.

Ezekben minden egyes hálózati személy számára, akiket mozgatni kívánunk, meg kell határozni a konkrét feladatokat és a beszámoltatás idejét.
Fel kell tüntetni azokat a hálózati személyeket, akiket a diplomaták, külföldi tudósítók, beutazó emigránsok irányá-

52

34

Ha a kegyeleti, nemzeti megbékélési jelleg hangsúlyozása tovább terjed - ezt hálózati úton erősíteni kell - megakadályozhatók a különünnepségek.
Ez erősíthető tovább, ha ilyen irányú befolyásolására - hiúságára alapozott - intézkedéseket teszünk.

A szélsőjobboldali emigráció véleményét tükröző - elkészült - röpcédulát az ellenzék radikális személyiségeihez el kell juttatni. A címzettek névsorát - pontos postacímmel - június 2-ig össze kell állítani, ezt követően az akciót meg kell indítani.

A június 16-i biztosítási tervekben egyértelműen el kell határolódnia az állambiztonsági és a rendőri szolgálat teendőinek.
Le kell szögezni, hogy az ÁB szolgálat titkos erőkkel és eszközökkel alapozza meg a rendezvények zavartalan lefolyását; június 16-án a helyszineken és az érintett személyektől információkat szerez és ezeket értékeli, jelenti.
Rendőri intézkedést csak a rendőri állomány foganatosíthat és az ÁB állomány utasítást sem adhat a rendőri állománynak.
Ennek megfelelően a BRFK ÁB szervének terve csak melléklete lehet a BRFK biztosítási tervének.

Az állambiztonsági szolgálat június 16-ra vonatkozó biztosítási tervét június 4-ig el kell készíteni, ezért a BM III/I., III/II. csoportfőnökségek, a III/III. csoportfőnökség osztályai és a BRFK ÁB szerve haladéktalanul juttassák el a III/III-7. osztályra a rész-terveket.

Ezekben minden egyes hálózati személy számára, akiket mozgatni kívánunk, meg kell határozni a konkrét feladatokat és a beszámoltatás idejét.
Fel kell tüntetni azokat a hálózati személyeket, akiket a diplomaták, külföldi tudósítók, beutazó emigránsok irányá-

12

ba foglalkoztatunk a temetést megelőző hangulat és az utóhatás lemérésére.

Az emigrációs szervezetek vezetőinek, az ismertebb emigráns személyiségeknek ellenőrzését minden operatív erővel és eszközzel meg kell szervezni.

A temetésre várhatóan Budapestre érkezik Lipták G.Béla, aki a nagymarosi vízlépcső elleni fellépésben az egész magyar ellenzéket irányítja. Kompromittálására kombinációs tervet kell kidolgozni.

A keletkező információkat az operatív bizottság 1989. június 16-án 16,00 órakor előzetesen értékeli.

Az események politikai értékelésére az operatív bizottság 1989. június 17-én 8,00 órakor összeül.

Az operatív bizottság következő ülését 1989. június 5-én 16,00 órakor tartja.

Budapest, 1989. május 30.

Szekeres Péter r. százados

SZP/Lné.
Készült: 1 pld/7 lap + 7 pld. xerox
Kapják: elosztó szerint
Nyt.sz.: 11-13/844/1989.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS !
(Selejtezésig!)

75
45.
1220

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

Jóváhagyom:

Dr.Horváth István
belügyminiszter

Egyetértek:

Pallagi Ferenc r.vezérőrnagy
miniszterhelyettes

4.oldal 4.bek, 7.old. 6.és 7.bek.
8.oldal 1.bek.
... TITKOS! KÜLÖNÖSEN FONTOS!
Érv.: 2019. 12. 31.
Minősítője: Herczeg Miklós
Beosztása: ...BH ny. alezr.
1999. 09. 08
Minősítés hiteléül:

Tárgy: Nagy Imre és társai temetése előkészületeinek biztosítására

INTÉZKEDÉSI TERV

A Magyar Népköztársaság Kormányának engedélye és a hozzátartozók elhatározása alapján Nagy Imre és négy társa temetésére 1989. június 16-án kerül sor a budapesti Új Köztemetőben.

A családtagok és a Történelmi Igazságtétel Bizottsága az esemény kegyeleti jellegét kívánja biztosítani, belátva egyúttal azt is, hogy a politikai attitüd mindenképpen felmerül, de ezt igyekeznek a lehetőségekhez képest a minimálisra csökkenteni.

Velük szemben egyes szélsőséges társadalmi csoportok - elsősorban az SZDSZ, a FIDESZ és Republikánus Kör - a kegyeleti szertartás politikai demonstrációvá változtatására törekszenek. Két elképzelés volt napirenden.
Az egyik elgondolás szerint a Hősök terén kerülne sor a ravatalozásra, ahol 2 üres koporsót is elhelyeznének az

59

ismeretlen hősök szimbolizálására. Beszédek hangzanának el, - egyes elképzelések szerint Király Bélától is - majd az "ismeretlen felkelő" (ismeretlen katona) sírjának megkoszorúzását követően menetelnének, vagy utaznának a temetőbe.

A másik változat szerint a ravatalozásra a Kossuth téren kerülne sor, majd az előzőhöz hasonló jelleggel, a Hősök tere érintésével jutnának el a temetőbe.

Az a lehetőség is fölmerült, hogy a Hősök teréről kizárólag az özvegyek, a család és a harcostársak kísérik ki a temetőbe a koporsókat, a csatlakozó alternatív szervezetek a ravatalozás helyszinén politikai nagygyűlést tartanak.

A FIDESZ továbbra is fontolgatja egy - a TIB által már elutasított - utcai tüntetés és fáklyás felvonulás szervezését.

Az Ellenzéki Kerekasztal részéről az is megfogalmazódott, - és jelenleg ez valószínűsíthető -, hogy a demonstrációt a hozzátartozók ellenében és a hatalom negatív válasza esetén is - akár ravatalozás nélkül - megszervezik, mivel úgy vélik, hogy létszámuk "bemutatása" az MSZMP-vel folytatott tárgyalásokon pozícióikat erősítheti.

Mindezek egybevágnak az ellenzék szélsőségesebb köreiben kialakult elképzeléssel, mely szerint politikai nyomással, a belpolitikai helyzet végsőkig való kiélezésével megkísérlik még ez évben a kormányt lemondásra kényszeríteni.

A folyamatot három lépcsőben tartják megvalósíthatónak, amelynek első állomása május 1-e volt, amikor bázisuk felmérésére, bővítésére törekedtek; Nagy Imre és társai temetése ürügyén, június 16-án nyílt politikai demonstrációval megmutatható erejük, végül október 23-án a konfrontáció teljeskörűvé tételével - szerintük - a hatalom átvehető.

44.
47

Az eseménnyel kapcsolatban a politikai vezetés álláspontja az, hogy a temetés nem tekinthető az érintett családok magánügyének, hanem olyan politikai töltésű rendezvénynek, amellyel kapcsolatban ki kell dolgozni egy pozitív cselekvéssorozatot, amely a politikai hangulatot kedvezően, a társadalmi konszenzus megteremtésének irányába befolyásolja.

Ennek megfelelően biztosítani kell a temetés teljes nyilvánosságát, beleértve a magyar emigráció részvételét is, de nem engedhető meg, hogy az esemény politikai demonstrációvá váljék akár a temetőben, akár a város más helyein.

Nagy Imre és társai jogi rehabilitációját ez időpontig el kell végezni, elő kell készíteni politikai rehabilitációjukat, ezen túl további politikai kompromisszumok is elképzelhetők.

Fel kell készülni a mindkét oldalról elkerülhetetlenül felerősödő szélsőséges, a megbékélést gátló fellépések leszerelésére, valamint a várható nemzetközi reakciókra.

A fentiek figyelembe vételével az állambiztonsági szolgálat tevékenységének fő iránya kell legyen, hogy minden rendelkezésére álló erővel és eszközzel elősegítse az esemény kegyeleti, tiszteletadási, rehabilitációs jellegét, a mindkét oldalról várható szélsőségeket a lehetőségek szerint megelőzze, akadályozza, korlátozza, eltérítse, pozitív irányba befolyásolja.

Ennek megfelelően kiemelten kezelje:

- A magyar emigráció, a különböző belső alternatív csoportok temetéshez kapcsolódó elképzeléseire, terveire vonatkozó információk megszerzését, elemzését, értékelését. A politikai vezetés naprakész tájékoztatását és olyan javaslatok kidolgozását, amelyek politikai és állami cselekvésre irányulnak.

61

98 ++

- Kombinációk, aktív intézkedések kidolgozását és végrehajtását kül- és belföldön egyaránt, amelyek a kegyeleti gondolatkörre orientálnak, a rehabilitációt és a végtisztesség megadását helyezik előtérbe. Minden ettől eltérő kezdeményezés visszaszorítását, eltérítését.

- Dezinformációs akciók kezdeményezését, amelyek azt hangsúlyozzák, hogy az eseményt szélsőséges elemek provokációra is felhasználhatják, ami a demokratizálódási folyamat leállításához, visszarendeződéshez vezethet.

- Külügyi intézkedések kezdeményezését - kapcsolatrendszerük segítségével - elsősorban az USA Külügyminisztériuma és budapesti nagykövete irányába, amelyek felhívják a figyelmet arra, hogy az esetleges kalandor jellegű, szélsőséges akciók zavart okozhatnak az egyre szélesedő, erőteljesebbé váló magyar-amerikai kapcsolatokban, negatív hatást gyakorolnának a pluralista társadalmi berendezkedés, irányába tett kezdeményezéseinkre.

- A külföldről érkező politikusok, gazdasági szakemberek, sajtótudósítók, forgatócsoportok tevékenységének ellenőrzését.

- A hazánkban működő külképviseletek beosztottainak a temetéssel kapcsolatos elemzései, értékelései, a történések befolyásolására irányuló esetleges tevékenysége felderítését.

- A magyar tömegkommunikáció - MTV, MR, állami- és független sajtó - célirányos felhasználását annak sugalmazásá-

62

ra, hogy a nemzet érettségének bizonyítéka lesz, ha a június 16-i események rendben zajlanak le.

- Kapcsolatrendszerünkön keresztül olyan, a politikai hangulatot a kívánatos irányba befolyásoló információk elterjesztését, amelyek hangoztatják, hogy hazánk jelenlegi vezetése pozitív irányú kezdeményezéseket, intézkedéseket tesz, ezért nem lenne kívánatos, ha szélsőséges erők június 16-án, vagy október 23-án egy visszarendeződést provokálnának ki.

Az intézkedések végrehajtását folyamatosan kell ellenőrizni, megvalósulását elemezni, értékelni és a kialakult helyzetnek megfelelően igazítani az elképzeléseket.

Az állambiztonsági feladatok koordinálására operatív bizottságot állítottunk fel a BM III/I., III/II. és III/III. csoportfőnökségek kijelölt vezetőiből, amely a temetésig heti rendszerességgel - hétfőnként 16,00 órától - ülésezik. A megbeszélésekről emlékeztető készül, amelyet felterjeszt a minisztérium vezetésének.

Nagy Imre és társai 1989. június 16-i temetésének operatív biztosítására, egymáshoz kapcsolódva - az alábbi intézkedéseket tervezzük:

BM III/I. Csoportfőnökség:

Információszerzés vonalán a külföldön rendelkezésre álló operatív erőket aktivizálja és folyamatos tájékoztatásra törekszik:

- a nyugati magyarságnak az eseménnyel kapcsolatos terveiről, tevékenységéről, általános magatartásáról és hangulatáról;

- kiemelten kezeli az eseményre beutazó magyar csoportok, emigrációs politikai személyiségek előkészületeire és

61

hazai terveikre, tevékenységükre vonatkozó információk megismerését, megszerzését;

- szisztematikusan figyelemmel kíséri a fogadó országok politikai és társadalmi köreinek érdeklődését, terveit, esetleges beutazását a gyászszertartásra;

- gyűjti és folyamatosan értékeli a fogadó ország propaganda és sajtó szerveinek reagálásait, publikációit a rendezvénnyel kapcsolatban;

- erősíti a konzuli szűrő, ellenőrző munkát és a rendezvénnyel kapcsolatos gyanús és érdemi politikai, valamint operatív információkat soron kívül jelzi.

Egyházi, főleg Vatikán-i vonalon tapasztalt álláspontokat, véleményeket elemzi és naprakészen jelenti. Intézkedéseket tesz az egyházi körök támogatásának megnyerésére, a hazai tendenciák mérséklésének elérése céljából.

A kapcsolatok (ügynökség, társadalmi, hivatali) foglalkoztatása, felhasználása vonalán következetes pozitív befolyásolással segíti:

- kinti emigrációs közvélemény és a beutazó csoportok lojalitását, kiemeli és érvényesíti a rendezvény kegyeleti-gyász jellegét, demonstratív elemeit mérsékli.

- Fedőszervi, diplomáciai csatornákon a fogadó országok politikai és hivatalos tényezőit pozitíven, érdekeinknek megfelelően befolyásolja.

BM III/II. Csoportfőnökség:

- Legális és illegális csatornákon értesíteni a vezető NATO országok - elsősorban USA és NSZK - kormányszerveit arról, hogy egyes szélsőséges erők a kegyelet meg-

64

akadályozására, megzavarására, illetve kalandor jellegű politikai akció megszervezésére kívánják a temetést felhasználni, veszélyeztetve ezzel az egyre erőteljesebbé váló demokratizálódási folyamatot.

- A kapitalista országok hazánkba akkreditált diplomatáinak, újságíróinak, kereskedelmi és gazdasági szakembereinek befolyásolása "baráti beszélgetések során" annak érdekében, hogy saját lehetőségeik felhasználásával tegyenek lépéseket a temetés politikai demonstrációra való felhasználása ellen.

- Az emigrációban élő politikusok - elsősorban Király Béla, Kopácsi Sándor - megnyerése arra, ahogy a sajtó és a TV útján a temetés kegyeleti jellegének erősítése mellett álljanak ki.

- A külföldről beutazó politikusok, gazdasági szakemberek, sajtótudósítók, forgatócsoportok tevékenységének szoros operatív ellenőrzését megszervezik.

- A külképviseletek beosztottjainak, a Budapestre akkreditált tudósítóknak az eseménnyel kapcsolatos elemzéseit, értékeléseit a történésekre való esetleges befolyásoló tevékenységét operatív úton ellenőrzés alá vonja.

65

- "Meggyes" fedőnevű tmb. személyes találkozó során emlékezteti "Kántor" fedőnevű USA diplomatát, hogy látta a TV-ben Palmer nagykövetet a március 15-i ünnepségeken a felvonuláson. Ő személy szerint nagyon örül annak, hogy az amerikaiak ennyire szívükön viselik a magyarok ügyét, s személyes részvételükkel is támogatják a demokratizálódási folyamatot, de egyben aggódik Nagy Imre temetésével kapcsolatban. Egyetemi körökből olyan információt kapott, hogy szélsőséges csoportok a temetés kegyeleti jellegét megsértve politikai demonstrációt akarnak provokálni. Szerinte ez komolyan veszélyezteti a demokratizálódási folyamatot. A hatalom képviselőit erőszakos fellépésre készteti.

- Az alapkoncepcióban meghatározottakat eljuttatják:

  - "Boros" fedőnevű ügynök, a Budapesti Osztrák Követség vezető diplomatáival szoros kapcsolatot tartó személy útján az osztrák kormány szervek felé.

  - "T.T." alkalmi operatív kapcsolat útján az USA és angol diplomaták között meglévő "baráti" kapcsolat felé.

  - "Losonczy Péter" fedőnevű tmb. Stoneman angol sajtó attasé felé.

66

83

- "Szántó József" fedőnevű tmb. útján a Brit és USA nagykövet felé.

- "Ábrahám András" fedőnevű tmb. útján az USA nagykövet és tanácsos felé.

- "László" fedőnevű tmb. útján az angol katonai iroda munkatársaihoz.

- "Landa" fedőnevű tmb. útján a Budapesti Francia Nagykövetség sajtó attaséja és a francia elhárítás felé.

- "Bokor Péter" fedőnevű tmb. útján a francia nagykövet és katonai attasé felé.

A felsorolt hálózati személyek - az operatív igényeknek megfelelően - bármilyen információ célbajuttatását meg tudják oldani a jelzett személyek felé.

- "Erdei Lajos" fedőnevű tmb. megszervezi, hogy a TV egyik forgatócsoportja Király Bélával (USA) és Kopácsi Sándorral (Kanada) interjút készítsen a Nagy Imre temetésének szervezési előkészületeiről. A riport során a kegyeleti jelleg erősítését hangsúlyozzák, s arra törekszenek, hogy mindkét személy elítélje a temetés politikai indítékú felhasználását.

BM III/III. Csoportfőnökség:

A demonstráció szervezésében résztvevő alternatív szervezetek képviselőinek ellenőrzése érdekében elrendelik az operatív technikai rendszabályok szorosra vételét, a keletkezett információk soron kívüli feldolgozását.
Fokozott figyelmet fordítanak a hivatalos szervek, a család és a TIB között folytatott tárgyalások során felhasználható információk hálózati felderítésére.

67

84
54.

A temetésen, illetve a demonstráción résztvevő hálózati személyekèt hírszerző lehetőségeik figyelembevételével - külön-külön - eligazítják feladataikra.

Az operatív biztosításban konkrét feladatot nem kapott hálózati személyeiket eligazítják arra vonatkozóan, hogy a temetéssel kapcsolatban birtokukba jutó információkról soron kívül tegyenek jelentést.

1. Osztály:

- Operatív pozícióiból adódó lehetőségeinek felhasználásával folyamatosan figyelemmel kíséri a temetés előkészítőinek és a tervezett demonstrációk szervezőinek kapcsolatépítési törekvéseit az egyházi vezetés irányába, azok akadályozására, gátlására, befolyásolására a szükséges intézkedéseket megteszi.

2. Osztály:

- Folyamatosan, naprakészen figyelemmel kíséri technikai és hálózati úton a FIDESZ álláspontjának alakulását.

- "Temesvári" és "Ádám András" fedőnevű tmb-ken keresztül erősíti a demonstráció-ellenes álláspontot.

- "Kocsis Lajos" fedőnevű tmb-n keresztül a sajtó felé kiszivárogtatja a FIDESZ-nek a kérdésben tanusított megosztott álláspontját.

- Folyamatosan tájékoztatja a DEMISZ és a MISZOT elnökét a fejleményekről, átadva részükre a taktikailag hasznos háttérinformációkat is.

68

3. Osztály:

- Folyamatosan információkat szerez a gyászszertartás végleges programjáról, a TIB és a hozzátartozók elképzeléseiről.

- Operatív pozíciói felhasználásával befolyásolni kívánja a TIB, valamint néhány alternatív csoport tevékenységét annak érdekében, hogy a gyászszertartáson túl politikai demonstrációra ne kerüljön sor.

- A különféle alternatív szervezetekben foglalkoztatott hálózatok közül eligazítja: "Érdi", "Szigeti", "Sensei", "Boros", "Nádasdi" fedőnevű tmb-ket, hogy környezetükre olyan hatást gyakoroljanak, melynek eredményeként a politikai demonstráció kezdeményezésétől, az azon való részvételtől elálljanak.

- "Szilárd" fedőnevű tmb. TIB-ban való foglalkoztatására külön feladattervet készít. Ennek lényege a szélsőséges megnyilvánulásoktól mentes kegyeleti aktust szorgalmazó szárny támogatása.

- Mécs Imre fentiekkel összefüggő terveinek megismerése, valamint befolyásolása érdekében külön feladatterv alapján foglalkoztatja "Tóth Győző" fedőnevű tmb-t.

- A megyei párhuzamos vonalakkal folyamatos kapcsolatot tart.

4. Osztály:

- "László Gábor" fedőnevű tmb. figyelemmel kíséri az SZDSZ Ügyvivői Testületének a demonstrációval kapcsolatos egyeztető megbeszéléseit. A tervezett tömegmegmozdulás helyszínének kiválasztása során a temetőben történő megrendezés mellett foglal állást. Amennyiben más

helyszíneket javasolnak, akkor a kevésbé frekventáltak mellett voksol.
Felderíti és figyelemmel kíséri a temetésre érkező külföldi tömegkommunikációs eszközök képviselőinek terveit, tevékenységét.

- "Tamás" fedőnevű tmb. figyelemmel kíséri az SZDSZ VIII. kerületi csoportja és a kerületi kerekasztal demonstrációval kapcsolatos terveit, lehetőség szerint pozitív irányba befolyásolja tevékenységüket.
  A Menedék Bizottság ülésein Szilágyi Sándortól szerez információkat a megbeszélésekről, a tervezett helyszínekről, a lebonyolítás módjáról.
  A BZSBT vezetőségi ülésein a szervezet részvételével kapcsolatos terveket deríti fel.

- "Trójai" fedőnevű tmb., mint az SZDSZ XIII. kerületi csoportjának egyik vezetője, a csoportban képviseli a "hozzátartozók" álláspontját, ez irányban befolyásolja a tagokat és Kőszeg Ferencet.
  Felkérés esetén elvállalja a rendezői teendőket.

- "László" fedőnevű tmb. az SZDSZ vezetői közül Kőszeg Ferenc és Szász István révén felderítő jellegű információkat szerez a szervezet tömegdemonstráción való részvételével kapcsolatos tervekről.

- "Horváth András" fedőnevű tmb. figyelemmel kíséri az SZDSZ XII. kerületi csoportjának terveit, felkérés esetén rendezői feladatokat vállal.

- "Kovács Gábor" fedőnevű tmb. az SZDSZ és az MDF vezetőségében meglévő kapcsolatain keresztül információkat szerez a szervezetek részvételéről és terveiről, a demonstrációval kapcsolatos elképzeléseikről.

- "Kerecsen" fedőnevű tmb. a szervezők MDF-el való tárgyalásairól szerez adatokat.

- "Gyűjtögető" fedőnevű tmb. felderíti az MDF terveit, elképzeléseit, részvételét a tömegmegmozduláson.

- "Székely László" fedőnevű tmb. a "Magyar Világ"-ban és "Amatőr" fedőnevű tmb. a "Magyar Hírlap"-ban cikket jelentetnek meg. Ebben a temetést, mint a társadalmi megbékélés, a konszenzus irányába tett politikai lépésként értékelik, melyen keresztül a kormányzat a múlt hibáin túllépve a kibontakozó demokratizmus békés továbbvitelére törekszik.

- "Edward" fedőnevű tmb. felderíti a SZER részéről az eseményen résztvevőket, azok terveit, valamint a megjelenő anyagokat.

- "Nagy László" fedőnevű tmb. figyelemmel kíséri elsősorban az Ausztriában és az NSZK-ban élő magyar emigráció által megjelentetett cikkeket, felhívásokat, esetleges gyűjtés kezdeményezését. Információkat szolgáltat arról, hogy a szervezetek tagjai egyénileg, vagy csoportos szervezésben kívánnak-e résztvenni a demonstráción.

- "Manager" fedőnevű tmb. felderíti az Amnesty International temetéssel kapcsolatos terveit, az eseményen résztvevőket, illetve felkérés esetén képviseli a szervezetet. Az alternatív szervezetekben meglévő kapcsolatain keresztül figyelemmel kíséri a demonstráció szervezési munkálatait.

- "Bíró" fedőnevű tmb. megszervezi a temetőn kívüli események videofelvétellel történő dokumentálását.

A BM III/III-4. és 6. osztályok szorosan együttműködve felderítik Krassó György és Zsille Zoltán beutazási, részvételi terveit.

58

5. Osztály:

- A temetést megelőző időszakban az MTI és az írott sajtó területéről hálózati személyeken, hivatalos és társadalmi kapcsolatokon keresztül az előkészületekről, a különböző alternatív szervezetek tervezett lépéseiről információkat szerez, különös tekintettel az MTI Országos Sajtószolgálatához beérkező információkra.

- Az MTI-nél hivatalos kapcsolatokon keresztül információkat szerez arról, hogy mely külföldi szervezetek és személyek jelzik részvételüket a temetésen.

- "Hollós" fedőnevű tmb. és "Fáklya" fedőnevű tmb. segítségével adatokat gyűjt a Nyilvánosság Klub vezetésének, illetve tagságának szándékairól. Feladatul adja számukra, hogy kezdeményezzenek nyugalomra intő állásfoglalást a Klub részéről a temetéssel kapcsolatban.

- "Hidas" fedőnevű tmt. és "Orosz" fedőnevű tmb. segítségével információkat szerez a független lapok temetéssel kapcsolatos sajtóterveiről. A szakmai vezetés igényétől függően rajtuk keresztül cikkeket helyez el a Reform és az Unió című lapokba, melyek nyugalomra, békességre intenek.

- "Orosz" fedőnevű tmb-n keresztül kezdeményezi a Magyar Nemzet című napilapban a nemzeti megbékélésre, a nyugalom megőrzésére inspiráló cikkek megjelentetését.

- Igény esetén, a 4-es osztállyal koordinálva, az alternatív szervezetekben meglévő operatív lehetőségek által megfogalmazott, a nyugalomra intő felhívásokat az MTI Országos Sajtószolgálata által széles nyilvánosság elé tárja.

- Eligazítja "Kati" fedőnevű tmb-t, hogy az MTV-hez bejelentkező, a temetésre beutazó forgatócsoportokról,

72

- lehetőség szerint programjukról is - soron kívül tegyen jelentést.

- A Magyar Rádió Külügyi Osztályán keresztül beszerzi a bejelentkező külföldi rádiótudósítók adatait, s a BM III/II-12. osztállyal szorosan együttműködve elvégzi ellenőrzésüket.

- Eligazítja E-12. "SZT" tisztet, hogy lehetőségeihez mérten adjon tájékoztatást az MTV-n belüli, a temetéssel kapcsolatos tevékenység (műsorkészítés, közvetítés, stb.) helyzetéről.

- Eligazítja "Miskolci" fedőnevű tmt-t, hogy a MR PAF területén készülő, az eseményekkel összefüggő műsorokról lehetőség szerint adjon tájékoztatást.

- Hivatalos kapcsolatokon keresztül információkat szerez az esemény kapcsán készülő műsorokról, a műsorkészítéssel kapcsolatos kérdésekről.

- Folyamatosan figyelemmel kíséri a magyar nyelvű ellenséges külföldi rádióállomások temetéssel összefüggő híradásait.

- Megállapítja, hogy június 16-án melyik kórház lesz ügyeletes, az Országos Mentőszolgálattól megerősített ügyeleti szolgálatot kér és a hivatalos kapcsolatokat az esemény kiemelt fontosságára való tekintettel eligazítja.

- "Lézér", "Koncz Zoltán", "Somkos" és "Csillag" fedőnevű hálózati személyeket eligazítja a temetéssel kapcsolatos információk jelzésére és a helyszíneken történő adatgyűjtésre.

- A temetési szertartáson videofelvételt készítő MOVI stábot, illetve dr.Székely Ferenc Filmhíradó főszerkesztő-helyettest eligazításban részesíti.
  A stáb az amerikai CNN TV részére megrendelésre videofelvételt fog készíteni.

- A közművelődési, kultúrális területen elhelyezkedő hivatalos és társadalmi kapcsolataitól a tervezett kultúrális programokat beszerzi, azokat értékeli, elemzi és - szükség szerint - javaslatot tesz a megfelelő intézkedésekre.

- Fokozott figyelemmel kíséri azokat a prominens színészeket, akik az '56-os események alatt exponálták magukat és most aktív szerepet kívánnak vállalni a temetést megelőző időszakban, illetve alatt.

- Fokozott figyelmet fordít az alternatív politikai csoportoknak helyet adó Jurta Színház vezetésének a temetés ceremóniájában vállalt terveik, elképzeléseik megismerésére.

- E-15. "SZT" tiszt felderítést végez az alternatív szervezetek körében, illetve részt vesz a temetésen.

- Az ügyben legjobban felhasználható "Barta János", "Pálinkás", "Miklós Iván" fedőnevű tmb-ket eligazítja.

- E-3. "SZT" tiszten keresztül információkat szerez be a Magyar Írók Szövetségének vezetői, illetve vezető testületeinek a szertartással kapcsolatos terveiről, a részvételről, esetleges beszédekről.
  Az "SZT" tiszten keresztül, illetve az ő felkészítésével igyekszik elérni, hogy a Szövetség szorgalmazza a szertartás provokációmentes lezajlását, ilyen jellegű felhíváshoz - amennyiben azt más szervezet, párt kezdeményezi - csatlakozzon.

74

64.

- Az "F" dossziés személyek közül fokozottan figyelemmel kíséri dr.Mészöly Miklós és Nagy Gáspár tevékenységét, tekintettel arra, hogy a Történelmi Igazságtétel Bizottságának az "1956-os vértanúk emlékműve" bizottságába választották őket.

- Fokozottan figyelemmel kíséri Fekete Gyula MISZ alelnök tevékenységét az eseménnyel kapcsolatban, akitől várható az írótársadalomban, a MISZ-ben a szertartással kapcsolatban szervező tevékenység.

- Az objektumok vezetőinél kéri, hogy jelezzék amennyiben az objektumokban a temetéssel összefüggésben konkrét szervezés folyna.

- Hálózataik közül azokat, amelyek konkrét megbizatással, tagsággal rendelkeznek a különböző alternatív szervezetekben - e szervezeteknek a szertartással kapcsolatos tervei felderítése céljából - eligazítják.
  - "Kakukk" fedőnevű tmb. (SZDSZ, Széchenyi Casinó).
  - "Árva Ádám" fedőnevű tmb. (Nyilvánosság Klub).
  - "Pálinkás Ilona" fedőnevű tmb. (könyvtári terület).

- E-9. r. százados folyamatos tájékoztatást ad a Wallenberg társaság elképzeléseiről, terveiről.

6. Osztály:

- A Hiány és a Munkás című folyóiratokban operatív pozíciók felhasználásával szorgalmazza olyan cikk(ek) közzétételét, amelyek a hangsúlyt a temetés kegyeleti jellegére helyezik.
  Árnyalt megfogalmazással, az operatív pozíciók gyengítése nélkül a politikai demonstráció szervezőivel szembenálló, azt kritizáló tartalmú cikk megjelentetését tervezi. Ennek érdekében a Hiány esetében "Viktor" fedőnevű tmb., a Munkás című folyóirat esetében "Vadász" fedőnevű tmb. lehetőségeit kívánja felhasználni.

75

8292

- A május 10. és június 16. között külföldre utazó "Raguza" fedőnevű tmb-t eligazítja, hogy az NSZK kormánykőreihez kapcsolódó, illetve a jelenleg ellenzékben lévő pártok képviselőivel folytatandó beszélgetésein vesse fel magánvéleményként a politikai demonstráció szervezésével kapcsolatos aggályait, az ehhez kapcsolódó hatalmi reagálás kiszámíthatatlanságának veszélyeit. Tárgyalásain, amelyet az SPD, illetve a CDU képviselőivel folytat, hangsúlyozza ki, hogy a hatalmi reagálás a reformtörekvéseket keresztezheti, s beláthatatlan következményei lehetnek a már elért eredményekre is.
  A tmb. ösztöndíjas útján a BND és a CIA fedőszerveinek képviselőivel, hírigény alapján, rendszeres kapcsolatban áll.

- "Beck Tamás" fedőnevű tmb. rendszeres ausztriai utazása során felkeresi a Bécsben élő Kovács Kálmánt, ahol a temetés politikai demonstrációvá történő szervezését politikai szempontból át nem gondoltnak, az izmosodó alternatív szervezetek szempontjából egyértelműen károsnak, illetve veszélyesnek minősíti.

- A temetést politikai demonstrációvá változtatni kívánó Republikánus Körben a meglévő ellentétek mélyítését a szélsőséges hangvétel élének elvételét a körben mozgatott "Mészáros", "Doki" és "Cyrano" fedőnevű hálózati személyeken keresztül kívánja elérni.
  A hálózati személyekkel sűrített találkozókat szervez.

- Az MDF Választmányában tevékenykedő "Erdélyi Miklós" fedőnevű tmb. feladatául szabja, hogy hangoztassa azon véleményét, miszerint az amúgy is feszült politikai légkört nem kell fokozni, a hatalmat irritálni egy nagy tömegeket megmozgató politikai demonstrációval.

- A temetést megelőzően figyelemmel kíséri a megjelentetni kívánt szórólapok tartalmát, példányszámát, a készítés helyét.

76

83 82

A korábban nyert tapasztalataik alapján kiemelt figyelmet fordít az INCONNU csoport tagjainak tevékenységére, illetve az Áramlat kiadót működtető Jakab Lajos szándékaira.

- A kérdéses időszakban a Szolidaritás Munkás Szakszervezet ellenőrzését fokozza.
  Az ügyben foglalkoztatott "Virág", "Keszthelyi", "Mészáros" fedőnevű operatív kapcsolatokon keresztül a szakszervezet célkitűzéseit figyelemmel kíséri, azt befolyásolni igyekszik.

Az Intézkedési Tervben leírtak végrehajtásáért az érintett szolgálatok illetékes vezetői, a koordinációért a BM III/III. Csoportfőnökség vezetője felelős.

A Nagy Imre és társai temetésével kapcsolatban felmerült valamennyi adatot, információt soron kívül el kell juttatni a BM III/III-7. Osztályhoz.
Az osztály folyamatosan értékeli és elemzi a beérkezett információkat, a szükséges intézkedések megtétele céljából az illetékes szerveket tájékoztatja.

A BM III/III. Csoportfőnökség folyamatos koordinációt alakít ki az ORFK-val, a BRFK-val és a Kormányőrséggel, tájékoztatást ad a hatáskörükbe tartozó információkról.
A megyei szervek felé intézkedik, hogy az esetleges helyi kezdeményezésekre - a fő célnak megfelelően - operatív úton reagáljanak.

A biztosítási tervet a jelenleg rendelkezésünkre álló információk felhasználásával készítettük, amit újabb tények, tervek, elképzelések ismertté válása esetén - a jóváhagyott koncepció keretein belül - a BM III/III. Csoportfőnök engedélyével módosítunk. Az eddigiektől alapvetően eltérő információk felmerülésekor külön javaslatot terjesztünk fel jóváhagyásra.

77

~~94~~.
94.

Az Intézkedési Terv a temetést megelőző időszak feladatait tartalmazza.
1989. június 16-ára - a BRFK-val egyeztetett - külön terv készül.

Kérem az Intézkedési Tervben foglaltak végrehajtását engedélyezni.

Budapest, 1989. május " "

Dr.Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

11-13/745/1989.

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS !
(Selejtezésig !)

Jóváhagyom:

Egyetértek: Herczeg Miklós

Földesi Jenő r. altábornagy
államtitkár

Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy
miniszterhelyettes

Tárgy: Nagy Imre és társai 1989. június 16-i temetésének állambiztonsági biztosítására

B I Z T O S Í T Á S I T E R V

A Magyar Népköztársaság Kormányának engedélye és a hozzátartozók kívánsága alapján Nagy Imre és négy társa temetésére 1989. június 16-án kerül sor.

A családtagok, a TIB és nem utolsó sorban az ellenzéki szervezetek által kialakított elképzelések szerint a ravatalozás a Hősök terén történik meg széles nyilvánosság mellett, míg a gyászszertartásra és a temetésre szűk körben az Új köztemető 301. parcellájában kerül sor.

A június 16-át megelőző időszakra készített állambiztonsági Intézkedési Tervben meghatározott feladatok folyamatosan végrehajtásra kerültek, célkitűzéseinek megvalósulását a politikai alapállás változása és annak terjedése is

elősegítette. A társadalom irányába megkezdődött annak sugalmazása, hogy június 16-át a temetés, a nemzeti megbékélés, a közmegegyezés napjának kell tekinteni. E köré kezd kikristályosodni a közhangulat.

Az emigrációban élő magyarság számos vezető személyisége kért és kapott beutazási engedélyt az eseményre. Körükben is általános az a vélemény, hogy meg kell őrizni a temetés kegyeleti jellegét, a békés reformokra, az erőszakmentes átmenetre helyezik a hangsúlyt.
A szélsőjobboldali emigráció elhatárolja magát a június 16-i rendezvényektől, mivel az a véleményük, hogy kommunistákat temetnek, így részvételük csak a kommunista rendszer legitimációját szolgálná.

A hazai ellenzéki személyek és csoportok többsége is - tiszteletben tartva a hozzátartozók és a TIB tagjainak kívánságát - meg kívánja őrizni az esemény kegyeleti, gyászszertartás jellegét.

Mindezek arra utalnak, hogy konfrontáció csak akkor következik be, ha valamilyen - akár jobbról, akár balról jelentkező - erő provokációs helyzetet alakít ki. Ezek egy része áttekintett, befolyásolható, azonban számolni kell spontán, egyelőre nem irányítható kezdeményezésekkel is.

Az állambiztonsági szolgálat alapvető feladata a Hősök terén lezajló demonstráció és a temetési szertartás idején, illetve az esetleges külön rendezvényekről az információgyűjtés és a szükséges állambiztonsági intézkedések bevezetése. Sajátos eszközeivel biztosítja, hogy a temetéssel kapcsolatos alapelv - kegyeleti jelleg - érvényesüljön, a biztosítási tervben meghatározott feladatok végrehajtását akadályozó adatok a felszínre kerüljenek.

80

Ut-67

A birtokába jutó információkat elemzi, értékeli és jelenti a minisztérium vezetésének, tájékoztatja azokról a biztosítás végrehajtásáért felelős parancsnokot.
Az események befejezését követően értékeli azok lefolyását, a biztosító intézkedések hatékonyságát és erről jelentést terjeszt fel.

Mindezek megvalósulása érdekében

J a v a s o l j u k :

1.) A temetéssel összefüggő rendezvények állambiztonsági biztosítását a létrehozott Operatív Bizottság irányítja, koordinálja és felügyeli.

Felelős: az Operatív Bizottság vezetője

2.) A BM III/I. Csoportfőnökség

a.) "Koppel" fedőnevű kapcsolatát, aki az Ausztriából érkező magyarság környezetében rendelkezik lehetőséggel, részletesen eligazítja, majd közvetlenül az esemény befejezése után, június 16-án a késő délutáni órákban beszámoltatja.

b.) "Táborfalvi" fedőnevű tmb-t, aki folyamatosan részt vesz az eseményt előkészítő és rendező személyekkel való kontaktálásban, az MDF és az ausztriai emigráció közötti összeköttetésben, június 16-án az esti órákban tapasztalatairól, feladatainak elvégzéséről részletesen beszámoltatja.

c.) A nyugatról beutazó magyarság körében jelenlevő kapcsolataikkal a lehetőség szerint megbeszélé-

TÖRÖLVE
A minősítést megszüntette:
Dr. Hellebrandt László
Beosztása: III ny. szr.
1999 09. 13.
Törlés hitelesül:

FH

81

seket szervez és a kapott információkat június 17-én jelenti.

Felelős: BM III/I-7. Osztály vezetője

3.) A BM III/II. Csoportfőnökség

a.) Június 9-től - 23-ig Király Bélát 3/e és 3/a rendszabály útján ellenőrzés alatt tartja. A keletkezett anyagokat soron kívül feldolgoztatja.

b.) Június 12-17-ig a NATO országok budapesti követségeinek - elsősorban amerikai, angol, francia, nyugatnémet - diplomatáit szoros ellenőrzés alá vonja 3/e, 3/a és nyilvános helyen folyó találkozóikat 3/e rendszabály útján.

c.) Hálózati úton június 15. és 16-án ellenőrzés alatt tartja:

- a SZER fotó-video felvételeket készítő csoportját ("Zenész" fedőnevű tmb.);

- a gyászszertartáson megjelenő jugoszláv újságírókat ("Papp Béla" fedőnevű tmb.);

- az angol követség diplomatáit és katonai attaséját ("Lakihegyi" és "László" fedőnevű tmb-k);

- a francia nagykövetség diplomatáit ("Landa" és "Huan" fedőnevű tmb-k);

- az olasz követség diplomatáit ("Nagy Gábor" fedőnevű tmb.);

yy 69

- a dán, holland, norvég, belga követség diplomatáit ("D-56-os" SZT tiszt, "Debreceni" és "Brutusz" fedőnevű tmb-k).

A hálózati személyek soron kívül jelentik amennyiben rendkívüli eseményre való előkészületről információt szereznek.
A gyászünnepséget követően minden hálózati személylyel soron kívüli találkozót bonyolítanak le.

Felelős: BM III/II. csoportfőnök-helyettes

4.) A BM III/III. csoportfőnökség osztályai

a.) Az 1. Osztály

A magyarországi egyházak eddigi adatok szerint hivatalos formában nem vesznek részt sem a demonstráción, sem a temetésen.
Amennyiben ebben változás áll be a szükséges intézkedéseket megteszik.
Hálózati személyeiket eligazítják, hogy híveik körében a nemzeti megbékélés szükségességét hírdessék.

b.) A 2. Osztály

A szertartáson az osztály hálózati kontingenséből az alábbiak vesznek részt: "Herman Attila", "Mező Gábor", "Miskolci Lajos", "Kiss Gábor", "Baráth József", "Ádám András", "Temesvári", "Beregi", "Soós", "Magvető" fedőnevű tmb-k; "Kapusi" fedőnevű tmt. és "Spitz" fedőnevű ügynök.
Tapasztalataikról folyamatosan tájékoztatást adnak.

83

c.) A 3. Osztály

- "Szilárd" fedőnevű titkos megbízott, mint a rendezvénysorozat egyik szervezője a TIB részéről részt vesz mindkét helyen - Hősök tere, temető - a búcsúztatáson, valamint a gyászszertartáson. Pozicióját és tekintélyét felhasználva az esetleges szélsőséges megnyilvánulások végrehajtását akadályozza, a hivatalos programtól eltérő kezdeményezéseket lehetősége függvényében leszereli.

- "Érdi" és "Tóth Győző" fedőnevű tmb-k a POFOSZ, "Nádasdi" fedőnevű tmb. a TIB, "Norbert" fedőnevű tmb. a Recski Szövetség meghivottjaként vesznek részt a temetőben rendezett búcsúztatáson és gyászszertartáson. Prominens kapcsolataik körében információt szereznek a napi események értékeléséről, esetlegesen más helyszinekre tervezett - a programtól eltérő - eseményekről, melyekről soron kívül jelentést tesznek.

- "Virág" fedőnevű titkos megbízott az FKgP nevében jelen lesz a Hősök terén és a temetőben rendezett búcsúztatón. Kora, politikai múltja és tekintélye alapján részt vesz az esetleges szélsőséges megnyilvánulások leszerelésében, visszaszorításában.

- "Szigeti" fedőnevű tmb. mint felkért rendező a Hősök terén, "Láp" fedőnevű tmb. a Hősök terén, "Sensei" fedőnevű tmb. a Hősök terén és a temetőben meghívás alapján működik közre a rendezvények operatív biztosításában.

84

101-71.

- "Norbert", "Tóth Győző" és "Hegyi" fedőnevű tmb-k a temetésre esetlegesen beutazó ismert jobboldali emigráns kapcsolataik tevékenységét figyelemmel kísérik. Lehetőség alapján kapcsolatba lépnek velük, információt szereznek a temetést megelőző hangulatról, véleményekről, a gyászszertartás lefolyásának értékeléséről.

d.) A 4. Osztály

- "Tamás" fedőnevű tmb. részt vesz a politikai nagygyűlésen, valamint a TIB-től kapott meghívó esetén a temetői szertartáson, melyekről folyamatos tájékoztatást ad telefonon.
  A tmb. a BZSBT-vel vesz részt az eseményen.

- "László" fedőnevű tmb. az MDF képviseletében lesz jelen a Hősök terén rendezett megemlékezésen.

- "Trójai" fedőnevű tmb. az SZDSZ csoportjával képviselteti magát a Hősök terén, meghívó esetén a temetői eseményeket is figyelemmel kísérheti.

- "Palotás" fedőnevű tmt. a Hősök terén, valamint a temetőben is jelen lesz az FKgP-vel. Rendkívüli esetben soron kívül jelentést tesz.

- "Dobos Ödön" fedőnevű tmb. az SZDSZ csoportjával a Hősök terén vesz részt, fényképeket készít a szónokokról, kiemelkedő személyiségekről, esetleges váratlan eseményekről.

- "Horváth András" fedőnevű tmb. rendezőként vesz részt a nagygyűlésen és a temetői szertartáson.

85

102 72.

- "Bíró" fedőnevű tmb. videofelvétellel dokumentáltatja a temetőn kívüli eseményeket és lehetőség szerint a 301-es parcellánál folyó szertartást is.

- "Kovács Gábor" fedőnevű tmt., "Bács Pongrác", "Szabó Tibor", "Gusztáv György" és "Poián Gáspár" fedőnevű tmb-k a Hősök terén vesznek részt az SZDSZ tagjaként.

- "Szegedi" fedőnevű tmb. a temetésszervező TIB irodában dolgozik, ott lesz a Hősök terén, a temetőben és az esti fogadáson is. Amennyiben a hivatalos programban változás történik, soron kívül jelent.

- "Etele" fedőnevű tmb. a POFOSZ tagjaként a temetői szertartáson vesz részt.

- "Fogarasi" fedőnevű tmb. amennyiben belépőkártyát kap a TIB-től, a temetőbe is megy, a Hősök terén ott lesz.

- "Edward" fedőnevű tmb. a SZER egyik tudósítójaként vesz részt a rendezvényeken, folyamatos kapcsolatot tart a SZER hazánkba érkező munkatársaival.

- "László Gábor" fedőnevű tmb. az SZDSZ sajtóreferenseként vesz részt az eseményeken, valószínű feladata lesz a külföldi újságírók eligazítása.

- "Andersen" fedőnevű tmb. a Duna Kör tagjaként lesz ott a szertartáson.

86

103 73

- "Katona" fedőnevű tmb. az MDF-fel vesz részt mind a két helyszínen, mint hivatásos fotós dokumentálni fogja az eseményeket.

- "Gyűjtögető" fedőnevű tmb. a Duna Kör tagjaként vesz részt a rendezvényen.

- "Díry Gyula", "Vásárhelyi", "Hunyadi", "Maróti" és "Kerecsen" fedőnevű tmb-k önállóan vesznek részt a rendezvényen.

A temetésre külföldről beutazó emigráns szervezetek képviselői, az emigráció kiemelkedő személyiségei operatív ellenőrzését az alábbiak szerint hajtja végre:

- "Székely" fedőnevű tmb. dr.Száz Zoltán és Kálmán László - temetésre beutazó USA állampolgárok - társaságában vesz részt a rendezvényen.

- Az Amnesty International képviseletében résztvevő személyeket "Manager" fedőnevű tmb. segítségével ellenőrizzük.

- Krassó Györgyöt beutazása esetén - tartózkodási helyének ismeretében szoros - 3/a operatív technikai ellenőrzés alá vonja.

- A más szervezetektől érkező személyek ellenőrzését soron kívüli, szoros együttműködés keretében végzi a BM III/I., és III/II. csoportfőnökség illetékes osztályaival.

87

104 74.

e.) Az 5. Osztály

- "Harmath" és "Kati" fedőnevű tmb-k, valamint a MR Külügyi Osztálya a bejelentkező külföldi TV forgatócsoportok és rádióriporterek listáját, valamint tevékenységükről keletkezett információkat soron kívül jelzik.

- Az "E/3." SZT tisztet eligazítja, hogy folyamatosan jelentse a MISZ-nek az eseményekkel kapcsolatos terveit, a tervezett részvételt (létszám, beszédek, nyilatkozatok).
  Ha külföldi állampolgárságú írók részvételi szándékáról jutnak adatok a birtokába - jelezze.
  Kísérje figyelemmel a terveiket, programjaikat, tervezett nyilatkozataikat.

- Eligazítja az elhárítási területükhöz tartozó objektumokban dolgozó hivatalos és társadalmi kapcsolatait, hogy az intézményük számára az eseményekkel kapcsolatban külföldről érkező uszító irományokat, felhívásokat soron kívül jelezzék.

- A külföldről beérkező forgatócsoportok, riporterek, újságírók ellenőrzése során szoros kapcsolatot tart a BM III/II-12. osztállyal.

- Az MTA Irodalomtudományi Intézetében eligazítja kapcsolatait Vásárhelyi Miklós tevékenységének figyelemmel kísérésére, a tapasztaltak soron kívüli tájékoztatására.

- "Pálinkás", "Miklós Iván" és "Vizi" fedőnevű tmb-k figyelmét felhívja, hogy az általuk ismert

88

105.75

1956-ban kompromittált személyek tevékenységét kísérjék figyelemmel, erről folyamatosan jelentsenek.

- Június 16-án a Hősök terén rendezendő szertartáson, lehetőség szerint az alábbi hálózati személyek lesznek jelen: "Kovács László", "Tolnay", "Fáklya", "Labdás", "Kakukk", "Árva Ádám", "Vizi", "Lázár", "Fóti" fedőnevű tmb-k, az SZT tisztek közül az "E/2." és az "E/15".

- Eligazítja a fenti hálózati személyeket és SZT tiszteket, hogy amennyiben a téren zajló gyászszertartáson a korábban tervezettől eltérést tapasztalnak, illetve a tervezetten túl más megmozdulásokról, demonstrációról, provokációról jut birtokukba információ, azt azonnal jelezzék. Ha esetlegesen, egy demonstratív tüntető menet, gyűlés alakulna ki, kísérjék figyelemmel és soron kívül jelentsék.

- "Kovács László" és "Kakukk" fedőnevű tmb-k előreláthatóan részt vesznek az Új köztemetőben a temetési szertartáson. Az ott tapasztaltakról, valamint a birtokukba kerülő operatív értékű információkról jelentést tesznek.

- A Magyar Televízió által készített anyagok videomásolatait beszerzi.

- Lehetőség szerint információkat szerez a külföldi tudósítók által készített és az MR, illetve MTV stúdióiból kijátszásra kerülő anyagokról.

89

 10576

- A MOVI Híradó stábja dr.Székely Ferenc főszerkesztő-helyettes vezetésével a Hősök terén és a temetőben filmet forgat. A stáb vezetőjét eligazítja.

f.) A 6. Osztály

"Kovács István" fedőnevű tmb. az INCONNU csoporttal, "Hód", "Cyrano", "Doki"és "Mészáros Tibor" fedőnevű tmb-k a Republikánus Körrel, "Erdélyi Miklós" fedőnevű tmb. a rendező gárdával, "Fehér Pál" fedőnevű tmb. az MDF dunaújvárosi csoportjával, "Fekete Péter" fedőnevű tmb. a kerületi MDF csoporttal, "E/20"-as SZT tiszt Solt Ottíliával és környezetével, "Tranzisztor" fedőnevű tmb. az amerikai NBC TV társaság stábjával vesz részt a szertartáson.

5.) A BRFK Állambiztonsági szerve külön terv alapján hajtja végre biztosítási feladatait.

Felelős: BRFK ÁB helyettes

6.) A biztosítási feladatok végrehajtásába bevonjuk a BM III/2. Osztályt.
A Hősök terén, a temetőben és a tervezett mozgási útvonalakon figyelőpontokat szervezünk a rendezvények lefolyásának ellenőrzésére.

Felelős: BM III/2. Osztály vezetője

7.) A BM III/4. Osztály szoros ellenőrzés alá vonja az érintett személyek technikai rendszabályait, a keletkező adatokról folyamatosan tájékoztatja a biztosításért felelős parancsnokot.

Felelős: BM III/4. Osztály vezetője

TÖRÖLVE

30

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

137.
102

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORUAN TITKOS!
SELEJTEZÉSIG!

1R 24

Herczeg Miklós

Engedélyezem:

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Tárgy: Nagy Imre és társai temetése előkészületeinek operatív befolyásolására -

S A J T Ó T E R V

Jóváhagyott Intézkedési Terv alapján az állambiztonsági szolgálat tevékenységének fő iránya kell legyen, hogy minden rendelkezésre álló erővel és eszközzel elősegítse az esemény kegyeleti, tiszteletadási jellegét, a mindkét oldalról várható szélsőségeket, a lehetőségek szerint megelőzze, akadályozza, a tervezett politikai tömegdemonstrációt pozitív irányba befolyásolja, egyes marginális csoportok rendzavaró akcióit korlátozza, meghiusítsa.

E célkitűzések megvalósításának részeként összehangolt intézkedéseket teszünk a magyar tömegkommunikáció - MTV, MR, állami-, független- és szamizdat sajtó célirányos felhasználására, annak sugalmazására,hogy a nemzet érettségének bizonyítása lesz az, ha a június 16-i események rendben zajlanak le.

Tervezett operatív intézkedéseink:

1. A MTV "Panorama" cimű műsorának forgatócsoportját Király Bélához /USA/ és Kopácsi Sándorhoz /Canada/ utaztatjuk "Erdei Lajos fn. tmb. segítségével. /A szükséges címeket és telefonszámokat megszereztük, a forgatócsoport már felvette a kapcsolatot nevezettekkel./

10

138.
103

Feladat: Interjú készítése a temetés szervezési előkészületeiről melynek kegyeleti jellegét erősítsék, érjék el, hogy mindkét személy ítélje el a temetés politikai indítékú felhasználását. Idézzék fel Kopácsi a "Magyar Nemzet"-ben megjelent "Torontói üzenet" című levelének pozitív gondolatait.

Határidő: 1989. június 1.
Felelős: Dr.Dankó László r.ezredes csoportfőnök helyettes

2. A "Reform" című független lapban "Hidas" fn. tmt. interjút jelentet meg a temetés előkészületeiről, lehetőleg Szilágyi Sándort /SZDSZ/, és Hegedűs B.Andrást /TIB/, valamint egyik özvegyet keresi meg kérdésekkel.

Feladat: Az interjú szerkezetét úgy alakítja, hogy elsősorban a TIB és az özvegyek kegyeleti szándékát erősítse, s a Szilágyi féle politikai tömegdemonstrációs tervet gyengítse, elrettentsen a szélsőséges szándékoktól.

Határidő: 1989. június 1.
Felelős: Szelőczei István r.alezredes osztályvezető

3. A "Reform" főszerkesztője önálló elhatározásból interjút tervez készíteni Belügyminiszter Elvtárssal. Az operatív bizottság erre az alkalomra megfelelően orientáló háttéranyagot állítson össze, s biztosítsa, hogy a legfrissebb információk alapján jól használjuk fel ezt a lehetőséget a lakosság pozitív irányú befolyásolására.

Határidő: 1989. június 10.
Felelős: Szelőczei István r.alezredes osztályvezető és
Hajós Sándor r.őrnagy osztályvezető helyettes

102

4. A "Reform" cimű lap a III/I. Csoportfőnökség szervezésében mérsékletre intő levelet kap és közöl a "Nemzetőr" környezetéből, NSZK-ban élő személytől.

Határidő: 1989. június 1.
Felelős: Kistamás Benő r.ezredes
osztályvezető

5. Az "Unió" cimű független lapban "Orosz" fn. tmb. interjút jelentet meg, melyet Mécs Imrével és Halda Alízzal készít.

Feladat: A nemzeti megbékélésre, a nyugalom megőrzésére inspiráló hangvétel erősítése, melyet külön szerkesztőségi cikk is árnyalni fog.

Határidő: 1989. június 10.
Felelős: Szelőczei István r.alezredes
osztályvezető

6. A "Világ" cimű ujonnan induló független lap 2. számában "Székely László" f.n. tmb. cikket jelentet meg a május végéig kialakuló tervek, előkészületek ismeretében.

Feladat: A temetést úgy értékelni, mint a társadalmi megbékélés, a konszenzus irányába tett politikai lépést, melyen keresztül a kormányzat a múlt hibáin túllépve a kibontakozó demokratizmus továbbvitelére törekszik.

Határidő: 1989. június 10.
Felelős: Forgács Lajos r.alezredes
osztályvezető

7. A "Magyar Hírlap"-ban "Amatőr" fn. tmb., a "Magyar Nemzet"-ben "Orosz" fn. tmb. szemlézö orientáló cikkeket jelentet meg.

Feladat: A temetéssel kapcsolatban megjelent írások, rádió és tv műsorok szemlézésével, a szélsőségektől való elriasztással bemutatni, hogy a társadalom egységes törekvése a rend és a nyugalom, nem pedig a kegyeleti aktus politikai összecsapásokra való felhasználása.

Határidő: 1989. június 15.
Felelős: Forgács Lajos r.alezredes osztályvezető
Szelőcezi István r.alezredes osztályvezető

8. A "Hiány" és "Munkás" cimű szamizdat kiadványokban "Viktor" és "Vadász" fn. tmb-k június 16-tal kapcsolatos írásokat helyeznek el.

Feladat: A hangsúlyt a temetés kegyeleti jellegére helyezik. Árnyalt fogalmazással - operatív pozicióik gyengítése nélkül - a politikai demonstráció szervezőivel szembenálló, kritikai hangvételt használnak. Erőteljesebben bírálják azokat a marginálisoktól származó terveket, amelyekről röplapokon, vagy más úton tudomást szereznek. /Külön felvonulások, fáklyás demonstrációk stb./

Határidő: 1989. június 1-15. között.
Felelős: Hajós Sándor r.őrnagy osztályvezető helyettes
Jávor Miklós r.alezredes osztályvezető

További feladataink:

1. Az MTV, MR, MTI /Országos Sajtószolgálat/ objektivitására, és mértéktartására, pozitív irányú orientáló lehetőségeinek kihasználására eligazítjuk hivatalos, társadalmi és operatív kapcsolatinkat, SzT-tiszti állományunkat.

104

2. A kapitalista országok hazánkba beutazó újságíróinak, forgatócsoportjainak befolyásolása, "baráti beszélgetések során" annak érdekében, hogy saját lehetőségeik felhasználásával tegyenek lépéseket a temetés szélsőséges politikai demonstrációra való felhasználása ellen, a helyszíneken jelenlétükkel ne a negatív törekvéseket erősítsék. A KÜM szükség szerinti nemzetközi sajtóértekezletén is e törekvéseinket kell, hogy képviselje.

3. A sajtóra nyomást gyakorló "Nyilvánosság Klub" prominens tagjait "Hollós" és "Fáklya" fn. tmb-k útján ellenőrzés alá vonjuk, s nyugalomra felhívó álllásfoglalás kialakítására törekszünk. Hasonló feladatokat lát el E-3 SzT-tiszt elvtárs a MISZ hangadó, ellenőrzés alá vont személyei körében.

Határidő: folyamatos
Felelős: Az intézkedési tervben meghatározott osztályok vezetői.

Megjegyzés:

A Sajtótervben foglaltak, feladatok, célkitűzések rugalmas módosítására, operatív pozicióink szükség szerinti irányokba történő további mozgatására lehetőségünk van, a határidők változtatását viszont nagymértékben befolyásolja a lapok megjelenési időpontja.

Budapest, 1989. május 19.

Földvári Lászl
Dr. Földvári László r.ezredes
csoportfőnök helyettes

105

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-A.ALOSZTÁLY

SZIGORUAN TITKOS! 1R68
(Selejtezésig!) 14

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Tárgy: 1989.junius 16-i Nagy Imre temetésén résztvevő hálózati személyek beosztásáról

JELENTÉS

Budapest,1989.május 30.

"Balog Péter" fn.tmb. Tartó: Szabó Zoltán r.fhdgy.
Idő: du. - este

"Katona Zoltán" fn.tmb. telefonon jelentkezik du - este

"László Jenő" fn.tmb. Tartó: Karai István r.őrnagy
Idő: de - du?.

"T.L.F." Tartó: Szrapkóné r.fhdgy.
Idő: du.

"Csillag" fn.tmb. Tartó: Farkas Róbert r.alhdgy.
Idő: du.

"Viktor" fn.tmb. Tartó: Frank József r.fhdgy.
Idő: telefon szükség esetén személyesen du.

"Piroska" fn."Ü" Idő: du. telefon szükség esetén személyesen

"Omega" fn."Ü". Idő: egész nap telefon

"Kárpáti" fn.tmb. Tartó: Dobai László r.hdgy.
Idő: telefon du.

"Virág" fn."Ü" Tartó: Romhányi Ferenc r.fhdgy.
Idő: du. telefon

"Kotta" fn."Ü" Tartó: Bajcsi István r.fhdgy.
Idő: du. telefon

"Andrea" fn.tmb. Tartó: Kovács Jenő r.hdgy.
Idő: de. telefon

Nytsz: 398-488./89.
Készült: 2 pld-ban
Kapja: 1 pld-ban alo.vez.
2 pld-ban do.
Készitette: K.I..r.őrgy./Mné.

Karai István r.őrnagy

12

15
1R69

BRFK III/III-B. SZIGORUAN TITKOS!

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

F E L J E G Y Z É S
Budapest, 1989. május 30-án.

Azon hálózati személyekről akik junius 16-án feladatot hajtanak végre:

1./ "Rolf Jenő" fn. tmb. a Hősök terén lévő ravatalozáson fénykép-felvételeket készit. Ha lehetséges részére szabad-mozgásra jogositó "kitüző" biztositása. 1-1,5 óránként telefonon bejelentkezik.

A kapcsolattartó operativ tiszt szabadságon lesz, ezért vele Gábor Róbert r. őrgy. találkozik.

2./ "Tófalusi" fn. tmb. Délelőtt a Hősök terén lesz. Óránként hangulat jelentést ad.

Kapcsolattartó: Oláh István r.fhdgy.

3./ Költő" fn. tmb. a Hősök teréről délelőtt folyamatosan hangulat jelentést ad. Az SZDSZ -re fog jobban figyelni.

Kapcsolattartó: Oláh István r.fhdgy.

4./"Aradi" fn. tmb. A Hősök terén lesz egész délelőtt. Óránként telefonon jelentést ad.

Kapcsolattartó: Oláh István r.fhdgy.

5. / "Budai" fn. tmb. Orvosi ügyeleti szolgálatot lát el délután a temetőben. A temetés befejezése után azonnal találkozik Lakó János r.fhdgy. elvtárssal és irásos jelentést készit.

6./ "Sasadi" fn.tmb. Az Orvosi Kamara megbizásából lesz a Hősök terén. Onnan 1-1,5 óránként telefonon bejelentkezik.
Kapcsolattartó: Lakó János r.fhdgy.

A hálózati személyekkel a feladatuk végrehajtása után az operativ tisztek "K" és "T" lakásokon találkoznak, és irásos jelentéseket iratnak.

13

IR 70 16

BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III-C ALOSZTÁLY

Herczeg Miklós

Nagy Imre temetésének operativ biztositásába bevonható hálózatok:

"Diana" fn. tmb. (Tóth Tihamér r.hdgy.)
"Turista" fn. tmb. (Bitter József r.szds.)
"Nimrod" fn. tmb. (Bitter József r.szds.)
"Kérész Géza" fn. tmb. (Péntek Imre r.szds.)
"Kertész" fn. tmb. (Sasvári István r.alhdgy.)

A ravatalozásnál lesznek jelen, a temetésen nem. Kapcsolattartás telefonon (174-830 már ismert telefonszámon) az alosztály ügyeletesével azonnalos jelentenivalók esetében. 17-én a tartókkal személyes találkozók, irásos jelentések.

Budapest, 1989. május 30.

Bitter József
Bitter József r.szds.

14

9

Budapesti Rendőrfőkapitányság
III/III-D. A l o s z t á l y

SZIGORUAN TITKOS !
/selejtezésig/

IR 64

K I M U T A T Á S

Operativ erők és eszközök részvétele
1989.junius 16-án Nagy Imre temetésén

BRFK.III/III-A. Alosztály állományából

kapcsolattartó op.tiszt / telefon /	tmb.		ügynök	
	délelött	délután	délelött	délután
Szabó Zoltán r.fhdgy. 21-746		"Balog Péter" "Katona Zoltán"		
Karai István r.őrgy. 21-419	"László Jenő"			
Szrapkóné r.fhdgy. 21-419		"T.L.F."		
Farkas Róbert r.alhdgy. 21-746		"Csillag"		
Frank József r.fhdgy. 21-746		"Viktor" "Piroska"	"Omega"	
Dobai László r.hdgy. 21-408		"Kárpáti"		
Romhányi Ferenc r.fhdgy. 21-197				"Virág"
Bajcsi István r.fhdgy. 21-667				"Kotta"
Kovács Jenő r.hdgy. 21-667	"Andrea"			

8

IR 65 10

BRFK.III/III-B.Alosztály állományából

kapcsolattartó op.tiszt / telefon /	tmb. délelőtt	tmb. délután	ügynök délelőtt	ügynök délután
Gábor Róbert r.őrgy. 21-262	"Rolf Jenő"			
Oláh István r.fhdgy. 21-322	"Tófalusi" "Költő" "Aradi"			
Lakó János r.fhdgy. 21-166	"Sasadi"	"Budai"		

BRFK;III/III-C. Alosztály állományából

kapcsolattartó op.tiszt / telefon /	tmb. délelőtt	tmb. délután	ügynök délelőtt	ügynök délután
Tóth Tihamér r.hdgy. 22-541	"Diana"			
Bitter József r.szds. 22-541	"Turista" "Nimrod"			
Péntek Imre r.szds. 21-428	"Kérész Géza"			
Sasvári István r.alhdgy. 22-541	"Kertész"			

BRFK.III/III-D.Alosztály állományából

kapcsolattartó op.tiszt / telefon /	tmb. délelőtt	tmb. délután	ügynök délelőtt	ügynök délután
Kohári Tibor r.szds. 21-253	"Hortobágyi" "Kovács János"	"Hortobágyi"		
Fehérvári László r.fhdgy.	"László Csaba"	"László Csaba"		
Fröhlich Sándor r.fhdgy. 21-760		"Ferenci" "Halász"	"Kertai"	
Csurka Zoltán r.fhdgy. 21-760	"Zádori"			

9

IR 66 1.

BRFK.III/II - 1/A Alosztály állományából

kapcsolattartó op.tiszt / telefon /	SZT.állományu op.tiszt	tmb.	ügynök
Olasz Lajos r.szds. 22-569	ÁB-25 r.szds ÁB-26 r.szds	"Egri" "Komáromi" "Dani"	
Lehotka Ferenc r.fhdgy. 21-344	ÁB-5 r.szds	"Kincs" "Kamionos"	
Balla Béla r.fhdgy. 21-631	ÁB-32 r.szds	"Zámbó" "László" "Előd"	
Tóth József r.szds. 21-344	ÁB-27 r.szds	"Márványi" "Marton" "Fischer"	
Szigethy Ferenc r.szds. 21-632	ÁB- 6 r.szds	"Miskolczi"	
Dömötör Tibor r.fhdgy. 21-632	ÁB-24 r.fhdgy		
Sasvári Rudolf r.alhdgy. 21-632	ÁB-14 r.fhdgy	"Kertész" "Sáfár"	
Rácz Ferenc r.szds. 21-345	ÁB-20 r.fhdgy. ÁB-21 r.fhdgy. ÁB-13 r.szds.	"Kovács" "Magyar"	
Nagy Péter r.tzls. 21-345		"Jenei"	
Csincsik Sándor r.hdgy. 21-563	ÁB-18 r.szds ÁB-12 r.fhdgy ÁB- 3 r.szds ÁB-22 r.szds	"Huszár"	
Révész László r.fhdgy. 21-320			"Faragó"
Lesti János r.fhdgy. 21-635		"Mátrai"	

10

BELÜGYMINISZTÉRIUM

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

Dr. Hellebrandt László

Dr. Hellebrandt László

Minősítés törölve!
64-ko-16-144/1-19/2002 sz rend. alapján
2002 -02- 13
aláírás

Tárgy: A november 26-i népszavazás visszhangjáról

J E L E N T É S

A november 26-án tartott népszavazás kezdeményezői győzelmüket a kommunisták feletti diadalnak tekintik, mint egyesek fogalmaztak "kivertük a kommunistákat".
A győzelmükhöz gratuláló politikai ellenfeleiket kigúnyolják, cinikusan emlegetik a "törleszkedő elvtársakat".

A helyzet sajátosságának tartják, hogy egy téma, mely eredetileg nem volt párttéma, teljesen "átpártosodott" és esetleg megteremtődik egy modern európai "fifty-fifty", körvonalazódik egy konzervatív oldal és egy liberális oldal, önmagukat értve ez utóbbin.
Ezt a referendum mintegy plusz hozadékának tartják.

Úgy vélekednek, hogy az MDF a bojkott felhívással önmagát tette tönkre, de ártott másnak, így Pozsgay Imrének is.

A népszavazás lebonyolítása során, illetve az azt megelőzően fölmerült problémák kezeléséről - a kiértesítésről, a névjegyzékbe vételről, valamint a szavazás idején történt, néhol a törvénytelenség határát súroló, vagy azt átlépő cselekményekről, például több helyen MDF-esek álltak a folyosókon és agitálták a szavazókat, vagy nem pecsételték le a szavazócédulákat, néhol nem kérték el a személyi igazolványt stb. - az eredmények ismeretében meg-

000024 19

7/1-210/89

változott a véleményük. A referendumot megelőzően, illetve annak folyamatában ezeket a problémákat hivatkozási alapként akarták felhasználni, abban az esetben, ha számukra nem kedvezően alakul a végeredmény. Utólag ezt már nem kívánják erőltetni.

A kezdeményezők a szavazás, illetve a számlálás folyamata alatt rendszeres kapcsolatban álltak - Eörsi Mátyáson és Áder Jánoson keresztül - a népszavazás lebonyolításáért felelős központi szervekkel. Már 26-án a kora esti órákban értesültek a megjelenés várható alakulásáról és elemezték, hogy az addig beérkezett adatok alapján végzett trendszámításokat milyen hibaszázalékkal kezeljék. A számlálás eredményeiről hétfőre virradóan értesültek, ekkor már tudták, hogy a legfontosabb kérdésben kialakult a hétezres különbség.

Értékelésük, hogy kampányuk - bár voltak gyenge pontjai -, összességében profi szerkesztésű volt.
A külföldi sajtónak adott nyilatkozataikban az SZDSZ kampány költségét 3 millió forintra becsülik, ami tagdíjakból, adományokból, bankhitelekből származik.

A választásokig legfontosabbnak egy átmeneti gazdasági kormányprogramot tartanak célszerűnek, amit ők támogatnak. Ennek feltétele, hogy a kormány "rendesen viseli magát", kezét nyújtja, tárgyalásokat ajánl, javaslatokat kér.

Budapest, 1989. november " "

Kapják: Szűrös Mátyás úr
Németh Miklós úr
Pozsgay Imre úr

11-13/1725/1989.

 20

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

11-4278/1989.

Herczeg Miklós

Jóváhagyom:

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy
miniszterhelyettes sk.

Minősítés törölve!
BM-40-16-124/1-29/2002 rend. alapján
2002 -02- 13
....
aláírás

Tárgy: A november 26-i népszavazás operatív biztosítására

INTÉZKEDÉSI TERV

Hazánkban az utóbbi időben egyre inkább felgyorsuló társadalmi, politikai, gazdasági struktúra- és modellváltás sikerének alapvető feltétele, hogy az békés, kultúrált körülmények között menjen végbe.

A fentieknek megfelelően a BM szerveinek biztosítani kell, hogy a választásokkal összefüggő rendezvények törvényes keretek között bonyolódjanak le.
Az első olyan jellegű esemény amely kiemelt biztosítási feladatot jelent a Szolgálat számára, az Országgyűlés által november 26-ra kiírt népszavazás.

TÖRTÉNETI HIVATAL
1.11.6 III/III
8. D.

000035 25

Tekintettel arra, hogy a Magyar Köztársaságban e jogintézmény alkalmazására első ízben kerül sor, döntő fontosságú, hogy a referendum lebonyolítására törvényes, békés körülmények között kerüljön sor.

A Belső Biztonsági Szolgálat számára alapvető célkitűzés, hogy a november 26-i népszavazás nyugodt lebonyolítását minden rendelkezésre álló eszközzel segítse, az esetleges zavarok lehetőségét intézkedései révén csökkentse, illetve amennyiben mód nyílik rá megelőzze.

A népszavazás zavartalan, törvényes keretek közötti lebonyolítása, illetve az azt veszélyeztető szervezések, cselekvések megelőzése, akadályozása, korlátozása, eltérítése, pozitív irányú befolyásolása érdekében csoportfőnökségünk osztályai az alábbi feladatokat hajtják végre.

- Hálózati személyeiket eligazítják arra vonatkozóan, hogy a népszavazás megzavarására, illetve esetleges terrorcselekményre, vagy rendkívüli eseményre utaló, birtokukba jutó információkról soron kívül tegyenek jelentést.

- Az operatív technikai rendszabályok által felszínre hozott, a tárgykörre vonatkozó információkat soron kívül feldolgozzák.

- Operatív pozícióikon keresztül lépéseket tesznek annak érdekében, hogy az ilyen törekvések ne tudjanak kibontakozni, illetve ilyen irányú próbálkozásokra ne adódjon lehetőség.

- Szükség esetén intézkedéseket tesznek a népszavazást megzavaró rendkívüli események elkövetőinek felderítésére.

A III/III-7. osztály november 26. előtt összesítő jelentést készít a népszavazás megzavarásával esetleges provokációval, annak előkészületeivel kapcsolatos helyzetről, amennyiben olyan információk keletkeznek, amelyek ezt szükségessé teszik.

Külön figyelemmel kísérjük az ellentétes, szavazással kapcsolatos felszólítások miatti konfliktushelyzetekre utaló adatokat.

A referendum időpontjára az alábbi biztosító intézkedéseket tesszük:

1.) A Belső Biztonsági Szolgálat ügyeleti szolgálatát megerősítjük.

2.) Az állomány részére eltávozást, szabadságot - kivéve az évi szabadságukat töltőket - csak kivételes esetben engedélyezünk. Az állomány tagjai kötelesek elérhető helyen tartózkodni.

3.) November 26-án a rendkívüli események kezelésére, az információk fogadására a Néphadsereg utcai objektum 605. szobájában (tel: 13-374, 13-167, 1-175-250) 06,00 - 13,30 óráig, illetve 13,30 - 21,00 óráig készenléti csoport tartózkodik.
A csoportok vezetői a BM III/III-4. osztály vezetője, illetve helyettese, tagjaiknak egy-egy főt az osztályok delegálnak.

4.) A népszavazás Budapesti és megyei rendezvényeinek biztosítását - a III/III-7. osztály koordinálásával - a helyi állambiztonsági szervek végzik.
Három óránkénti jelentéseik fogadására a Néphadsereg utcai objektum 511. szobájában (tel: 13-118) 06,00 - 21,00 óráig feldolgozó csoport tartózkodik.

Az osztályvezetők gondoskodjanak a készenléti csoport tagjai, illetve a hálózattartó operatív tisztek eligazításáról, szervezzék meg az információ-áramlást.

A népszavazással kapcsolatban felmerült valamennyi adatot, információt soron kívül el kell juttatni a III/III-7. osztályhoz.

5.) Az osztály folyamatosan értékeli és elemzi a beérkezett információkat, a szükséges intézkedések megtétele céljából az illetékes szerveket tájékoztatja. Folyamatos koordinációt alakít ki a BM III/II. és BM III/IV. csoportfőnökségekkel, a BRFK-val és a megyei állambiztonsági szervekkel, tájékoztatást ad a hatáskörükbe tartozó információkról.

Az Intézkedési Tervben foglaltak végrehajtásáért az osztályvezetők, a koordinációért a III/III-7. osztály vezetője felelős.

Kérem az Intézkedési Tervben foglaltak végrehajtását engedélyezni.

Budapest, 1989. november 20.

Dr.Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

Készült: 1 pld/4 lap
Kapják: 1 pld. Felterjesztve

000038 28

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III.CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

Minősítés törölve!
Jóváhagyom: BM-40-16-10/6-237/2001 sz rend. alapján
Dr. Hellebrandt László

2001 -09- 27

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós
aláírás

Pallagi Ferenc r.vezérőrnagy
miniszterhelyettes

Tárgy: A Belső Biztonsági Szolgálat 1989. évi munkájáról

É R T É K E L Ő   J E L E N T É S

Az elmúlt év során a Belső Biztonsági Szolgálat feladat rendszere, a vele szemben támasztott követelmények, működésének keretei, s mindezeknek megfelelően tevékenysége is folyamatosan változott, elemeiben és egészében gyökeresen átalakult.

Az operatív helyzet változását alapvetően a belső politikai, gazdasági és egyéb tényezők, folyamatok határozták meg, de jelentősen befolyásolták a külső tényezők is.

11
149

A magyar társadalomban a vizsgált időszakban mind politikai, mind gazdasági téren hajszálegyensúly alakult ki. Össztársadalmi méretekben megosztottság tapasztalható, a célok és eszközök heterogén volta nem biztosítja az egyirányba való mozdulást, az ország felemelkedéséért való hatékony együttmunkálkodást.

A különböző részérdekek megjelenítésében toleranciahiány mutatkozik, jellemző a türelmetlenség, egyes esetekben a politikai arrogancia. A közvélemény előtti kiállásra jellemző, hogy nem valami - pl.: a nemzeti egység megteremtése, a gazdasági felemelkedés, stb. - mellett hanem többségében a "múlt", vagy annak egyes elemei, bármely vonása, intézménye, az ezekhez kapcsolódó személyiségek ellen történik.

A magyar népgazdaság állapota változatlanul súlyos, az év folyamán mind a külső, mind a belső egyensúly megbomlása folytatódott, amivel az inflációs folyamat veszélyes mértékűvé fokozódott.
Mindehhez hozzájárult, hogy működési zavarok léptek fel a kormány, a parlament és a kormányzó pártként működő MSZMP, majd az MSZP tevékenységében. A baloldali erők egymás elleni harcra fordítják energiák jelentősebb részét.

A társadalmi, állampolgári fegyelem állapota soha eddig nem tapasztalt mértékben romlott, egyes részterületeken egyenesen megszűnt. A jogszabályok, állami intézkedések semmibe vétele általánossá vált, olyan méretű bűnözési hullám alakult ki, amellyel az elmúlt negyven évben a társadalomnak még nem kellett szembekerülnie.

A vázolt körülmények között az operatív helyzetre alapvető befolyással az MSZMP KB 1989. februári ülése volt. Itt került bejelentésre és elfogadására az a tétel, mely szerint hazánk továbbfejlődésének egyetlen lehetséges útja a többpártrendszer bevezetése.

112
150

Ennek hatására a különböző politikai erőcsoportok, szervezetek, mozgalmak fejlődése, pártokká szerveződése felgyorsult, országos méretűvé vált, legálissá, majd legitimmé váló, valós politikai tényezőként mind szélesebb körben és területeken aktív részesei lettek a politikai küzdelemnek.

Az ellenzéki politikai erők körében a kezdettől két fő vonulat figyelhető meg. A "nemzeti centrumot" képviselő MDF és hozzá kapcsolódó, de önálló arculatra törekvő kisebb pártok, és a jobboldalhoz sorolható, radikalizmusra hajlamos SZDSZ és FIDESZ.

Az Ellenzéki Kerekasztal létrehozásában, majd működésében mindvégig megfigyelhető ez a kettősség. A háromoldalú tárgyalások, bár a radikális szervezetek igyekeztek meghiúsítani azt, eredményre vezettek, megegyezés született az Alkotmány módosításában, a BTK módosításában és az úgynevezett sarkalatos törvények megszületésében, amelyeket az Országgyűlés jóváhagyott.

Az év utolsó negyedére gyakorlatilag megvalósult a többpártrendszer. Tisztázódtak az erőviszonyok, és az is megfigyelhető volt, hogy a szocialista erők és a "nemzeti centrum" lépéshátrányba került.
Mindezt jól példázza a népszavazás kierőszakolása, eredménye.

Az SZDSZ, a FIDESZ és a hozzájuk csatlakozó FKgP és MSZDP a háromoldalú tárgyalásokon elszenvedett "vereséget" igyekeztek kompenzálni ezzel. Agresszív aláírásgyűjtési és demagóg választási kampányuk példázta, hogy a kisebbség akaratát hogyan kényszeríthetik rá a többségre, ha érdekeik ezt kívánják. Minimális győzelmüket emellett elősegítette a baloldali erők határozatlansága, széthúzása, valamint az MDF taktikailag elhibázott, a távolmaradásra felszólító felhívása.

113
151

Az 1989. végére kialakult helyzetben - a fő vonulatok mellett - megfigyelhető a demokrácia jelszavával fellépő szélsőségek megjelenése is. Jellemzőjük az agresszivitás, a gátlástalanság, a manipulatív politizálás. Egyes személyek körében felvetődött a leszámolás szükségessége, esetenként terrorcselekményekkel való fenyegetődzés.
Megfigyelhető, hogy számos szélsőséges személy, illetve csoport a működő pártok mögött megbújva, nevüket felhasználva igyekszik kifejteni alkotmányellenes, törvényellenes tevékenységét.

Az operatív helyzet alakulására lényeges hatást gyakorolt 1956. újra, illetve átértékelése, amely az egész társadalmat megrázta, hovatartozástól és tapasztalattól függően érintette. Követelményei, egyes mozzanatai az egész esztendőt átfogták.
1989. februárjában megtörténik a bejelentés, ami lendületet ad azoknak a szerveződéseknek, amelynek addig is az "Igazságot 56-nak" jelszavával léptek fel. Közöttük is - mint valamennyi jelenlegi hazai politikai szervezet között - megtalálhatók voltak a mérsékelt, kompromisszumokra készek, mint például a TIB és a szélsőségekre hajló csoportok, mint például a POFOSZ és a MOP.

A következő kapcsolódó esemény 1989. június 16-a, Nagy Imre és sorstársai temetése. Az ellenzéki erők ezt az eseményt hatalomellenes tömegdemonstrációvá kívánták változtatni és csak a TIB konstruktív magatartása és számos operatív intézkedés tette lehetővé a kegyeleti jelleg megőrzését.

Végezetül az október 23-i demonstrációk kapcsolhatók az operatív helyzet ehhez az eleméhez.
Az időközben folyamatosan végrehajtott rehabilitációk és elsősorban a Magyar Köztársaság kikiáltásának ezen napra történt időzítése is lehetővé tette az események robbanásmentes lefolyását.

152 114

Az év során megkezdődött az intézményrendszer átalakítása. Az Állami Egyházügyi Hivatal megszűnésével megváltozott az egyházak státusa. A korábbi illegációs tevékenység az egyházak belügyévé vált, a szerzetesrendek visszaállításának engedélyezése további lehetőséget nyitott a vallásos tevékenység számára.
Megszűnt a Munkásőrség, ezzel az ellenzék egyik fő követelése, a "párthadsereg" felszámolása valósult meg.

Külön figyelmet érdemel a tömegkommunikáció átalakulása és szerepe. A média már az év elején is részben független, önálló belpolitikai tényező volt. A politikai folyamatok kiteljesedésével és felgyorsulásával párhuzamosan a nyilvánosság is erősödött, közvetítő, gerjesztő szerepe megnövekedett. Belpolitikai jelentőségét, hatóerejét méginkább nyomatékosítja, hogy elsősorban az elektronikus média döntő mértékben a rendszerváltás mellett elkötelezett.

Az operatív helyzet változására ható külső tényezők - a korábbiakhoz képest - nem voltak meghatározó jellegűek, azonban közvetett módon erősítő, vagy korlátozó hatást gyakoroltak.
Ebből a szempontból meghatározóak voltak a Szovjetunióban zajló folyamatok. Változatlan intenzitással folytatódott a társadalom és gazdaság reformja, átalakítása, amely rendkívüli helyzeteket, kísérő jelenségeket produkált. Elemi erővek törtek felszínre és egymás hatását erősítették a lappangó gazdasági, politikai, nemzetiségi és egyéb problémák. A korábbi doktrinák leértékelődtek, s a szovjet vezetés sorozatosan kényszerült rendkívüli intézkedések megtételére a viszonylagos stabilitás fenntartásáért.

A vizsgált időszak elejét a szocialista világrendszer viszonylagos stabilitása jellemezte. A szovjet-magyar-len-

gyel változások kisugárzásaként az év végére robbanásszerű változások következtek be az NDK-ban és Csehszlovákiában, küszöbön állnak Bulgáriában. A jelenlegi folyamatok előrevetítik a szocialista világrendszer teljes erózióját, amelynek következményei egyenlőre beláthatatlanok.

Az USA és a nyugat-európai országok hivatalos politikájában a hangsúlyt a be nem avatkozásra, a segítségnyújtási készség hangoztatására, a stabilitás megtartásának elősegítésére helyezték.
Megnövekedett a külföldi magyar emigráció szerepe is. Várhatóan a jövőben nagyobb belpolitikai - elsősorban gazdasági - tényezőként jelentkeznek, amire az élettér egyre inkább adott lesz, mivel a magyar politikai emigráció, mint kategória megszűnőben van, maga az emigráns megjelölés is értelmét veszti.

Összefoglalva megállapítható, hogy az operatív helyzet az 1989. év folyamán rendkívül gyors, radikális átalakuláson ment keresztül. Lebomlott az egypártrendszerű politikai struktúra, gyakorlatilag kialakult a többpártrendszer. Az Alkotmány módosítása két irányú mozgást tesz lehetővé: egy demokratikus, szocialista, plurális berendezkedést és egy polgári demokratikus irányzatot.
Megjelentek szélsőséges, új erők, mint például a terrorizmus, a náci eszmék, amik előrevetítik egy rendszerváltást követő lehetséges leszámolás képét, ami azért sem zárható ki, mert az alkotmányellenes erők a legális pártok mögé sorakoztak fel, ezzel biztosítva legitimitásukat.

A kialakult helyzetben a Belső Biztonsági Szolgálat fő feladata már nem a békés átmenet elősegítése, hanem csak a társadalmi robbanás, az összeomlás elkerülésének támogatása lehet.

116
154

<u>Az állambiztonsági munka</u>

Az 1989. év munkáját a társadalmi, politikai, állambiztonsági követelményekkel összhangban a vonatkozó törvények és belügyi jogszabályok, valamint az elhárítási terület operatív helyzetének sajátosságait és változásait figyelembe véve végeztük.

A felgyorsuló társadalmi, politikai folyamatok - politikai intézményrendszer gyökeres átalakulása, az erőteljes törvény- és jogszabályalkotó munka, valamint a monolitikus szocialista modell fokozatos felváltása a többpárti struktúrával - szükségessé tették az operatív munka fő irányainak újragondolását, tartalmi és formai elemeinek módosítását a változások függvényében.
Ennek megfelelően tevékenységüknek igazodnia kellett - és kell a jövőben is - a társadalmi és politikai élet kialakuló plurális jellegéhez, az egyes politikai tömörülések törvényes keretek között folyó küzdelméhez.

A tárgyidőszak első negyedében még meghatározó volt tevékenységünkben a lebomló régi struktúra támogatása, vagyis az MSZMP irányítása alatt, az érvényben lévő Alkotmánnyal, törvényekkel összhangban befolyásolni azokat a folyamatokat, melyek legális, vagy féllegális keretek között a politikai rendszer átalakítására, az MSZMP vezető szerepének megszüntetésére irányultak.

A változások következtében tevékenységünk közvetlen, majd közvetett pártirányítása fokozatosan megszünt, a korábban jogellenesnek tekintett politikai cselekvések időközben társadalmilag elfogadottá, jogilag rendezetté, illetve biztosítottá váltak.

117
115

Ennek következtében jelentős profilváltást hajtottunk végre, amely során arra törekedtünk, hogy szolgálatunk tevékenysége aktívan elősegítse:

- a konszolidált keretek között folyó plurális politikai közélet védelmét;
- a többpártrendszerű demokratikus társadalmi berendezkedés és jogállamiság megteremtésének folyamatát;
- a politikai tevékenység kereteit meghatározó jogi és politikai normák érvényesülését;
- az illetékes kormányzati szintek, vezetési pontok döntéseihez szükséges informáltság biztosítását.

A korábban alkalmazott objektumi és vonalas elv alapján végzett munka korlátai - elsősorban a területi szerveknél - a fenti célkitűzések megvalósításának gátjává váltak, ezért folyamatosan belső szervezeti igazításokra került sor. Szinte valamennyi megyében és több központi osztályon is témakörre és célra orientált, meghatározott feladatkörrel rendelkező csoportokat alakítottak, amelyek így a fő irányokra kellő operativitással tevékenykedhettek.

A feldolgozó munkában a konkrét célszemélyek irányába végzett felderítő, akadályozó, korlátozó, befolyásoló tevékenységet felváltotta egy, a főként szervezetek, csoportok legális kereteit szélsőséges, alkotmányellenes, törvényellenes cselekvésre felhasználni kívánó személyek irányába végzett információszerző-felderítő munka.

Ennek alapvető tapasztalatai az alábbiak szerint összegezhetők:

- A jogszabályi változások és a demokratikus viszonyokat megteremtő jogalkotás eredményeként a célszemélyek korábban jogellenesnek minősült tevékenysége ma már nem haladja meg az alapvető polgári és

118
156

politikai jogok keretében meghatározottak szerint biztosított egyesülési, gyülekezési és vélemény-nyilvánítási (irásban és szóban) szabadság normatív kereteit. A hatályos büntetőtörvénykönyvi rendelkezések tükrében tevékenységük nem tekinthető jogellenesnek, nem jelent tényleges veszélyt a háromoldalú politikai egyeztetőtárgyalások eredményeinek megvalósítására, végső soron a kormányzati politikára.

- A korábban jogellenesnek tekintett tevékenység legfontosabb elemei, a szervezetbe, szövetségbe tömörülés, a legalitásra törekvés, az illegális sajtótermék előállítása, a "tömegpolitizálás" (demonstrációk, aláírásgyűjtések, stb.) időközben társadalmilag elfogadottá, majd jogilag rendezetté, illetve biztosítottá váltak.

- A különféle szervezetekben, pártokban megtalálható célszemélyek politizálása - még ha az év nagy részében jogszabály hiányában is folyt - nem volt alkotmány, illetve jogellenes. Döntő többségük cselekedeteinek konspiratív jellege a társadalmi, politikai változásokkal egyidejűleg leszűkült.

- A kormányzat egyházpolitikájának átalakulásával megváltozott az illegális egyházi tevékenység megítélése, a korábban ilyennek minősülő szekták, kisegyházak elnyerték legalitásukat. Egyes kérdésekben fenntartották ugyan szélsőséges nézeteiket, ezek rendezése azonban alapvetően az egyházak vezetésének és a jogszabályalkotásnak a feladata.

- Az 1956-os események újraértékelése és résztvevőinek ezzel összefüggésben megváltozott jogi, illetve politikai megítélése következtében az "állam elleni bűn-

119
117

cselekményért elítélt személyek", mint önálló elhárítási kategória rendkívül nagy mértékben leszűkült, elhanyagolható önálló jelentősége miatt gyakorlatilag megszűnőben van.

- A társadalmi, politikai átalakulás eredményeként a vizsgált időszakban megváltozott a rendkívüli események elkövetőinek, cselekményeinek megítélése. A korábban ellenséges röplapnak minősített anyagok legális "szórólappá" szelidültek, az úgynevezett "vélemény bűncselekmények" megszüntek.

- Mindezek mellett felszínre kerültek az alkotmányos rend erőszakos megdöntésével fenyegető spontán, vagy szervezett törekvések, valamint látókörbe kerültek olyan személyek, akik különböző politikai szervezetek álarca mögé bújva antidemokratikus, illetve fenyegető tevékenységet folytatnak.

- Az információszerző munkában új elemként jelentkezett az, hogy a sajtó és tömegkommunikáció útján nyerhető adatok száma és jelentősége megnőtt. Az ilyen úton szerzett információban több esetben jellemző volt a torzultság, a pontatlanság és az ellenőrizetlenség. Többször előfordult, hogy operatív erők és eszközök koncentrált alkalmazásával is a médiához képest csak késve jutottunk a szükséges információk birtokába.

Az operatív feldolgozó munka a fentieknek megfelelően alakult országosan.
Az előzetes ellenőrzések, bizalmas nyomozások, "F" dossziék felülvizsgálata döntő részben megtörtént, vagy folyamatban van. Az indokoltság függvényében intézkedés történt lezárásukra, illetve megszüntetésükre. Az állomány leterheltségének függvényében folyik az alap- és kutató-nyilvántartások felülvizsgálata, e kategóriákban is számos törlésre került sor.

120
158

Mindezeket összegezve megállapítható, hogy a korábbinál kisebb mértékben, hatókörrel és személyi bázissal, de a pluralista politikai viszonyok között továbbra is számolnunk kell alkotmányellenes politikai törekvések és képviselőik, valamint jogellenes, antidemokratikus politikai tevékenységet folytatók megjelenésével, ami szükségessé teszi a belső biztonsági munka prioritásainak ismételt meghatározását, az ehhez szükséges magas szintű jogszabály megalkotását.

Hálózati munka

Az év során az operatív helyzet döntő átalakulása meghatározóvá vált a hálózati munkában is.
A szolgálat feladatrendszerének módosulása, egyes esetekben a feladatok megszűnése szükségessé tette a kapcsolatok átcsoportosítását, az egyes hálózati személyek alkalmasságának, hírszerző lehetőségének, anyagi, egzisztenciális, konspirációs helyzetének felülvizsgálatát.

Országos viszonylatban megállapítható, hogy a hálózatok többsége továbbra is hajlandó az együttműködésre, magáévá tette a biztonsági szolgálat új koncepcióját, meggyőződésből vesz részt az alkotmányellenes, jogsértő tevékenységek felderítésében. Segítségükkel elérhető volt, hogy valamennyi jelentős szerveződésben mélységi információszerzésre képes a szolgálat, eredményesen deríti fel a törvénysértő cselekményeket. Fontos feladata a különböző aktív társadalmi csoportokba bevezetett hálózatoknak a befolyásolás, a szélsőséges elképzelések tompítása, leszerelése, eltérítése.

Ennek eredményes végrehajtását bizonyítja, hogy Nagy Imre és sorstársai temetésén a szélsőséges politikai agitációt

121
159

kifejteni kívánó személyeket sikerült elszigetelni a szervező bizottságon belül, az október 23-i megemlékezések programjának összeállításánál pedig a megbékélés, emlékezés nyomatékosításával hatottunk hálózatainkon keresztül az eseményekre.

A hálózati munka során egyfajta sajátos versenyfutás alakult ki a kiteljesedett sajtónyilvánossággal, ugyanis az operatív értékkel bíró információk tartalmilag mást jelentenek napjainkban, amikor nyíltan szervezett, legális megmozdulások, rendezvények zajlanak, mint az elmúlt években.

Ez a felgyorsult tempó viszont a kiemelt pozícióban lévő hálózatokat és az őket foglalkoztató operatív tiszteket jelentősen leterhelte. A hálózati információk értékelésénél, elemzésénél szintén gondot okoz az, hogy a tömegkommunikációs eszközök is behatóan foglalkoznak az adott témával.

A kvalifikált hálózati személyeknek az alapjaiban megváltozott helyzetben sokszor önállóan kellett dönteniük, mivel önmaguk legalizálása, a konspirációs szabályok és nem utolsó sorban a gyorsan pergő események is erre kényszerítették őket. Mindezek még nyomatékosabban teszik szükségessé a tartó operatív tisztek felkészültségének javítását, a vezetés, nevelés, feladatmeghatározás következetes egységét, egyénre szabottságának biztosítását.

Az elmúlt év során tapasztalható volt az is, hogy a hálózati személyek egy kisebb része elbizonytalanodott. Nem látták biztosítva anonimitásukat, félelmek keletkeztek bennük egzisztenciális helyzetük esetleges megingásával kapcsolatban. Elsősorban a korábbi statisztikai szemlélet

122
160

következtében a kampányszerűen beszervezett kapcsolatok törekedtek a rendszeres együttműködés lazítására, megszakítására. Elhanyagolható számban, de előfordult az is, hogy a hálózat egy új politikai szervezetben betöltött pozíciójára, politikai meggyőződésére hivatkozva kezdeményezte a kapcsolat megszakítását.

Valamennyi belső biztonsági szervnél fokozott törekvés volt tapasztalható a hálózati munka konspirációs szabályainak betartására. Megszűnt az a korábbi káros gyakorlat, amely egyes területi osztályokra volt jellemző, hogy a találkozókat ügyintéző gépkocsikban tartották.
A kiemelt pozícióban lévő hálózati személyekkel szinte kizárólag "K", "F" és "T" lakásokban bonyolódnak le a találkozók és törekvés tapasztalható arra, hogy ezek számát bővítsék. Ennek során elsősorban az "F" és "T" lakásokra kell koncentrálni, mivel a "K" lakások dekonspirálódási veszélye a jelen és a prognosztizálható jövő helyzetben megnövekszik.

Összességében megállapítható, hogy a felgyorsult társadalmi, politikai változások közepette a hálózati kontingens alapvetően megfelelt a támasztott igényeknek, biztosította az információs igényeket. Számos esetben eredményes befolyásoló hatást gyakorolt a szélsőséges elképzelések leszerelésére, eltérítésére.
A jelenlegi létszám megfelelőnek látszik a további feladatok ellátására, azonban a vezetés, nevelés, ellenőrzés színvonalát még a jelenleginél is magasabb szintre szükséges emelni.
Előbbre kell lépni a kiválasztó, tanulmányozó, beszervező munkában annak érdekében, hogy a hálózati kontingens olyan kvalifikált, mélységi információszerzésre alkalmas személyekkel bővüljön, akik az alkotmányellenes, törvénysértő cselekmények felderítésén túl alkalmasak és képesek a szélsőséges elképzelések leszerelésére, a kívánatos hatás gyakorlására.

123
161

Megfontolásra érdemes a beszervezési alapok közül előtérbe helyezni az anyagi-egzisztenciális alapot, ennek azonban feltételeit is meg kell teremteni.

Az "SZT" állomány az év során betöltötte feladatát, megfelelő támogatást nyújtott az operatív munka végzéséhez, kiemelkedő szerepet játszott a mélységi felderítésben, a helyzetértékelésben.

A jelenlegi és prognosztizálható körülmények között az "SZT" állomány felértékelődött. Bővítése szükségszerű, azonban általános tapasztalatként megállapítható, hogy a jövőben nem a foglalkozáshoz, munkahelyhez, beosztáshoz kötött személyek bevonása lesz célszerű, hanem szellemi szabadfoglalkozású, "szabadúszókó", akiknek a kötöttségek nélküli mozgás lehetővé teszi az éppen szükséges politikai image kialakítását.

Biztosítási feladatok végrehajtása

Az 1989. év döntő változást hozott a különböző demonstrációk, utcai rendezvények biztosításában.
Az 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról rendelkezett, s e szerint bármely utcai rendezvény lebonyolítható, ha azt az előírt időben a rendőrhatóságnál bejelentik, az engedélyezi és a szervezők garantálják a zavarmentes lebonyolítást.

Az országos tapasztalatok azt mutatják, hogy a demonstrációt kezdeményezők, szervezők döntő többsége betartotta a törvényes előírásokat, eleget tett bejelentési és rendfentartási kötelezettségeinek.

Az év során három kiemelt biztosítás végrehajtására került sor.

189
167

A már hagyományosnak mondható budapesti, március 15-i tömegdemonstráció szervezésére politikailag új helyzetben került sor. Az Országgyűlés az 1848-as forradalom kitörésének napját pirosbetűs nemzeti ünneppé és egyben munkaszüneti nappá nyilvánította.

Az előkészületek során nyilvánvalóvá vált, hogy a különböző politikai csoportok az ünneplést olyan politikai erődemonstrációvá igyekezték alakítani, ahol bemutathatják erejüket, egyben növelhetik tömegbázisukat.
A rendezvények - sokoldalú megelőző és befolyásoló intézkedéseink hatására is - zavartalanul lezajlottak, még az olyan provokatív jellegű eseményeknek, mint a Magyar Televízió jelképes lefoglalása, sem volt mérhető hatása.
A tapasztalatok azt mutatták, hogy a szervezők által felállított rendezőgárda képes a rend fenntartására és az is bebizonyosodott, hogy igénylik a rendőri szervekkel való szoros együttműködést.

1989. június 16-án került sor Nagy Imre és sorstársai temetésére, amire az 1956-os események újraértékelése teremtett lehetőséget.
Már az előkészületek időszakában érzékelhető volt, hogy az esemény szélsőséges indulatokat korbácsolhat. Az ellenzéki csoportok radikálisabbjai hatalom ellenes demonstrációvá kívánták változtatni a temetést, míg a mérsékelt csoportok a kegyeleti jellegre helyezték a hangsúlyt.

A kialakult helyzetben, a minisztérium vezetésének döntése alapján operatív bizottságot állítottunk fel, amelyben részt vett az állambiztonsági szolgálat valamennyi érintett szerve. Feladatul tűzték, hogy minden rendelkezésre álló operatív erővel és eszközzel biztosítsák az esemény zavartalan lefolyását, kegyeleti jellegének megőrzését, a békés átmenetet megzavarni szándékozó elképzelések leszerelését, eltérítését.

105
163

Komplex intézkedési tervet dolgoztak ki, amelynek végrehajtása nyomán a temetés nyugodt körülmények között, a kívánt keretekben lazajlott, rendkívüli eseményre nem került sor.
Itt is bebizonyosodott, hogy a szervezők igénylik a rendőri szervek segítő együttműködését, rendező gárdájuk pedig a szükséges feladatokat végrehajtja.

Az év harmadik, kiemelkedő biztosítási feladata az október 23-i megemlékezésekhez kapcsolódott.

A létrehozott operatív bizottság erre az eseményre is komplex intézkedési tervet dolgozott ki, amelynek fő célkitűzése az volt, hogy a megemlékezéseket olyan mederben tartsa, amely alkalmas a társadalmi robbanás elkerülésére, a plurális politikai berendezkedéshez vezető átmenet békés keretek között tartására, a szélsőségek leszerelésére.

A biztosítás előkészítése és végrehajtása igazolta az operatív munka irányának helyességét, a megemlékezések rendezetten lezajlottak, rendőri intézkedés nem vált szükségessé.
A fenti három kiemelt eseményen túl országosan számos utcai rendezvényre került sor, amelyek biztosítása szükségessé vált. (Csak Budapesten 145 ilyen rendezvény volt.)
Az év folyamán alapvetően megszűnt az a gyakorlat, amely szerint az operatív állományt nyílt rendőri biztosításra vezényelték. Ezzel lehetővé vált, hogy az előkészületek és a lebonyolítás során több mélységi-felderítési információt gyűjtsön a biztonsági szolgálat, azokat a megfelelő döntési szintekre juttassa.
Eközben érdemi, folyamatos együttműködés alakult ki a biztosításért felelős rendőri szervekkel és ez a gyakorlat a jövőre nézve is példaértékű.

126
164

Szakirányítás, koordináció helyzete

Az év során tovább erősödött a hagyományosan jónak mondható együttműködés a központi osztályok és a területi szervek között.
Az információáramlás felgyorsult, naprakésszé vált, amelyet nagyban elősegített a megyei napi jelentési rendszer bevezetése. A visszatájékoztatást, egyben az országos kitekintést biztosította az ezek alapján készült összefoglalók megküldése.
Rendszeressé vált azoknak az anyagoknak, összefoglalóknak, elvi útmutatást tartalmazó feljegyzéseknek, emlékeztetőknek az országos szintű terítése, amelyek orientálólag hatottak a munka súlypontjainak, fő irányainak kialakítására, a nemzetbiztonsági koncepció változásából adódó belső szerkezeti átalakítások végrehajtására.

A megyei szervek részéről megnőtt az igény, a fogadókészség az ilyen típusú anyagok iránt, azonban több helyről felvetődött, hogy ezekből az elvi jellegű feladatmeghatározásokból sem tudtak határozott, egyértelmű és világos instrukciót kiolvasni a munka eljövendő irányait és az állomány személyes jövőjét illetően. Ezek a körülmények az állomány hangulatát, a jövőről alkotott elképzeléseit kedvezőtlenül befolyásolták.

Valamennyi területi szerv részéről sürgető igényként merült fel az operatív munkát szabályozó alapparancsok újrafogalmazásának szükségessége, esetleg ideiglenes szabályokkal való pótlása azideig, amíg az állambiztonsági munka kereteit törvények nem határozzák meg.

Összességében megfogalmazható, hogy a szakirányító, koordináló tevékenység az év folyamán tartalmában és szakszerűségében magasabb szintre lépett, további fejlesztésére a feltételek adottak.

167
165

Általános értékelésként a Belső Biztonsági Szolgálat egész évi munkájáról elmondható, hogy azt rendkívüli feszültségekkel teli helyzetben végezte. A folyamatosan romló körülmények ellenére feladatait végrehajtotta. Tevékenysége tudatosan arra irányult, hogy a társadalomban, a politikai életben jelentkező szélsőségeket időben felderítse, szükséges esetben fellépjen ellenük, koncentrált operatív intézkedésekkel hatástalanítsa azokat. Zavart, esetenként tanácstalanságot okozott a hatályos parancsok korszerűtlensége, elavultsága, ami egyes esetekben elbizonytalanodáshoz vezetett.
Az állomány jövőképe pesszimista, az útkeresés a beosztottak szintjén nem megvalósítható, ezért mielőbb szükségesnek látják egy korszerű, a pluralista viszonyok között érvényesülő Állambiztonsági Törvény megalkotását, az azt követő konkrét belső szabályozást.

Budapest, 1989. december " "

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

11-13/1780/1989.

128
166